

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
(EĞİTİM EKONOMİSİ VE PLANLAMASI PROGRAMI)

BİR ÜNİVERSİTE ADINA DİĞER BİR ÜNİVERSİTEDE LİSANSÜSTÜ ÖĞRENİM
GÖREN ARAŞTIRMA GÖREVLİLERİNİN SORUNLARI
(Ankara İli Örneği)

722507

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Güven Özdem

122507

Danışman: Prof. Dr. Kasım Karakütük

Ankara
Eylül, 2002

TC YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼rl¼đ¼ne,

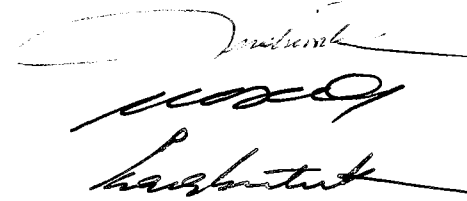
Bu alışma j¼rimiz tarafından Eğitim Y¼netimi ve Planlaması Anabilim Dalında
Y¼KSEK LİSANS TEZİ RAPORU olarak kabul edilmiştir. 4.10.2002

İmza

Prof. Dr. Mehmet Ali Kısak¼rek

Prof. Dr. Meral Uysal

Prof. Dr. Kasım Karak¼t¼k

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen ¼đretim ¼yelerine ait olduğunu onaylım.

28.../11.../2002

Prof. Dr. Meral Uysal

Enstit¼ M¼d¼r¼

ÖNSÖZ

Üniversitelerde eğitim ve öğretimin niteliğini etkileyen etmenlerin başında öğretim kadrosu gelmektedir. Öğretim üyeliğinin kaynağını oluşturan araştırma görevlilerinin yetiştirilmesi geleceğin nitelikli öğretim üyesi kadrosu ve üniversiteler için büyük önem taşımaktadır. Araştırma görevlilerinin yetiştirildiği lisansüstü öğrenim kademesi bu süreçte önemli bir halka durumundadır. Bu araştırma, lisansüstü öğrenimlerini bir üniversite adına geliştirmiş üniversitelerin lisansüstü programlarına kadro aktarımı ile gelen araştırma görevlilerinin yaşamış oldukları sorunları saptamak ve var olan sorunlara çözüm önerileri geliştirmek için yapılmıştır.

Beş bölümden oluşan bu araştırmanın birinci bölümünde problem durumu, ikinci bölümde yükseköğretimin işlevleri, 21. yüzyılda değişen üniversite kavramı ve üniversiteleri değişime iten nedenler, üniversitelerde öğretim üyesi yetiştirme sorunu ve Yükseköğretimde öğretim üyesi yetiştirme politikaları ve planlama çalışmalarıyla projelere yer verilmiş, ayrıca konularla ilgili olan araştırmalar tanıtılmıştır. Üçüncü bölümde, araştırma modeli, araştırmada kullanılan yöntem ve teknikler ele alınmış, dördüncü bölümde bulgular ve yorumlar verilmiştir. Beşinci bölümde ise özet, sonuç ve öneriler sunulmuştur.

Bu çalışmada görüş ve önerileriyle yanımda olan danışmanım Prof. Dr. Kasım Karakütük'e, verilerin analizinde yardımlarını esirgemeyen Yrd. Doç. Dr. Şener Büyükköztürk'e, Araştırma Görevlileri Ömay Çokluk ve Kamile Demir'e, yoğun iş temposuna karşın uzman görüşleriyle çalışmama destek olan hocalarıma, çalışmada kullanılan anketin biçim yönünden geliştirilmesine büyük katkısı olan Araştırma Görevlisi Dr. Şakir Çinkır'a, çalışmama değişik öneriler getirerek destek veren arkadaşım Arş. Gör. Cevat Elma'ya, anketin uygulanması aşamasında yardımcı olan tüm araştırma görevlisi arkadaşlarıma, bu çalışmada gönül gücü ve güdüleme düzeyini artıran aileme ve beni destekleyen iş arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Güven ÖZDEM

ÖZET**BİR ÜNİVERSİTE ADINA DİĞER BİR ÜNİVERSİTEDE LİSANSÜSTÜ
ÖĞRENİM GÖREN ARAŞTIRMA GÖREVLİLERİNİN SORUNLARI
(ANKARA İLİ ÖRNEĞİ)****Özdem, Güven****Yüksek Lisans, Eğitim Yönetimi ve Planlaması Anabilim Dalı****(Eğitim Ekonomisi ve Planlaması)****Tez Danışmanı: Prof. Dr. Kasım Karakütük****Eylül 2002, 129 sayfa**

Bu araştırmanın amacı, Bir Üniversite Adına Bir Diğer Üniversitede Lisansüstü Öğrenim Gören Araştırma Görevlileri Hakkında Yönetmeliğe göre 2000-2001 öğretim yılında Ankara'da dört devlet üniversitesinde lisansüstü öğrenim gören Araştırma Görevlilerinin sorunlarını ortaya koymak ve sorunlara çözüm önerileri geliştirmektir. Tarama modeli niteliğinde olan araştırmanın evrenini Ankara'da dört devlet üniversitesinde 2000-2001 öğretim yılında 2547 sayılı yasanın 35. maddesiyle görevlendirilmiş olan 1141 araştırma görevlisi oluşturmuştur. Araştırmanın örnekleminde 300 araştırma görevlisi yer almıştır. Örneklem grubuna araştırmacı tarafından geliştirilen, 54 maddeden oluşan anket uygulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS programında çözümlenmiştir. Araştırmada, araştırma görevlilerinin yaşamış oldukları sorunların şu anda görev yaptıkları üniversite, enstitü, cinsiyet ve devam ettikleri program türleri değişkenleri arasında fark olup olmadığına bakılmıştır. Cinsiyet ve program türüne göre araştırma görevlilerinin sorunlarının arasında fark bulunup bulunmadığı t testi ile test edilirken, araştırma görevlilerinin şu anda görev yaptıkları üniversiteler ve enstitülere göre sorunlar arasında fark bulunup bulunmadığı tek boyutlu varyans tekniği ile incelenmiştir. Bu araştırmada elde edilen bulgular, araştırma görevlilerinden "YÖK eşi çalışan araştırma görevlilerinin tayinleri için, diğer devlet kurumlarıyla herhangi bir iletişime geçmemektedir" ifadesi tüm boyutlar içinde en yüksek ortalama puanı almıştır. Araştırma görevlilerinin, cinsiyet ve program türü değişkenlerine göre sorunları arasında fark olmadığı, belirlenmiştir. Buna karşın, Ankara Üniversitesi'nde görev alan araştırma

görevlilerinin ODTÜ'de görev yapan araştırma görevlilerine göre lisansüstü öğrenim yaptığı üniversite-fakülte yönetimi, bölüm başkanı ve öğretim elemanlarıyla daha fazla sorun yaşadıkları, Ankara Üniversitesi'nde görev alan araştırma görevlilerinin Gazi Üniversitesi'nde görev yapan araştırma görevlilerine göre enstitü yönetimi ve görevleriyle daha fazla sorun yaşadıkları, Sosyal Bilimler Enstitüsü kadrosuna bağlı araştırma görevlilerinin Fen Bilimleri Enstitüsü kadrosuna bağlı araştırma görevlilerine göre enstitü yönetimi ve görevleriyle daha fazla sorun yaşadıkları ve Sosyal Bilimler Enstitüsü kadrosuna bağlı araştırma görevlilerinin, Eğitim Bilimleri Enstitüsü kadrosuna bağlı araştırma görevlilerinden örgüt kültürü boyutunda daha fazla sorun yaşadıkları belirlenmiştir. Bütün bu sorunlara karşın, araştırma görevlileri bu uygulamanın sorunlar çözüldükten sonra devam etmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

ABSTRACT**THE PROBLEMS ENCOUNTERED BY THE RESEARCH ASSISTANTS WHO ARE
DOING THEIR POSTGRADUATE STUDY IN DIFFERENT UNIVERSITY
(ANKARA CASE STUDY)****Özdem, Güven****Master of Art, Educational Administration and Supervision Department (Educational
Economics and Planning)****Supervisor: Prof.Dr. Kasım Karakütük****September, 2002**

The aim of this study is to examine the problems encountered by the research assistants who were carrying out their post graduate study in various state university according to Higher Education Law 2547, article no: 35. In addition, the study aimed to find out the problems of research assistants and suggest possible solutions to these problems. The population of the research is comprised of 1141 research assistant at the four state universities in the city of Ankara. From the population 300 research assistants whom were appointed by YOK under the article no: 35, in the city of Ankara during 2000-2001 academic year drawn as a research sample. A self-administered questionnaire, which consisted of 54 items, was developed by the researcher and used as a research instrument. The SPSS (Statistical Package for Social Sciences) was used to analyse the data gathered by questionnaires. During the analysis of the data, it has been investigated whether or not there were any significant differences between the problems encountered by the research assistants in terms of the variables of the university they were doing their research, higher degree office (Institution), sex, and the programs they have attended were considered. To test the significant differences between the research students' problems in terms of their sex and the programme they have attended t-test was used. Also one-way ANOVA was used to see the differences between the university and Institution they have attended.

It has been found that, among the all dimensions 'Higher Council for Education did not make any cooperation with the other state organizations with regard to appointment of the research students wives / husbands' got the highest mean scores ($X=.4.19.$). There have been no significant differences between the research students' problems in terms of sex and program they have attended. However, it has been found that research assistants in Ankara University have more problems with the university-faculty management, head of department and lectures than those in Middle East Technical

University (ODTÜ). In addition, it has been found that research assistants in Gazi University have more problems with Institute management and staff. Also, research assistants who registered with Social Sciences Institutions have more problems with institute management and institute staff than those in Science Institution. Moreover, research assistants who registered with Social Sciences Institutions have more problems with regard to organisation culture than those in Institute of Educational Sciences. Despite the fact that, research assistants have been facing different problems, they are in favour of the YOK's current practices, and this practice should continue.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI.....	I
ÖNSÖZ.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vii
ÇİZELGE LİSTESİ.....	x
BÖLÜM	
1. GİRİŞ.....	1
Problem.....	1
Araştırmanın Amacı.....	5
Araştırmanın Önemi.....	6
Araştırmanın Sınırlılıkları.....	6
Tanımlar.....	7
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	8
Yükseköğretimin İşlevleri.....	8
Değişim ve Üniversiteler.....	10
Yaşam Boyu Eğitim ve Bilgi Toplumu.....	10
Bilişim ve İletişim Teknolojisindeki Değişimler.....	13
Küreselleşme.....	14
Üniversitelerde Öğretim Üyesi Yetiştirme Sorunu.....	15
Türk Yükseköğretiminde Öğretim Üyesi Yetiştirme Politikaları ve Planlama Çalışmaları.....	17
Lisansüstü Eğitim.....	18
Öğretim Üyesi Yetiştirme Modelleri ve Gelişme Evreleri.....	23
Kalkınma Planlarında Öğretim Üyesi Yetiştirilmesi.....	24
Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Dönemi.....	24
İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Dönemi.....	25
Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı Dönemi.....	25
Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı Dönemi.....	26
Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Dönemi.....	28

	Sayfa
Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı Dönemi.....	29
Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Dönemi.....	29
Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Dönemi.....	30
Kalkınma Planlarının Değerlendirilmesi.....	31
Yükseköğretim Gelişme Planı.....	33
Yurtdışı ve Yurtiçinde Üniversiteler Öğretim Üyesi Yetiştirmek İçin Yapılan Uygulamaların Yasal Dayanakları.....	37
1416 Sayılı Ecnebi Memleketlere Gönderilecek Talebe Hakkında Yasa	37
1750 Sayılı Üniversiteler Yasası.....	39
2547 Sayılı Yükseköğretim Yasası.....	40
Bir Üniversite Adına Bir Diğer Üniversitede Lisansüstü Eğitim Gören Araştırma Görevlileri Hakkında Yönetmelik.....	48
Öğretim Üyesi ve Araştırmacı Yetiştirme Kurulu.....	51
Yükseköğretim Kurulu ve Üniversiteler Tarafından Üniversitelere Öğretim Üyesi Yetiştirme Amacıyla Yapılan Projeler.....	53
Kurulmuş ve Yeni Kurulacak Üniversitelere Öğretim Üyesi Yetiştirilmesi Projesi.....	53
Yükseköğretim Kurulu'nun Lisansüstü Eğitim Projesi.....	54
ODTÜ Öğretim Üyesi Yetiştirme Programı.....	55
3. YÖNTEM.....	58
Araştırmanın Modeli.....	58
Evren ve Örneklem.....	58
Veri Toplama Teknikler.....	61
Verilerin Çözümlemesi.....	67
4. BULGULAR VE YORUMLAR.....	68
Kişisel Bilgilere İlişkin Bulgular.....	68
Cinsiyet ve Medeni Durum Değişkenine İlişkin Bulgular.....	68
Lisansüstü Program Türü Değişkenine İlişkin Bulgular.....	69
Doktora ve Yeterlik Sınavı İçin Gerekli Olan Yabancı Dil Puanını Alma Durumlarına İlişkin Bulgular.....	70
Ankara'da Nerede Kaldıklarına İlişkin Bulgular.....	70

Lisans ve Yüksek Lisans Eğitimlerini Hangi Üniversitelerde Tamamladıklarına İlişkin Bulgular.....	71
Gelmiş Oldukları Üniversitelere Göre Dağılımına İlişkin Bulgular	72
Araştırma Görevlisinin İlk Görev Yeri Olan Üniversite ve Fakülte Yönetimi İle İlgili Yaşadığı Sorunlar Boyutuna İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	72
Araştırma Görevlisinin Lisansüstü Öğrenim Yaptığı Üniversite –Fakülte Yönetimi, Bölüm Başkanı ve Öğretim Üyeleri İle İlgili Yaşadığı Sorunlar Boyutuna İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	76
Araştırma Görevlisinin Enstitü Yönetimi ve Görevlileriyle Yaşamış Oldukları Sorunlar Boyutuna İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	83
Araştırma Görevlisinin Örgüt Kültürü İle İlgili Yaşamış Olduğu Sorunlar Boyutuna İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	87
Araştırma Görevlisinin Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) İle İlgili Yaşamış Olduğu Sorunlar Boyutuna İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	92
5 SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	99
Sonuçlar.....	99
Öneriler.....	101
KAYNAKÇA.....	105
EKLER LİSTESİ.....	112

ÇİZELGE LİSTESİ

Çizelge	Sayfa
1. Türlerine Göre Lisansüstü Öğrenim Veren Enstitüler ve Öğrenci Sayıları.....	19
2. Yurtdışına Gönderilen Araştırma Görevlilerinin Yıllar Ve Ükelere Göre Dağılımı (1987-1999).....	45
3. 2000-2001 Öğretim Yılında Bazı Üniversitelerde Öğretim Üyesi, Araştırma Görevlisi ve Öğrenci Sayıları	56
4. 2547 Sayılı Kanununun 35.Maddesi Uyarınca Ankara'da Devlet Üniversitelerine Bağlı Enstitülerde Görevlendirilen Araştırma Görevlilerinin Sayıları.....	58
5. Enstitülerin Ve Üniversitelerin Örneklemdeki Dağılımı.....	59
6. Anket Uygulaması ve Dönüş Oranlarına İlişkin Bilgiler.....	60
7. Ön Uygulama Çalışması Yapılmadan Önce Ankette Yer Alan Boyutlar ve Madde Sayıları.....	62
8. Ön Uygulama Örneklem Grubunun Dağılımı.....	62
9. Boyutların Faktör Analizi ve Madde Toplam Korelasyonu Sonuçları.....	63
10. Araştırma Görevlilerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı.....	68
11. Araştırma Görevlilerinin Medeni Durum Değişkenine Göre Dağılımı.....	69
12. Araştırma Görevlilerinin Devam Ettikleri Lisansüstü Program Türü Değişkenine Göre Dağılımı.....	69
13. Araştırma Görevlilerinin KPDS veya ÜDS'den Doktora Yeterliğe Girebilmek İçin Gerekli Olan Puanı Alma Durumları.....	70
14. Araştırma Görevlilerinin Ankara'da Kaldıkları Yerlere İlişkin Bulguların Frekans ve Yüzdeler Dağılımı.....	70
15. Araştırma Görevlilerinin Lisans ve Yüksek Lisans Eğitimlerini Tamamladıkları Üniversiteye Göre Dağılımı.....	71
16. Araştırma Görevlilerinin İlk Görev Yaptıkları Üniversitelere Göre Dağılımı.....	72
17. Araştırma Görevlilerinin İlk Görev Yeri Olan Üniversite ve Fakülte Yönetimi İle İlgili Sorunlara Verdikleri Yanıtların Ortalama Değerleri.....	73
18. Araştırma Görevlilerinin İlk Görev Yeri Olan Üniversite ve Fakülte Yönetimi İle İlgili Sorunlara Katılma Düzeylerinin Cinsiyete Göre t- Testi Sonuçları.....	74
19. Araştırma Görevlilerinin İlk Görev Yeri Olan Üniversite ve Fakülte Yönetimi İle İlgili Sorunlara Katılma Düzeylerinin Program Türüne Göre t- Testi Sonuçları.....	74

Çizelge	Sayfa
20. Araştırma Görevlilerinin İlk Görev Yeri Olan Üniversite ve Fakülte Yönetimi İle İlgili Sorunlara Katılma Düzeylerinin Şu Anda Görev Yaptıkları Üniversitelere Göre Varyans Analizi Sonuçları.....	75
21. Araştırma Görevlilerinin İlk Görev Yeri Olan Üniversite ve Fakülte Yönetimi İle İlgili Sorunlara Katılma Düzeylerinin Enstitülere Göre Varyans Analizi Sonuçları.	76
22. Araştırma Görevlisinin Lisansüstü Öğrenim Yaptığı Üniversite-Fakülte Yönetimi, Bölüm Başkanı ve Öğretim Elemanları İle İlgili Yaşadığı Sorunlara İlişkin Verdikleri Yanıtların Ortalama ve Sıra Değerleri.....	77
23. Araştırma Görevlilerinin Lisansüstü Öğrenim Yaptığı Üniversite-Fakülte Yönetimi, Bölüm Başkanı Ve Öğretim Elemanları İle İlgili Sorunlara Katılma Düzeylerinin Cinsiyete Göre t- Testi Sonuçları.....	79
24. Araştırma Görevlilerinin Lisansüstü Öğrenim Yaptığı Üniversite Fakülte Yönetimi, Bölüm Başkanı ve Öğretim Elemanları İle İlgili Sorunlara Katılma Düzeylerinin Program Türüne Göre t- Testi Sonuçları.....	80
25. Araştırma Görevlilerinin Lisansüstü Öğrenim Yaptığı Üniversite Fakülte Yönetimi, Bölüm Başkanı ve Öğretim Elemanları İle İlgili Sorunlara Katılma Düzeylerinin Şu Anda Görev Yaptıkları Üniversitelere Göre Varyans Analizi Sonuçları.....	81
26. Araştırma Görevlilerinin Lisansüstü Öğrenim Yaptığı Üniversite Fakülte Yönetimi, Bölüm Başkanı ve Öğretim Elemanları İle İlgili Sorunlara Katılma Düzeylerinin Enstitülere Göre Varyans Analizi Sonuçları.....	82
27. Araştırma Görevlisinin Enstitü Yönetimi ve Görevlileriyle İlgili Yaşadığı Sorunlara İlişkin Verdikleri Yanıtların Ortalama ve Sıra Değerleri.....	83
28. Araştırma Görevlilerinin Enstitü Yönetimi Ve Görevlileriyle İlgili Sorunlara İlişkin Katılma Düzeylerinin Cinsiyete Göre t- Testi Sonuçları.....	84
29. Araştırma Görevlilerinin Enstitü Yönetimi Ve Görevlileriyle İlgili Sorunlara İlişkin Katılma Düzeylerinin Program Türüne Göre t- Testi Sonuçları.....	85
30. Araştırma Görevlilerinin Enstitü Yönetimi Ve Görevlileriyle İle İlgili Sorunlara Katılma Düzeylerinin Şu Anda Görev Yaptıkları Üniversitelere Göre Varyans Analizi Sonuçları.....	85
31. Araştırma Görevlilerinin Enstitü Yönetimi Ve Görevlileriyle İlgili Sorunlara Katılma Düzeylerinin Enstitülere Göre Varyans Analizi Sonuçları.....	86
32. Araştırma Görevlisinin Örgüt Kültürü İle İlgili Yaşadığı Sorunlara İlişkin Verdikleri Yanıtların Ortalama ve Sıra Değerleri.....	88

33. Araştırma Görevlilerinin Örgüt Kültürü İlgili Sorunlara İlişkin Katılma Düzeylerinin Cinsiyete Göre t- Testi Sonuçları.....	89
34. Araştırma Görevlilerinin Örgüt Kültürü İlgili Sorunlara İlişkin Katılma Düzeylerinin Program Türüne Göre t- Testi Sonuçları.....	90
35. Araştırma Görevlilerinin Örgüt Kültürü İle İlgili Sorunlara Katılma Düzeylerinin Şu Anda Görev Yaptıkları Üniversitelere Göre Varyans Analizi Sonuçları.....	91
36. Araştırma Görevlilerinin Örgüt Kültürü İle İlgili Sorunlara Katılma Düzeylerinin Enstitülere Göre Varyans Analizi Sonuçları.....	91
37. Araştırma Görevlisinin Yükseköğretim Kurulu İle İlgili Yaşadığı Sorunlara İlişkin Verdikleri Yanıtların Ortalama ve Sıra Değerleri.....	92
38. Araştırma Görevlilerinin Ankette Yer Alan Bütün Boyutlara İlişkin Sorun İfadelerine Verdikleri Yanıtların En Yüksek Ortalama Puan ve Sıra Değerleri.....	94
39. Araştırma Görevlilerinin YÖK İle İlgili Sorunlara İlişkin Katılma Düzeylerinin Cinsiyete Göre t- Testi Sonuçları.....	94
40. Araştırma Görevlilerinin YÖK İle İlgili Sorunlara İlişkin Katılma Düzeylerinin Program Türüne Göre t- Testi Sonuçları.....	96
41. Araştırma Görevlilerinin YÖK İle İlgili Sorunlara Katılma Düzeylerinin Şu Anda Görev Yaptıkları Üniversitelere Göre Varyans Analizi Sonuçları.....	97
42. Araştırma Görevlilerinin YÖK İle İlgili Sorunlara Katılma Düzeylerinin Enstitülere Göre Varyans Analizi Sonuçları.....	97
43. Bir Üniversite Adına Bir Diğer Üniversitede Lisansüstü Eğitim Gören Araştırma Görevlileri Hakkında Yönetmelik İle İlgili Uygulamanın Devam Etmesine İlişkin Görüşler.....	98

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın; problemine, amacına, önemine, sınırlılıklarına ve araştırmayla ilgili tanımlara yer verilmiştir.

Problem

Kalkınmanın en önemli faktörü insangücüdür. Kalkınma politikalarının ve planlarının gerçekleşme düzeyi, ülkenin yetişmiş insangücü sayısı ile ilişkilidir. Bilgi toplumu ile birlikte sanal bir dünyanın kurulduğu günümüzde, bu yeni dönemi biçimlendirecek olanlar, dönemin gerektirdiği bilgi ve beceriyi eğitim yoluyla yurttaşlarına kazandıracak olan ülkeler olacaktır.

Yeni binyılın gerektirdiği sayı ve nitelikte insangücünü yetiştirmek için bilimsel eğitim politikaları üretmek ve uygulamak gerekmektedir. "Bu sayı ve niteliği saptarken kaynakları sınırlı olan ülkeler, eğitime ayrılan kaynakları genel ekonomik kalkınma doğrultusunda eğitimin çeşitli alt kesimleri (yükseköğretim gibi) arasında dağıtmak zorundadır" (Hesapçıoğlu, 1994, 7).

Bilginin, öğretim süreçlerinde sermayeden (anamal) teknolojidenden ya da diğer üretim faktörlerinden daha çok katma değer yarattığı günümüz bilgi toplumunda, üniversitelerin rolleri ve önemi daha da artmıştır.

Üniversiteler, kuruldukları tarihten bu yana önemli yapısal ve işlevsel değişikliklere uğramıştır. İlk zamanlarda başlıca sorumluluğu öğretim olan üniversiteler, 19. yüzyılın başından itibaren temel bilimsel araştırmalar, 20. yüzyılın ortalarından itibaren de uygulamalı araştırma, danışmanlık ve yetişkinlerin eğitimi gibi işlevler yüklenmiştir (Kavak, 1990, 18).

Günümüzde ise üniversiteler, eğitim-öğretim işlevlerinin yanında araştırma-geliştirme ve hizmet merkezleri, toplumun gereksinim ve beklentilerine yanıt vermeye çalışan kuruluşlar haline dönüşmüşlerdir (Kavak, 1990, 18).

Yükseköğretim kurumlarının amaç ve işlevleri günümüzde çeşitli bilim adamları tarafından şöyle değerlendirilmektedir: Wilson'a göre (Akt. Kavak, 1990, 21) üniversiteler; a. Öğretim merkezidir, b. Araştırma merkezidir, c. Kamu liderliğinden sorumlu bir kurumdur.

Frankel ise (Akt. Kavak, 1990, 21) üniversitenin amaç ve işlevlerini; a. Bilgi üretmek, b. Çeşitli meslek ve hizmet alanlarına elemanlar yetiştirmek, c. Danışma hizmeti görmek biçiminde sıralamıştır.

Demir' e göre (1996, 58) ise üniversitelerin görevleri üç ana konuda toplanabilir. Bunlar; a. Lisans ve lisansüstü öğretim yapmak, b. Araştırma yapmak, c. Proje üretmek.

Âdem' e göre (1976, 336), çağdaş üniversitelerin özellikleri şunlardır:

- a. Eğitim düzenini geliştirmek ve araştırmalar yapmak amacıyla yüksek nitelikli uzman yetiştirmek,
- b. Öğretimin içeriği ve yöntemini günün koşullarına uygun olarak yenilemek,
- c. Bilimsel araştırmalar alanında uluslararası ölçütlere uygun çalışmalar yapmak.

King' e göre ise, (Akt. Âdem, 1997, 11-12) üniversitenin işlevlerinden bazıları şunlardır:

- a. Birikmiş bilgileri günümüze uyarlayarak öğretim yoluyla genç kuşaklara aktarmak,
- b. Üretilen bilgileri yaymak,
- c. Yüksek nitelikli insangücünü yetiştirmek.

Karakütük' e göre, (1998, 2) ülkelerin kalkınmasında yüksek nitelikli insangücüne (öğretim üyesi, bilim insanı ve araştırmacı) daha fazla gerek duyulması, üniversitelerin lisansüstü öğretiminin gelişmesine yol açmıştır.

Bu açıklamaların ışığında, yükseköğretimin işlevlerinin, araştırma ve öğretim yapmak, yüksek niteliğe sahip çeşitli meslek ve hizmet alanlarına elemanlar yetiştirmek olduğu söylenebilir. Üniversiteler, işgücü piyasasına eleman yetiştirirken hem de kendi sistemini işletip yaşatabilmek için öğretim elemanı yetiştirmeye çalışır. Bu nedenle, bugün üniversitelerde verilen eğitimin niteliği, gelecekte üniversitelerin öğretim üyesinin niteliğini, dolayısıyla eğitimin niteliğini belirleyecektir.

Eğitimin niteliğini belirleyen öğelerden biri, öğretmen başına düşen öğrenci sayısıdır. Türkiye'de yükseköğretimin en ciddi sorunu, ülkenin genç nüfus yapısına sahip olması nedeniyle üniversiteye olan isteme karşılık öğretim üyesi sayısında görülen eksikliklerdir. Bu sorun, hükümet programlarında ve kalkınma planlarında dile getirilmiştir. Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planında (1996, 25) öğretmen ve öğretim üyesi sayısındaki yetersizlikler ve dağılımındaki dengesizliklerin, olanak ve fırsat eşitliği yanında eğitimin niteliğini de olumsuz biçimde etkilediği belirtilmektedir.

1992 yılında 21 üniversite ve 2 yüksek teknoloji enstitüsünün kurulması ile öğretim üyesine olan gereksinim daha da artmıştır. "Türk yükseköğretiminin karşı karşıya bulunduğu darboğazlar, öğretim üyesi eksikliği ve kaynak yetersizliğidir. Yatırımların bina, araç-gereç ve teçhizattan ziyade öğretim üyesi ve araştırmacı yetiştirilmesine kaydırılması gerekmektedir" (YÖK, 1996, 35). Yükseköğretim Kurulu'nun (YÖK) var olan kaynakların önceliğini öğretim üyesi yetiştirmeye ayırmaya gerek duyması, sorunun önemini ortaya koymaktadır.

Türkiye'de değişik alanlarda öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısı incelendiğinde Sınıf Öğretmenliği Bölümlerinde bir öğretim üyesine 477 öğrenci, Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Bölümü'nde ise 105 öğrenci düşmektedir (Saatçioğlu,

1999, 141). Bu rakamlar, üniversitelerde öğretim üyesi sayısındaki yetersizliği göstermektedir.

1999-2000 yılında üniversitelerde toplam 1.503.981 öğrenci eğitim görürken; 8.361 profesör, 4.912 doçent ve 9.396 yardımcı doçent hizmet sunmaktadır. Toplam 22.669 öğretim üyesine karşılık, 1999-2000 öğretim yılında üniversitede görev alan Araştırma Görevlisi sayısı 25.406'dır (ÖSYM, 1999, 9). Bu veriler ışığında Türkiye'de bir öğretim üyesine ortalama 66 öğrenci düşmektedir. Bu oran, Türkiye'de öğretim üyesine olan gereksinimi açıkça göstermektedir.

Öğretim üyesi sayısındaki yetersizlikler başka ülkelerde de görülmektedir. Bu ülkelerden birisi de A.B.D.'dir. Amerikalı birçok öğrenci, yüksek lisans çalışması gerektirmeyen kariyerleri yeğlemektedirler. Bu durum karşısında araştırma üniversitelerindeki yabancı öğrencilerin sayısı artmıştır. A.B.D.'de üniversiteler öğretim üyesi gereksinimini karşılamak için araştırma üniversitelerinde yüksek lisans öğrenimi yapan yabancı öğrencilere yönelmişlerdir (Smith ve diğ., 1992. <http://www.edu.gov/>).

A.B.D.'deki eyaletlerden biri olan Virginia'da "21. Yüzyılın Üniversitesi Komisyonu" adıyla hazırlanan raporda, 2000'li yılların başında yetenekli ve deneyimli öğretim elemanı açığından söz edilmektedir (Korkut, Yalçınkaya ve Mustan, 1998, 20). Her ülke kendi koşulları doğrultusunda bu soruna çözüm önerileri getirmeye çalışmaktadır.

Türkiye'de öğretim üyesi yetiştirmek için 1923'ten 1987 yılına kadar "1416 sayılı Ecnebi Memleketlere Gönderilecek Talebe Hakkında Kanun" hükümleri uyarınca Milli Eğitim Bakanlığı'nca (M.E.B) yurtdışına yüksek lisans ve doktora yaptırılmak üzere öğrenci gönderilmekteydi. 1987 yılında 2547 sayılı kanunun 33. maddesinde yapılan bir değişiklikle üniversiteler tarafından da yurtdışına lisansüstü öğrenim yapmak için Araştırma Görevlisi gönderilmeye başlandı. Bugün yurtdışına lisansüstü öğrenim için gönderilen öğrencilerin bir kısmı 1416 sayılı kanun hükümlerine göre, bir kısmı da 2547 sayılı kanunun 33. maddesine göre gönderilmektedir. Gelişmekte olan üniversitelerin

öğretim üyesi gereksinimini karşılamak amacıyla bu üniversitelerin araştırma görevlilerini yurtiçindeki gelişmiş üniversitelerde lisansüstü öğretim yaptırılmasını düzenleyen "Bir Üniversite Adına Bir Diğer Üniversitede Lisansüstü Öğretim Gören Araştırma Görevleri Hakkında Yönetmelik" 1983 tarihinde çıkarılmıştır. Bu amaçla bir plan ve program hazırlanmaması, gelişmiş üniversitelerde görev alacak araştırma görevlilerinin barınma gereksinimlerinin karşılanamaması ve tez çalışmalarının finansman kaynakları ile birlikte projelendirilememesi gibi nedenlerle başarıya ulaşamadığı belirlenmiştir (YÖK, 1996, 28). Bu amaçla 1997 yılında "Bir Üniversite Adına Bir Diğer Üniversitede Lisansüstü Eğitim Gören Araştırma Görevlileri Hakkında" yürürlükte olan yönetmelik maddelerinde değişikliğe gidilerek, yönetmeliğin son hali 23.05.1997 tarih, 22997 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. (Yönetmelik Ek 1'de verilmiştir.) Yurtdışına lisansüstü eğitim için gönderilen Araştırma Görevlileri'nin sorunları ile ilgili alanyazında (literatür) araştırma bulunurken, yurtiçinde bir üniversitede görev alan Araştırma Görevlileri'nin sorunları ile ilgili olarak alanyazında bir çalışmaya ulaşılammıştır. Araştırma görevliliği, üniversite öğretim üyeliğinin kaynağını oluşturmaktadır. 1983 yılında uygulamaya konulan ve 1997 yılında değişikliğe gidilen yönetmelik çerçevesinde bir üniversite adına Ankara, Gazi, Hacettepe ve Orta Doğu Teknik Üniversiteleri'nde lisansüstü öğretim gören Araştırma Görevlileri'nin sorunlarının incelenmiş olması, bu araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, 2547 sayılı Kanununun 35. maddesine dayanılarak 23.Mayıs.1997 tarih ve 22997 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan yönetmeliğe göre bir üniversite adına diğer bir üniversitede 2000-2001 öğretim yılında Ankara'da dört devlet üniversitesinde lisansüstü öğretim gören Araştırma Görevlilerinin sorunlarını ortaya koymak ve sorunlara çözüm önerileri geliştirmektir.

Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

a. Ankara, Gazi, Hacettepe, Orta Doğu Teknik Üniversiteleri'nde görev alan Araştırma Görevlileri'nin sorunları arasında fark var mıdır?

b. Üniversitelerin Eğitim, Sosyal, Fen Bilimleri Enstitülerinde görevli Araştırma Görevlileri'nin sorunları arasında fark var mıdır?

c. Yüksek lisans ve doktora öğrenimi gören Araştırma Görevlileri'nin sorunları arasında fark var mıdır?

d. Araştırma görevlilerinin sorunları ile cinsiyet değişkeni arasında bir ilişki var mıdır?

Araştırmanın Önemi

Temel eğitimden sonraki eğitim düzeylerinde okullaşma oranlarının artması bir üst düzeydeki eğitim düzeyine istemi artırmış, bunun sonucunda yükseköğretimdeki okullaşma oranı da artmıştır. Günümüzde yükseköğretimde okullaşma oranlarının artması, öğretim üyesine olan gereksinimi de artırmıştır. Nitelikli eğitim, ancak nitelikli bir öğretim kadrosuyla gerçekleştirilebilir.

Yurtiçinde lisansüstü öğrenim gören Araştırma Görevlilerinin sorunları ile ilgili alanyazında bir araştırmaya ulaşılamamıştır. Bu araştırma sonucunda bir üniversite adına başka bir üniversitede lisansüstü öğretim gören Araştırma Görevlilerinin sorunları belirlenerek sorunlara yönelik çözüm önerileri geliştirilecektir. Araştırma, öğretim üyesi yetiştirmek amacıyla uygulamaya konulan bu yönetmeliğin etkin bir biçimde uygulanabilmesi için öneriler getirecek olması açısından da önem taşımaktadır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırmanın sınırlılıkları şunlardır:

a. Araştırma, 2000-2001 öğretim yılında görev alan Araştırma Görevlilerinin sorunları ile sınırlıdır.

b. Araştırma Ankara'da yer alan Ankara, Gazi, Hacettepe, Orta Doğu Teknik Üniversiteleri ve bu üniversitelere bağlı Eğitim, Sosyal, Fen Bilimleri Enstitülerinde görev alan Araştırma Görevlileri ile sınırlıdır.

Tanımlar

Bu araştırmada kullanılan kimi kavramların tanımları şöyledir (Resmi Gazete, 1981, 17506) :

Araştırma Görevlisi: Yükseköğretim kurumlarında görev alan öğretim yardımcılarınıdır.

Üniversite: Bilimsel özerkliğe ve kamu tüzel kişiliğine sahip yüksek düzeyde eğitim, öğretim, bilimsel araştırma, yayın ve danışmanlık yapan fakülte, enstitü, yüksekokul vb. kuruluş ve birimlerden oluşan bir yükseköğretim kurumudur.

Enstitü: Üniversitelerde ve fakültelerde birden fazla benzer ve ilgili bilim dallarında lisansüstü eğitim, öğretim, bilimsel araştırma ve uygulama yapan bir yükseköğretim kurumudur.

Yüksek lisans: Bir lisans öğretimine dayalı eğitim, öğretim ve araştırmanın sonuçlarını ortaya koymayı amaçlayan bir yükseköğretimdir.

Doktora: En az 4 yarıyılık programı kapsayan ve orijinal bir araştırmanın sonuçlarını ortaya koymayı amaçlayan bir yükseköğretimdir.

Öğretim Elemanları: Yükseköğretim kurumlarında görevli öğretim üyeleri, öğretim görevlileri, okutmanlar ile öğretim yardımcılarınıdır.

Öğretim Üyeleri: Yükseköğretim kurumlarında görevli profesör, doçent ve yardımcı doçentlerdir.

Öğretim Yardımcıları: Yükseköğretim kurumlarında, belirli süreler için görevlendirilen, araştırma görevlileri, uzmanlar, çeviriciler ve eğitim-öğretim planlamacılarıdır.

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde yükseköğretimin işlevleri, 21. yüzyıla birlikte değişen üniversite kavramı ve üniversiteleri değişime iten nedenler, üniversitelerde öğretim üyesi yetiştirme sorunu ve Türk Yükseköğretiminde öğretim üyesi yetiştirme politikaları ve planlama çalışmalarıyla projelere yer verilmiş, ayrıca konularla ilgili olan araştırmalar tanıtılmıştır.

Yükseköğretimin İşlevleri

Yükseköğretimin geleneksel işlevleri arasında bulunan araştırma ve öğretimin yanında, günümüzde yükseköğretimin farklı işlevleri de ortaya çıkmıştır. Araştırmanın bu bölümünde yükseköğretimin geleneksel işlevleriyle birlikte farklılaşan yeni işlevleri de tanıtılacaktır.

Yükseköğretim kurumları, bir ülkede kalkınmanın kaynağını oluşturan, bilginin en üst düzeyde bilimsel yöntemlerle yaratıldığı, toplandığı ve yayıldığı; ülke kalkınmasında gereksinim duyulan yeni teknolojilerin ve insangücünün yetiştirildiği yerlerdir (Gedikoğlu, 1991, 21).

Üniversiteler, yükseköğrenim kurumlarına bilim adamları yetiştirmek, toplumun nitelikli insangücünü sağlamak, sanayinin teknolojik sorunlarını çözme ve yenilikler getirmesinin yanında, ulusal kültürün gelişmesine katkıda bulunan kuruluşlar olarak tanımlanabilir (Çoruh, 1992, 101).

Menteş'e (2000, 26); göre de üniversite kavramı: bilginin toplu olarak bulunduğu, üretilen yeni bilimsel bilginin yayıldığı, teknoloji üretiminin ve meslek öğretiminin yapıldığı yerdir.

1967'de Belçika'da toplanan Karşılaştırmalı Eğitim Cemiyeti yükseköğretimin işlevlerini, genel ya da liberal eğitim verme, mesleklere eleman yetiştirme, temel ve uygulamalı araştırmalar yapma olarak belirlemiştir (Kısakürek, 1976, 8). Gasset'e (1997, 85) göre de, üniversite öğretiminin üç

işlevi vardır. Bunlar; 1. Kültürün aktarımı 2. Mesleki eğitim 3. Bilimsel araştırma ve bilim adamlarının yetiştirilmesi. Görüldüğü gibi Mukayeseli Eğitim Cemiyeti ve Gasset yükseköğretimin geleneksel işlevlerinden biri olarak mesleklere eleman yetiştirme ile bilim adamlarının yetiştirilmesini göstermişlerdir.

Yükseköğretim kurumları, sadece, öğrencilere bilgi aktaran bir sistem değildir. Aynı zamanda, bilimsel araştırmalarla bilgi üreten ve bilimsel bulguları toplumun sosyal, ekonomik ve siyasal geleceğinin oluşturulmasında başarıyla kullanacak toplum liderlerinin yetiştirilmesi gibi önemli görevleri üstlenmiş bir sistemdir (Kaya, 1984, 237).

Yükseköğretim kurumları, toplumun gereksinim duyduğu yüksek nitelikli insangücünü yetiştirme (Korkut, 1984, 1), ve bu gücün gerçekleştireceği kültürel, sanatsal ve bilimsel, dolayısıyla da sosyal gelişmelerin kaynağını oluştururlar (Saylan, 2000, 13).

Üniversitelerin bilgi ve teknik üretimi kadar ve belki de daha önemli bir başka görevi ise ülkenin gereksinimi olan her düzeyde eğitilmiş, kaliteli insangücü yetiştirmektir (Karpuzoğlu, 1992, 27).

Çevik'e (1992, 134) göre; üniversitenin temel sorumluluklarından biri, bireysel ve bağımsız kararlar verebilecek, bilgi düzeyi yüksek, kuram ve uygulamayı birleştiren, tanı ve çözüm öneren, toplumsal duyarlılığı yüksek ve gelişmelere çabuk tepki verebilen uzman kadrolar yetiştirmektir.

Yukarıdaki açıklamalarda da görüldüğü gibi uzmanlar, yükseköğretimin geleneksel işlevleri arasında gösterilen araştırma ve öğretimin yanında, yükseköğretim kurumlarından beklenen bir işlev olarak, ülkenin gereksinimi olan kaliteli insangücü yetiştirme işlevini göstermişlerdir.

Değişim ve Üniversiteler

Her toplumsal sistemde olduğu gibi, eğitim sistemi de çevresindeki değişikliklerden etkilenmektedir. Açık bir sistem olan, eğitim sistemi de değişikliklere uyum sağlamak ve varlığını sürdürebilmek için kendi bünyesinde gerekli düzenlemeleri yapmak zorunda kalmaktadır.

Dünyada 1980'li yıllarla birlikte, birbiriyle ilişkili üç önemli gelişme gözlemlenmiştir. Bunlar; (1) yaşamboyu eğitime artan gereksinim ve bilgi toplumu (2) bilişim ve iletişim teknolojilerindeki hızlı değişimler, (3) küreselleşmedir. Bu gelişmeler, eğitim sistemini, dolayısıyla yükseköğretim kurumlarını da etkilemiştir. Aşağıda 1980'li yıllarla birlikte gözlemlenen gelişmeler ve bu gelişmelerin yükseköğretim sisteminde yaptığı değişimler tanıtılacaktır.

Yaşamboyu Eğitim ve Bilgi Toplumu

20. yüzyılın son evresinde dünyada yaşanan teknolojik ve toplumsal gelişmeler, yaşamboyu eğitim ve bilgi toplumu kavramlarını ön plana çıkarmıştır. Bilgi toplumunda toplumun gerçek sermayesi ve zenginlik yaratan en önemli kaynağı bilgidir. Bu değişim sonucu, insanlar bilgi toplumunda sürekli öğrenmek zorunda kalacaklardır (Erkan, 1998, 125). Bilgi toplumunda insanların öğrenmeye olan gereksinimlerinin artması yaşamboyu eğitim kavramını ortaya çıkarmıştır.

Teknik ilerlemenin hızı ve endüstriyel yapının değişimi sonucu yaşamın değişik aşamalarında bireyin yeni beceriler kazanma ve yeni düşünceleri kavrama yeteneği kazanma zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Bu zorunluluk sonucu, bireylerin yaşamında eğitime ilişkin zaman ufku uzamış durumdadır (Rosovsky, 1994, 104-105). Bireylerde zaman ufkunun uzaması, yükseköğretime olan istemin artmasına neden olmuştur.

ABD'li eğitim bilimci Marvin Cetron "2000'li yıllarda eğitimde beklentiler" adlı araştırmasında bilgi toplumunda "yaşamboyu eğitim" isteminin

artacağını öne sürmüştür (Akt. Duruiz, 1995, 58). Günümüzde yaşanan gelişmeler Marvin Cetron'un sayılısını haklı çıkarmıştır.

Gelişmekte olan ülkelerde, ilk ve orta öğretimde okullaşma oranlarının hızla yükselmesi, gelişmiş ülkelerde ise teknolojiye gelişmeler bireyleri yükseköğretim kurumlarından eğitim almış olmayı ve yetişkinlerin sürekli eğitimini zorunlu hale getirmiştir. Bu iki sonuç tüm ülkelerde yükseköğretime olan istemi önemli ölçüde artırmaya başlamıştır (Koç, 2001 ,68). Türkiye'de ise zorunlu eğitimin sekiz yıla çıkarılması, ortaöğretimde okullaşma oranının artmasına neden olmuştur. Ortaöğretimde okullaşma oranının artması, gelecekte yükseköğretime olan istemin hızla yükselmesine yol açacaktır.

Bilginin birbiriyle ilişkili dört niteliği vardır. Önce bilgi üretilmeli ve geliştirilmelidir. Sonra, saklanılmış ve sınıflandırılmış olmalıdır. Bilginin son niteliği ise kullanılmış olmasıdır. Aksoy'a (1996, 270) göre; bilginin bu dört niteliğini ortaya koyabilen toplumlar ancak bilgi toplumu olabileceklerdir. Transfer edilmiş bilgi yerine toplumca üretilen bilgi yoksa kuşkusuz o topluma bilgi toplumu denilemeyecektir (Aksoy, 1996, 270). Bilginin üretildiği ve kullanıldığı yerlerden birisi ise yükseköğretim kurumlarıdır. Yükseköğretim kurumları bu işlevlerini araştırma ve öğretimle yerine getirmektedirler. Bu yüzden bilgi toplumu olma yolunda yükseköğretim kurumlarına büyük görev düşmektedir.

Bilgi üretmek araştırma, deneyim ve birikim işidir; başlangıçta bir akademik süreçtir. Öyleyse bir toplumun bilgi toplumu aşamasına gelmesi için ilk görev üniversitelere düşmektedir (Aksoy, 1996, 270). Üniversitelerin bu görevi yerine getirebilmesi için gereken temel koşullardan birisi, nitelikli öğretim elemanlarının varlığıdır.

Bilgi toplumu olmaya giden dünyada her ülkenin üniversiteye devam eden öğrenci sayısını hızla artırması gerekmektedir. Gelişmiş ülkelerde yükseköğretim çağ nüfusunun % 60'ına yakın bir kesimi yükseköğretim sisteminde eğitim görmektedir. Türkiye'de ise bu oran % 25 düzeyindedir. Görüldüğü gibi Türkiye henüz bu oranı yakalayamamıştır. Bu nedenle Türkiye

gelecekte hem üniversite sayısını artırmak, hem de bu üniversitelerde kaliteli bir eğitimi gerçekleştirmek durumundadır. Kaliteli eğitimin gerçekleşebilmesi ise nitelikli öğretim elemanların varlığına bağlıdır. Bunun için de üniversiteler öğretim üyesi yetiştirme modeli geliştirmelidirler (Tekeli, 1994, 38-40).

Bilgi toplumunda, yükseköğretim kurumları açısından bir takım değişimler ve gelişmeler oluşmuştur. Oluşan sonuçlardan bazıları şunlardır:

a. Bilgi toplumunda yükseköğretim kuruluşları arasında farklılaşma görülmektedir. Belli üniversiteler seçkin eğitim sunarken, diğer üniversiteler kitle eğitimi ve araştırma-geliştirmeye yönelik eğitim sunmaya başlamıştır. Türk üniversiteleri arasında da bu tür bir farklılaşma kendisini hissettirmeye başlamıştır. Taşra üniversitelerine öğretim üyesi yetiştirme görev ve sorumluluğu, lisansüstü programlarının kalitesiyle kendilerini kanıtlamış az sayıda üniversiteye bırakılmıştır (Dicle, 2000, 26). Bunun sonucunda YÖK "Bir Üniversite Adına Diğer Bir Üniversitede Lisansüstü Eğitim Gören Araştırma Görevlileri Hakkında" bir yönetmelik çıkararak, uygulamaya başlamıştır.

b. Bilgi çağında bilgiler hızlı bir şekilde değişmekte ve kısa bir süre sonra geçerliliklerini yitirmektedir. Bu nedenle, mezunlar bilgi, beceri ve yeteneklerini sürekli olarak yenilemek sorunda kalmaktadır. Bu da sürekli eğitime duyulan gereksinimi artırmaktadır.

c. Bilgi çağı toplumun yükseköğretim kurumlarından beklentilerini de etkilemiştir. Toplum yükseköğretim kuruluşlarından etik ve toplumsal sorumluluk konularında öncülük etmelerini ve çevre koruması gibi sorunlara çözüm bulmada yardımcı olmalarını beklemektedir.

d. Bilgi toplumunda uzmanlaşmanın önemi daha da artmıştır. Bunun sonucunda Yükseköğretim kurumları yaşamboyu eğitim/ hizmet içi eğitim ve uzmanlaşmanın sağlam bir temelini oluşturacak eğitim programlarında değişiklik yapmıştır (Yükseköğretim ve toplum çalışma grubu, 2001, 27).

Bilgi toplumu eğitimin önemini daha da artırmıştır. Bilgi toplumunda, bireylerin eğitim gördükleri zaman dilimi artarak "yaşamboyu eğitim" kavramı öne çıkmıştır. Bilgi toplumunda yaşamboyu eğitim kavramının öne çıkmasıyla, toplumun yükseköğretim kurumlarından bekledikleri işlevler artmıştır. Bireylerin yaşamında eğitim ufğunun uzaması yükseköğretim kurumlarına olan

istemi artırmıştır. Yükseköğretim sisteminde yaşanan bu değişimi karşılayacak altyapı ve öğretim üyesi sıkıntısı Türk Yükseköğretiminin aşması gereken en önemli sorunlardan biri haline gelmiştir.

Bilişim ve İletişim Teknolojisindeki Değişimler

Yükseköğretim kuruluşlarını doğrudan etkileyen gelişmelerden birisi de teknolojiye görülen baş döndürücü değişim ve yayılmadır. Günümüzde teknoloji alanında değişim hızlı bir şekilde gerçekleşmektedir. İnsanın ateşi bulmasından pişirilmiş tuğlaya geçmesi bin yılda , tuğladan buhar makinesine geçiş süreci ise on bin yılda gerçekleşmiştir. Buhar makinesinden motora ve elektriğe geçiş için ise yüz yıl beklemek gerekmiştir. Elektrik santralinden atom piline sadece kırk yılda geçilmiştir (Versan, 1988, 11). Bilişim ve iletişim teknolojisindeki ilerleme sayesinde günümüzde artık bilginin üretilmesi ve yayılması daha kısa bir sürede gerçekleşmektedir.

Günümüzde yükseköğretim kurumlarının eğitim teknolojisi araçlarına sahip olması büyük önem taşımaktadır. Yükseköğretim kuruluşları bilgisayar,video, video konferans, CDROM gibi eğitim araçları ve internet gibi teknolojik değişikliklere ayak uydurabilmek için sürekli olarak çaba harcamak ve kendilerini geliştirmek zorunda kalmaktadırlar.

Bilgisayar, elektronik posta (e-mail), internet ve interaktif programlar yaygınlaştıkça, milyonlarca insan yeni eğitim olanaklarına kavuşmaktadır. Sınırlı olan eğitim olanakları geniş kitlelere açılmış olmaktadır. Bu sürecin sonucunda birikmiş bilgi ve deneyimler bilgisayarlar yolu ile yeni kuşaklara aktarılmaya başlanmıştır.

Bilişim ve iletişim teknolojisinde yaşanan değişimlerin gerisinde kalmak istemeyen YÖK 1999 yılında “Üniversitelerarası İletişim ve Bilgi Teknolojilerine Dayalı Uzaktan Yükseköğretim Yönetmeliği” ni çıkarmıştır. Bu yönetmelikle amaçlanan (<http://www.yok.gov.tr/Yasat.html>);

a)Üniversitelerin eğitim-öğretim olanaklarının paylaşılmasını sağlayarak, üniversiteler arasında akademik yardımlaşmayı kolaylaştırmak,

- b) Bilgi ve İletişim teknolojilerinin sağlandığı etkileşimli ortam, çoklu ortam olanakları ve sınırsız bilgiye ulaşabilme özellikleri sayesinde eğitimin etkinliğinin artırılması,
- c) Yükseköğretimi yeni öğrenci kitlelerine yaygınlaştırmak ve verimini artırmaktır.

İletişim ve bilgi teknolojilerine dayalı uzaktan öğretim ile üniversiteler arası önlisans, lisans ve yüksek lisans eğitimi yapılması amaçlanmaktadır.

Küreselleşme

Küreselleşme; ürün, pazar ve şirketleri bir yandan da üretim yöntemlerini, kuruluşların örgüt yapılarını ve yönetim stratejilerini etkilemekte, öte yandan da yükseköğretim kuruluşlarından mezun olanların bir takım evrensel standartları karşılamaları gereğini doğurmaktadır. Küreselleşme sonucu sayıları giderek artmakta olan bölgesel ekonomik işbirlikleri, uluslararası anlaşmalar ve stratejik ortaklıklar, her ülkeden çok sayıda insanın diğer ülkelerde görev almalarına hem olanak sağlamakta ve hem de bu yönde bir gereksinim yaratmaktadır (Dicle, 2000, 27). Bu değişimler sonucu yükseköğretim kuruluşları, programlarını gözden geçirmek ve yenilemek zorunda kalmışlardır.

Yurdabakan'a göre (2001, 76); küreselleşen dünyada yükseköğretim kurumları, değişik kültürel ve toplumsal ortamlardan gelen öğrencilerin yaşamlarına duyarlık gösteren, yaşamboyu eğitim olgusuna inanan, işbirliğine ve grupla çalışmaya yatkın ve öğrenmeyi derin bir etkinlik olarak gören bireylerin yetiştirilmesini sağlayacak öğretim modellerini uygulayabilmelidir .

Erçetin (2001, 76); dünyada yaşanan küreselleşme akımının yükseköğretim kurumlarını dört boyutta karmaşa içine soktuğunu öne sürmektedir. Bunlar sırasıyla;

- a. Kültürlerin yayılması ile, kültürel kimliklerin yakınlaşması ve benzeşmesi,
- b. Ulusal sınırlara karşın, düşüncelerin sınır ötesi hareketliliği ve bunun sonucunda ulusal devlet ile yükseköğretim kurumları arasındaki bağların zayıflaması,

c. İletişim ve bilişim teknolojilerindeki gelişmeler sonucu, bilgi transferinin kolaylaşması ve bilginin yayılması sonucu öğretimin standartlaşması,

d. Küreselleşme sonucu, kamu harcamalarında kısıtlanma yoluna gidilmesi, bu sonuçtan en çok etkilenenlerin başında yükseköğretim kurumlarının gelmesi.

Küreselleşmeyle birlikte geleceğin yükseköğretim kurumları, mali, yönetsel ve akademik anlamda özerk, nitelikli öğretim üyesi ve öğretim elemanı kadrosuyla, iletişim ve bilişim dünyasının olanaklarından yararlanmalıdır. Ayrıca üniversiteler araştırma kültürleri ve iletişim ağlarıyla bütünleşebilmiş örgütlere dönüşmelidirler.

Dünyada son yıllarda yaşanan teknolojik ve toplumsal gelişmeler ışığında Türkiye’de yükseköğretim kurumları, esnek bir örgüt yapısına sahip, karar alma mekanizmalarını geniş bir alana yaymış, dünyadaki ve ülkedeki değişimlere duyarlı ve açık, küresel nitelik kazanmış program ve öğretim elemanı kadrosuyla uluslararası alanda rekabet etmek için Türkiye’nin lokomotifleri olmalıdırlar.

Üniversitelerde Öğretim Üyesi Yetiştirme Sorunu

Üniversitenin, çok geniş bir yelpazeye dağılmış gibi görünen işlevleri üç kümede toplanabilir: Bunlar, üniversitenin bilgiye dönük, topluma dönük ve kendisine dönük işlevleridir (Menteş, 2000, 26). Üniversitenin işlevlerinden biri olarak gösterilen, öğretim üyesi yetiştirme boyutu, üniversitenin kendisine dönük işlevleri arasında gösterilebilir.

Yükseköğretim kurumları, kendi kendini besleyen ve üretimde bulunabilen açık bir sistemdir. Açık sistemlerde, giriş, işleme ve çıkış çembersel bir eylemdir. Çünkü çıkan üründen bir kısmı tekrar sisteme girer (Başaran, 2000, 103). Yükseköğretim kurumlarının çıktısı olan öğrencilerin bir kısmı, sistemi besleyebilmek için geri dönmektedir. Sistem, varlığını sürdürebilmek için nitelikli çıktı üretmek zorundadır. Nitelikli çıktı üretmek için,

nitelikli eğitim hizmeti sunmak, nitelikli eğitim hizmeti sunmak için nitelikli öğretim üyesine gereksinim bulunmaktadır.

Örgütte yapıyı işletecek olan temel öge insandır. Çünkü insan, duygusal, zihinsel, fiziksel gücü ile diğer yönetsel faktörleri yaratır, düzenler ve kullanır. Örgütlerin varolmaları, yaşamlarını sürdürebilmeleri, gelişmeleri insan ögesine bağlıdır. Bu anlamda örgütlerde insan ögesinin, yeterlikleri, yetiştirilmesi ve yetkinleştirilmesi gözden kaçırılmaması gereken önemli yönetsel bir konu olarak değerlendirilmelidir (Erçetin,1997, 20). ABD'de üniversite yöneticileri, bir üniversitenin değerine üstünlük sağlamakta en önemli etkenin öğretim üyesi kalitesi olduğunu belirtmişler (Rosovsky, 1994, 60). Yarının öğretim üyesi kaynağını oluşturan araştırma görevlilerinin yetiştirilmesi ve yeterlikleri nitelikli yükseköğretim yapısı oluşturabilmek için önemli bir boyuttur.

Graham'a göre (2000, 19); eğitimde sürekli kalite ve iyileştirmeyi sağlamak için üniversitenin en değerli kaynağı akademik ve destek personelidir. Ayrıca, bir ülkede eğitimin etkili ve verimli olabilmesi için, nitelikli eğitim uzmanları, öğretmenler ve öğretim elemanları yetiştirmek gerekmektedir (Çakıcı, 1984, 1). Öğretim elemanının yetiştirildiği program lisansüstü programlardır. Lisansüstü programların kalitesi, üniversitelerin kalitesini de etkileyecektir.

Türkiye'de ise YÖK tarafından, 1999 yılında dönemin Cumhurbaşkanlığına sunulan, "21. Yüzyılda Yükseköğretim Sorunları ve Çözüm Önerileri" adlı raporda (2000, 31) ; Anadolu Üniversitesi Rektörü Ataç, 21. yüzyıla girerken Türk yükseköğretiminin önemli sorunlarından biri olarak, nitelikli öğretim üyesi yetiştirme sorunu ve öğretim üyesi olmak için başvuru sayısının yetersiz olmasını göstermiştir.

Yükseköğretim kurumlarının kalitelerinin değerlendirilmesinde iyi yetişmiş ve motivasyonu yüksek bir akademik kadronun önemli bir yeri vardır. Gelişmekte olan ülkelerin, bazı üniversitelerinde akademik kadro çoğunlukla yüksek lisans öğrenimi almamış kişilerden oluşmaktadır. Bu durum,

öğrencilere yetersiz bilgi verilmesine yol açmakta ayrıca öğrencilerin mevcut bilgiye erişme ve yeni fikirler üretme yeteneklerini de engellemektedir (Yükseköğretim ve toplum çalışma grubu, 2000, 23). Türkiye’de yeni kurulan üniversitelerde akademik kadronun çoğunluğunu öğretim görevlileri oluşturmaktadır. Öğretim görevlilerinin bazıları ise herhangi bir lisansüstü eğitim programını bitirmemişlerdir. Yeni kurulan üniversitelerde öğretim üyesi sayısını artırabilmek için araştırma görevlilerine nitelikli lisansüstü eğitim programı sunabilme olanağının sağlanması gerekmektedir.

Yükseköğretim kurumlarının, eğitim kalitesinin artırılmasında, eğitim programlarının uygulanmasında ve eğitim teknolojilerinin kullanılmasında anahtar rolü öğretim üyeleri üstlenmektedir. Bu bağlamda, yükseköğretim kurumlarının öğretim üyesi yetiştirme politikaları ve planlama çalışmaları büyük önem kazanmaktadır.

2547 sayılı Yükseköğretim Kanu’nun Ana ilkeler bölümünün 5. maddesi h bendinde; yükseköğretim kurumları, öğretim elemanlarının yurtiçinde ve dışında yetiştirilmeleri ilkesi doğrultusunda, şu hüküm getirilmiştir:

Yükseköğretim kurumlarının geliştirilmesi, verimlerinin artırılması, genişletilmesi ve bütün yurda yaygınlaştırılması amacına-yönelik olarak yenilerinin açılması, öğretim elemanlarının yurtiçinde ve dışında **yetiştirilmeleri** ve görevlendirilmeleri, üretim-insangücü-eğitim unsurları arasında dengenin sağlanması, yükseköğretime ayrılan kaynakların ve ihtisas gücünün dağılımı, milli eğitim politikası ve kalkınma planları ilke ve hedefleri doğrultusunda ülke, çevre ve uygulama alanı gereksinimlerinin karşılanması, örgün, yaygın, sürekli ve açık eğitim-öğretimi de kapsayacak şekilde planlanır ve gerçekleştirilir (Resmi Gazete, 6.11.1981/17506).

Yükseköğretim kurumlarının başarılı olabilmeleri, her şeyden önce, nitelikli bir öğretim kadrosu, bilinçli ve donanımlı öğrenciler ile yeterli kaynakların varlığına bağlıdır.

Türk Yükseköğretiminde Öğretim Üyesi Yetiştirme Politikaları ve Planlama Çalışmaları

Türk Yükseköğretiminde öğretim üyesi yetiştirme boyutunda önemli çalışmalar yapılmıştır. Araştırmanın bu kısmında, Lisansüstü Eğitim, Öğretim

Üyesi Yetiştirme Modelleri, Kalkınma Planlarında Öğretim Üyesi Yetiştirme Boyutu, 1750 ve 2547 sayılı Yasalarda Öğretim Üyesi Yetiştirme, Yönetmelikler, Öğretim Üyesi Yetiştirme Kurulunun Görevleri ve Milli Eğitim Bakanlığı Tarafından Öğretim Üyesi Yetiştirme amacıyla yapılmış uygulamalar ve projeler ele alınacaktır.

Lisansüstü Eğitim

Lisansüstü eğitim, üniversitede lisansı izleyen derecelere götüren, araştırma yoluyla bilim ve teknoloji üreten ve ülke kalkınmasına yön çizen bilim adamı yetiştirmeyi amaçlayan, planlı, programlı bir eğitim kademesidir (Varış, 1984, 52).

Lisansüstü eğitim, ülkelerin hedefledikleri amaçlarını gerçekleştirmelerinde iki yönde katkı sağlar. Bunlardan birincisi, geleceğin öğretim üyelerini ve araştırmacılarını yetiştirmesidir. Lisansüstü eğitimin ikinci katkısı ise, ülkelerin teknolojik, ekonomik ve kültürel gelişimleri ile ilgili sorunlarına çözüm getirmesidir (Tosun, 1997, 7).

Üniversitelerin temel işlevleriyle lisansüstü eğitimin işlevleri benzerlik gösterir. Bu benzer işlevler şu şekilde sıralanabilir (Arıcı, 1997, 56);

1. Bilim-sanat üretmek ve yaymak
2. Toplumsal sorunları doğru algılama ve sorunlara çözüm önerileri geliştirme.
3. Toplumun değişik kesimlerinde farklı hizmet ve çalışmalar için gereksinim duyulan üst düzey insangücünün yetiştirilmesine katkıda bulunmak.

Lisans ve lisansüstü eğitimden beklenen işlevlerin gerçekleşebilmesi, üniversitelerin öğretim üyesi kalitesine bağlı bulunmaktadır. Nitelikli öğretim üyesine sahip üniversiteler aynı zamanda lisansüstü eğitimde de kendisinden beklenen işlevleri yerine getirebilecektir.

Üniversitenin ülke sorunlarının çözümlenmesine yönelik araştırma yapmada ve ülke kalkınmasında gerekli olan yüksek nitelikli insangücünü (öğretim üyesi, bilim insanı, araştırmacı) yetiştirmede, lisansüstü öğretimin önemli bir rolü bulunmaktadır (Karakütük, 2001, 6).

2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu, lisansüstü eğitim-öğretim, bilimsel araştırma ve uygulama yapma görevini enstitülere vermiştir (Yüksek Öğretim Kanunu madde:3/f). Enstitülerin kuruluş amaçları arasında, serbest iş sektörlerine, eğitilmiş elemanlar yetiştirmek ve yeni açılan üniversitelere öğretim elemanı yetiştirmek gelmektedir (Tanker, 1997, 77).

Türkiye’de yükseköğretimde öğrenci sayısı ve üniversite sayısının artması ile lisansüstü eğitim görmesi gereken öğretim elemanına duyulan gereksinim artmış ve bu nedenle lisansüstü eğitim, yeni bir eğitim kademesi olarak gelişmiştir.

Türkiye’de 2000-2001 öğretim yılında 46 ayrı alanda 251 enstitü bulunmaktadır. Bunlardan 189’su devlet üniversitelerinin bünyesinde kurulan enstitüleridir. Çizelge 1’de enstitülerin 2000-2001 öğretim yılında lisansüstü öğrenci sayılarına göre dağılımları verilmiştir. Buna göre, 2000-2001 öğretim yılında devlet üniversitelerinde en fazla öğrenci sayısı (35.594) 65 enstitü sayısı ile Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde görülmektedir.

ÇİZELGE 1

TÜRLERİNE GÖRE LİSANSÜSTÜ ÖĞRENİM VEREN ENSTİTÜLER VE ÖĞRENCİ SAYILARI

Enstitüler	Enstitü Sayısı	Yüksek Lisans Öğrenci Sayısı	Doktora Öğrenci Sayısı	Tıpta Uzmanlık Öğrenci Sayısı	Toplam Öğrenci Sayısı
Sosyal Bilimler Enstitüsü	65	31.161	8.193	-	39.594
Fen Bilimleri Enstitüsü	61	26.154	8.921	-	35.076
Eğitim Bilimleri Enstitüsü	5	1.964	375	-	2.339

ÇİZELGE 1- Devam

Enstitüler	Enstitü Sayısı	Yüksek Lisans Öğrenci Sayısı	Doktora Öğrenci Sayısı	Tıpta Uzmanlık Öğrenci Sayısı	Toplam Öğrenci Sayısı
Sağlık Bilimleri Enstitüsü	33	2.703	3.475	-	6.178
Atatürk İlk. ve İnk. Tar. Enst.	6	263	163	-	426
Güzel sanatlar Enstitüsü	2	256	84	-	340
İşletme Enstitüsü	2	248	15	-	263
Deniz Bil. ve İşletme Enst.	2	71	33	-	104
Adli Tıp Enstitüsü	1	223	67	-	290
Biyo- Medikal Müh. Enst.	1	97	24	-	121
Çevre Bilimleri Enstitüsü	1	104	29	-	133
Kandili Rasat. Ve Deprem E	1	48	23	-	71
Avrasya Yer Bilimleri Ens.	1	34	10	-	44
Bilişim Enstitüsü	1	109	2	-	111
Nüfus Etütleri Enstitüsü	1	41	7	-	48
Orta Doğu ve İslam Ülk. Ens	1	119	26	-	145
Nükleer Enerji Enstitüsü	1	105	30	-	135
Enformatik Enstitüsü	1	164	9	-	173
Bankacılık ve Sig.Enstitüsü	1	722	121	-	833
Avrupa Toplulukları Enstitsü	1	203	67	-	270
Türkiyat Araşt. Enstitüsü	1	279	75	-	354
Çocuk Sağlığı Enstitüsü	1	-	-	15	15
Kardiyoloji Enstitüsü	1	-	-	34	34
TOPLAM	189	65.068	21.379	49	85.856

ÖSYM, 2000-2001 Öğretim Yılı Yükseköğretim İstatistikleri (Ankara:2001, 9-10)

Enstitü anabilim dallarının lisansüstü eğitim ve öğretim yapabilmeleri için aşağıda sıralanan koşulları gerçekleştirmiş olmaları gerekmektedir (Türker, 1997, 28) :

1. Yeterli nicel ve nitel oranda öğretim üyesi sayısı
2. Etkin düzeyde kullanılabilecek alt yapı olanakları.

3. Eğitime alınacak öğrencilerin seçiminde kullanılacak objektif ölçütler.
4. Enstitülerin akreditasyonu ve belirli aralıklarla kalite ölçümleri.
5. Ders veren eğitimcilerin belirli aralıklarla anket yoluyla öğrenciler tarafından değerlendirilmesi.

YÖK, 23.05.1997 ve 29997 sayılı Resmi Gazetede “ Bir Üniversite Adına Bir Diğer Üniversitede Lisansüstü Eğitim Gören Araştırma Görevlileri” hakkındaki yönetmelikte değişiklik yaparak taşrada bulunan üniversitelerde görev alan araştırma görevlilerini gelişmiş eğitim programı bulunan başka bir üniversiteye lisansüstü eğitim yapmaları için göndermeye başlamıştır. YÖK, bu yönetmelikle taşradaki üniversitelerin Türker’in saptamış olduğu lisansüstü eğitim ve öğretim yapma koşullarını yerine getirmediğini kabul etmektedir.

YÖK ayrıca üniversite rektörlüklerine 3097-9573 sayı ve 19.04.2001 tarihli gönderdiği yazıda kendi bilgisi dışında başka üniversitelerde lisansüstü eğitim yapan araştırma görevlilerine izin veren rektörlere gereken Yasal yaptırımların uygulanacağını belirtmiştir. YÖK, göndermiş olduğu bu yazıda kendi ölçütleri dışında üniversitelerde lisansüstü eğitim yapan araştırma görevlilerin lisansüstü eğitimlerini kabul etmeyeceğini bildirmektedir. YÖK bu yazı ile taşrada var olan üniversitelerin vermiş olduğu lisansüstü eğitimi yetersiz bulunduğunu kabul etmektedir.

Türkiye Bilimler Akademisi'nin (TÜBA)'nın 1997 yılında düzenlemiş olduğu “Bilim Adamı Yetiştirme Lisansüstü Eğitim” konulu toplantıda, Tosun (1997, 10) “Ülkemizdeki doktora programlarının tümünün uluslararası standartlara göre düzenlenip yürütülmediği hepimizin bildiği bir konudur. Yeni açılacak doktora programlarında sağlanması gereken koşulların belirlenmesi amacıyla Yükseköğretim Kurulu bünyesinde yapılan çalışmalar en kısa sürede tamamlanacaktır. Halihazırda yürütülen doktora programlarından, en geç 1-1.5 yıl içerisinde bu koşulları sağlamaları istenecek, aksi takdirde bu programların doktora öğrencisi almalarına izin verilmeyeceğini” belirtmiştir

Aradan beş yıl gibi uzun bir süre geçmesine karşın, koşulları yerine getirmeyen bölümlerin doktora öğrencisi almalarına hala izin verilmektedir.

Çetin'in (1995) yapmış olduğu "Türkiye'de Üniversite Öğretim Üyesi Yetiştirilmesinin Planlama Sorunları (1963-1983)" adlı araştırmada, kimi öğretim üyesi yetersiz fakültelerin lisansüstü eğitim programı açarak, biri yardımcı doçent olmak üzere iki öğretim üyesi ile iki ayrı alanda yüksek lisans programı ya da hem yüksek lisans hem de doktora programı açıldığını ve yeni doktorasını tamamlamış bir yardımcı doçente doktora tez danışmanlığı yaptırılması gibi lisansüstü eğitimin niteliğini düşüren uygulamaların üniversitelerde yapıldığını saptamıştır (Çetin, 1995, 101). Günümüzde bu tür uygulamaların devam etmemesi için YÖK'ün etkin bir denetim görevi yapması gerekmektedir. Bu tür uygulamaları görmezlikten gelerek izlenecek politikalar lisansüstü eğitimin kalitesinin düşmesine ve planlanan amaçların gerçekleşmemesine neden olacaktır.

Lisansüstü eğitimin amaçlarından biri, bilim insanı, öğretim üyesi ve araştırmacı yetiştirmektir. Yeni açılan üniversitelerin öğretim üyesi gereksinimini gidermek için YÖK, gelişmekte olan üniversitelerin araştırma görevlilerini, gelişmiş üniversitelerin lisansüstü programlarına göndermeye başlamıştır. Böylece, lisansüstü eğitimin amaçları arasında yer alan öğretim üyesi yetiştirme boyutu etkin bir şekilde kullanılmaya başlanmıştır.

Üniversitenin kalite ölçütlerinden birisi, öğretim üyesinin kalitesiyle ilişkilidir. Öğretim üyesi eğitim-öğretim, araştırma ve danışmanlık alanlarında ne kadar başarılı olursa üniversitenin de kalitesi ona göre yükselmektedir. Öğretim üyesi yetiştirmeyi amaçlayan lisansüstü eğitimin kalite düzeyi, yetiştirmiş olduğu öğretim üyelerinin kaliteleriyle ölçülecektir. Nitelikli bir lisansüstü eğitim ve öğretimden geçen araştırma görevlileri, geri döndüklerinde üniversitelerin eğitim ve öğretim kalitelerinin artmasında önemli rol oynayacaklardır. Bütün bu nedenlerden dolayı, lisansüstü eğitimin kalitesinin belirli aralıklarla ölçülmesi gerekmektedir. Kalite ölçümleri sonucu istenen ölçütleri yakalayamayan enstitüler ve programların lisansüstü eğitim yapmalarına izin verilmemelidir.

Öğretim Üyesi Yetiştirme Modelleri ve Gelişme Evreleri

Üniversitede kalite söz konusu olduğu zaman, öncelikle sistemin girdisi olan öğrencilerin ve öğretim elemanlarının kalitesi gündeme gelmektedir. Öğretim elemanlarının kalitesi de, yetiştirme olanaklarıyla orantılıdır.

Öğretim üyesi yetiştirmede çeşitli yaklaşımlar ve modeller vardır. Bunlardan bazıları, 1. Uzmanlaştırma, 2. Araştırma ve Uygulama, 3. Bireysel Gelişme, 4. Kendi Kendini Geliştirme, 5. Yeterliğe Dayalı Bireysel Öğrenme Yaklaşımı, 6. Öngörülen Bir Reform Çerçevesinde Çok Amaçlı Geliştirme (Erçetin, 1997, 20). Öngörülen bir reform çerçevesinde çok amaçlı geliştirme modelinde akademik personel geçici görevlendirmeyle başka bir yükseköğretim kurumuna yetiştirilmek ve yetkinleşmek için gönderilmektedir. YÖK'nun, uygulamakta olduğu taşradaki üniversitelerde görev alan araştırma görevlilerin gelişmiş üniversitelerin enstitülerine lisansüstü öğretim görmek için geçici olarak kadrolarının aktarılması uygulaması bu model için örnek gösterilebilir.

Kugel'e göre ise, öğretim üyelerinin gelişme ve olgunlaşmasında bir birinden belirgin bir şekilde farklılıklar gösteren çeşitli evreler vardır. Bunlardan ilki "kuluçka evresi" olarak adlandırdığı doktora eğitimi evresidir (Akt. Köksoy, 1998, 75). Doktorasını başarı ile tamamlayan her genç, öğretim üyesi olmaya aday birer "civciv" gibidir. Doktorasını bitirmiş bir gencin öğretim üyeliğine adım atabilmesi için sahip olması gereken temel koşullardan biri öğretmenlerde olduğu gibi pedagojik formasyonunu kazanmış olması koşulu olmalıdır. Türkiye'de ise bu konuya gereken önem verilmemektedir (Köksoy, 1998, 78).

Türkiye'deki doktora programlarında, pedagojik formasyona yönelik derslerin yeterli sayıda olmaması lisansüstü eğitim programlarının eksikliği olarak görülebilir. YÖK'ün uygulamakta olduğu, "Bir Üniversite Adına Bir Diğer Üniversitede Lisansüstü Eğitim Gören Araştırma Görevlileri Hakkında Yönetmeliğin" yedinci maddesinde araştırma görevlilerinin, lisansüstü

eğitimleri sırasında eğitim bilimleri dersleri almaları için enstitü kurulunu görevlendirmiştir. Bu uygulamanın gelecekte ğretim üyesi olması beklenen araştırma görevlilerine uygulanması yerinde bir karardır. Uygulamanın alanı genişletilerek doktora programlarına devam eden diğer araştırma görevlilerine de uygulanmalıdır.

Türkiye’de ğretim üyesi yetiştirme amacıyla üç yol izlenmektedir. Bunlar; 1. Yurtdişına doktora yapmak üzere eleman gönderme, 2. Üniversiteler bünyesinde doktora eğitimi, 3. Bir niversite adına diğer bir niversiteye lisansüstü eğitim görmek amacıyla gönderilen araştırma görevlilerinin yetiştirilmesidir.

Kalkınma Planlarında ğretim Üyesi Yetiştirilmesi

Bu bölümde, Türkiye’de Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) tarafından hazırlanan sekiz ayrı kalkınma planında ğretim üyesi yetiştirmeye ilişkin yer alan hedefler ve bu hedeflerin gerçekleşme düzeyleri incelenerek kalkınma planlarıyla ilgili genel değerlendirme yapılmıştır. Son kısımda ise “Yükseköğretim Gelişme Planı” ele alınmıştır. Yükseköğretim Gelişme Planı bir planlama çalışması olduğu için bu bölüme dahil edilmiştir.

Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (BBYKP) Dönemi

BBYKP (1963-1967)’nda ğretim üyesi yetiştirilmesi konusunda süratle önlem alınması istenmiş, yıllık program ve icra planlarında da her yıl yurtdişına gönderilecek ğrenci sayıları belirtilmiştir. Plan dönemi sonuna kadar toplam 3000 öğrencinin yurtdişına gönderilmesi hedeflenmiştir (DPT, 1964, 232).

BBYKP’nın sonunda üniversitelere ğretim üyesi yetiştirmek üzere 3.000 kişinin yurtdişında eğitilmesi hedefi gerçekleşmemiştir. BBYKP’nın sonuna kadar yalnız 602 kişi yurtdişına öğrenim için gnderilebilmiştir (DPT, 1982, 349).

İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (İBYKP) Dönemi

İBYKP'nında (1968-1972) yer alan yükseköğretime ilişkin politikaların büyük bir bölümü öğretim üyesi yetiştirilmesi ile ilgilidir. İBYKP'nında öğretim üyesi yetiştirmeyle ilgili belirlenen hedefler şu şekilde saptanmıştır (DPT, 1968, 170-172):

a. Yükseköğretime öğretim üyesi yetiştirmek üzere, yabancı ülkelere doktora öğrencisi gönderme çabalarına devam edilecek, 1968-1972 arasında yeniden 3000 öğrencinin doktora için yurtdışına gönderilmesi sağlanacaktır.

b. Yükseköğretimde öğretim üyesi sorununun çözümlenmesi, asistanlık ve öğretim üyeliğinin çekici duruma getirilmesi ve doktora yapmış asistanlardan öğretimde doğrudan yararlanılması ile giderilecektir.

c. Üniversitelerin lisansüstü öğrenim devresi kurması, özel programla öğretim üyesi yetiştirilmesi, üniversite dışında doktora programları, yoğun lisan eğitimi programları teşvik edilecektir

İBYKP'nın sonunda öğretim üyesi sağlanması için yurtdışına doktora öğrencisi gönderme hedefi burs ve asistan maaşlarının yetersizliği, tazminatın ağır oluşu, istenen kefil sayısının fazlalığı gibi nedenlerle ancak % 25 oranında gerçekleştirilebilmiştir (DPT, 1971, 620). Bu nedenlerden dolayı öğretim üyesi yetiştirmek üzere yurtdışına öğrenci gönderilmesi hedefi istenilen düzeyde gerçekleşmemiştir.

Mevcut üniversiteler, yeni üniversitelerin öğretim üyesi gereksiniminin karşılanmasına katkıda bulunmak amacıyla, lisansüstü öğretim kapasitelerini yeterli ölçüde artıramamışlardır. Bu hedefin gerçekleşmemesinin önemli bir nedeni mevzuat değişikliğinin yapılmamış ve gerekli kadronun sağlanmamış olmasıdır (DPT, 1971, 620). Türkiye'de 1970'li yıllarda bile yeni üniversitelerin öğretim üyesi gereksinimi içinde olduğunu öğrenmekteyiz.

Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (ÜBYKP) Dönemi

ÜBYKP'nda (1973-1977) yükseköğretimde öğrenci-öğretim üyesi oranlarını düşürmek ve yeni yükseköğretim kurumlarına öğretim üyesi sağlamak üzere yurtdışına doktora yapmak için öğrenci gönderilmesine devam edileceği, ancak bu öğrenciler ülkemizde öğretim alanı bulunmayan ya

da az bulunan konularda yurtdışı lisansüstü öğretimi yapacağı, asıl ağırlığın yurtiçi yüksek lisansa verileceği belirtilmiştir (DPT, 1976, 770).

ÜBYKP döneminde de öğretim üyesi yetiştirilmesi konusu sorun olmaya devam etmiştir. ÜBYKP'nında daha önceki planlarda olduğu gibi yetiştirilecek öğretim üyesi sayısı belirtilmemesine karşın 1973-1977 yılları programlarında 1050 öğrencinin yurtdışında, 250 öğrencinin ise yurtiçinde yetiştirilmesi öngörülmüştür (DPT, 1976, 770).

DPT'nın hazırlamış olduğu 1974 yılı programında Yükseköğretimde niteliğin geliştirilmesi konusunda en önemli öge olan öğretim üyesi yetiştirilmesi için 250 öğrenciye yurtiçi lisansüstü eğitim bursu verilmesi için çalışmalar yapılmasına karşın bu çalışmanın gerçekleşmediği belirtilmiştir (DPT, 1974, 292).

ÜBYKP'da yer alan bir değerlendirmeye göre, öğretim üyesi yetiştirilmesi konusunda, üniversiteler gereken çabayı göstermemişlerdir. Yeni üniversitelerin öğretim üyesi açısından destekleneceğinin daha önceki yıllık programlarda belirtilmesine karşın, bu konuda üniversitelerden yeterli proje önerisi gelmemiştir (DPT, 1978, 290).

ÜBYKP döneminde; yurtdışına gönderilen elemanların sayıca plan hedeflerinin geride kalması yanında dönüşlerinde görevlendirmelerin düzenli bir yönetime bağlanmaması nedeniyle yurtdışına beyin göçü ve ayrılmaların önlenememesi öğretim üyesi sorununu olumsuz yönde etkilemiştir.

Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (DBYKP) Dönemi

1979-1983 yılları arasını kapsayan DBYKP dönemi Türkiye yükseköğretim sisteminde köklü bir yapısal değişikliğin yaşandığı dönem olmuştur.

Planlı dönemin başından itibaren çeşitli kurumlar tarafından ve farklı Yasalarla yürütülen yükseköğretim sistemi 6.11.1981 tarihinde yürürlüğe giren 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile üniversite çatısı altında toplanmıştır.

Diğer planlarda olduğu gibi DBYKP'ında da öğretim üyesine olan gereksinim ve bunların yetiştirilmesine ilişkin politikalar tekrarlanmıştır.

DBYKP'ında yükseköğretim kurumlarının öğretim üyesi yetiştirilmesi konusuna ağırlık verileceği, özellikle yurtdışında doktora programlarının düzenlenmesine ilişkin etkili sistem geliştirilmesi amacıyla önlemlerin alınacağı ifade edilmiştir (DPT, 1979, 459).

DBYKP'nda öğretim üyesi yetiştirmek amacıyla yurtdışında doktora programlarına ağırlık verilmesi ilkesi benimsenmiştir. 41 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile kalkınma planındaki ilkeye uygun olarak, lisansüstü öğretimin yaygınlaştırılması amacıyla çeşitli alanlarda öğretim yapan 104 enstitü kurulmuştur.

2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun yükseköğretim sisteminde meydana getirdiği yapısal değişikliğin paralelinde yeni üniversitelerin açılması öğretim elemanı ve öğretim üyesine olan gereksinimi ön plana çıkarmıştır.

DBYKP'ında dönem boyunca yetiştirilmesi öngörülen öğretim üyesi sayısına ilişkin hedeflere yer verilmemiştir. Bu nedenle uygulamayı değerlendirmek olanaklı olmamıştır. 2547 sayılı Yasa ile birlikte öğretim üyeliği statüsüne yardımcı doçentliğin alınması ve böylece doktoralı elemanlardan da yararlanılmasına karşın, üniversitelerde öğrenci/öğretim üyesi oranlarında önemli bir değişiklik olmamıştır. Yeni kurulan üniversitelerde 1982-1983 öğretim yılında, öğrenci/öğretim üyesi oranları ise Türkiye ortalamasının üzerindedir. (Akdeniz Üniversitesi 47, Gazi Üniversitesi 129, İnönü Üniversitesi 112, Marmara Üniversitesi. 76, Selçuk Üniversitesi 75, Yüzüncü Yıl Üniversitesi 67). Aynı dönem içerisinde öğrenci/öğretim üyesi Türkiye ortalaması oranı 47'dir (DİE, 1983, 100). 2000-2001 öğretim yılında

üniversitelerde bir öğretim üyesine 41 öğrenci düşmektedir. Geçen on sekiz yılda bir öğretim üyesine düşen öğrenci sayısı 47'den ancak 41'e düşürülebilmektedir.

Dönemi değerlendiren Kaptan (1986, 42) yükseköğretim kurumlarında önemli bir öğretim üyesi açığı olduğunu ve bunun kapatılması için yeterli önlemlerin alınmadığını belirtmiştir. Asistanlık yerine ikame edilen araştırma görevliliği, ücret ve statü açısından pek cazip görülmemektedir. Nitelikli elemanların özel kuruluşlara ve diğer ülkelere geçişi hızlanmıştır. DPT (1985, 295)'na göre ise bu dönemde de öğrenci kontenjanı artışlarının öğretim elemanı-öğrenci oranını ve dolayısıyla eğitimin niteliğini olumsuz yönde etkilediği ve bu sorunun çözülmesi için çalışmaların yetersiz kaldığı belirtilmektedir.

Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (BBYKP) Dönemi

BBYKP'nında (1985-1989) önceki plan dönemlerinin değerlendirilmesine yer verilmemiş, plan döneminde gerçekleştirilmesi gerekli genel ilke ve politikalara yer verilmiştir. Planlı dönemin başından beri dile getirilen politikalar bu dönemde de yinelenmiştir.

Bu planda başarılı elemanların üniversiteye çekilebilmesi için öğretim üyeliğinin cazip hale getirilmesi ve plan dönemi sonunda öğretim elemanı sayısının 45.000'e çıkarılması hedeflenmiştir (DPT, 1988, 349). Plan döneminin sonunda ise hedefin çok altında kalınmıştır. Türkiye'de 1989 yılında öğretim elemanı sayısı sadece 31.000'dir. Plan dönemi sonunda hedeflenen 45.000 öğretim elemanı sayısını ancak on yıl sonra 1995 yılında yakalanabilmiştir.

Bu hedefe ulaşabilmek için, 1416 ve 4489 sayılı Yasalardan yararlanarak öğretim üyesi yetiştirmek amacıyla, bir yandan yurtdışı doktora bursları yeterli sayıya ulaştırılacak, öte yandan gelişmiş üniversitelere bağlı enstitülerdeki uzmanlık ve doktora programlarıyla eleman yetiştirilmesine hız verileceği belirtilmiştir (DPT, 1985, 349).

Öğretim üyesi yetiştirmek için üniversiteler gelişme planı yapacaktır. Üniversiteler için öğretim elemanı yetiştirme konusu, araştırma görevlisi yetiştirmenin dışına çıkılarak ayrı bir proje halinde alınacak, doktora için yurtdışına eleman göndermenin yanında, yurtiçinde altyapı imkanları gelişmiş olan üniversitelerde, üniversitelere yetiştirmeye yönelik doktora programları hazırlanacaktır (DPT, 1985, 295-326).

BeşBYKP'nın da hedeflenen yükseköğretim gelişme planı 1991 yılında, öğretim üyesi yetiştirme programı 2001 yılında ve araştırma görevlilerini yurtiçinde altyapı olanakları gelişmiş olan üniversitelerde yetiştirmeyi amaçlayan program ise 1995 yılından sonra etkin bir şekilde işlemeye başlamıştır. Kalkınma planı dönemi içerisinde gerçekleşmesi hedeflenen çalışmaların en erken plan dönemi sona erdikten iki yıl sonra gerçekleştiği görülmektedir.

Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı (ABYKP) Dönemi

ABYKP'da (1990-1994) "Öğretim üyesi yetiştirilmesi özel bir proje olarak ele alınacak ve gelişmiş üniversiteler çeşitli alanlarda ihtisas merkezleri haline getirilerek, diğer üniversitelere de bu konuda hizmet verilecektir". denilmiştir. Bu plan dönemi sonunda 47.000 öğretim üyesine ulaşılması hedeflenmiştir (DPT, 1990, 294). Bir önceki plan dönemi sonunda 45 000 öğretim elemanı hedefi konulmasına karşın 31.000 öğretim üyesine ulaşılmıştır. Bu gerçek ortadayken plan dönemi sonunda 47.000 öğretim elemanı hedefi çok gerçekçi gözükmemektedir.

Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (YBYKP) Dönemi

Eğitimin bu plan döneminde (1996-2000) en öncelikli sektör olacağı vurgulanmıştır. Planda, iyi eğitilmiş genç nüfusun 21. yüzyılda gerek ülkenin rekabet gücünün artmasında, gerekse Avrupa Birliğine entegrasyon bakımından Türkiye'nin en büyük üstünlüğü olacağı belirtilmiştir (DPT, 1996, 27).

Plan döneminde, öğretim üyelerinin sayı ve niteliklerinin artırılacağı, başarılı ve üstün nitelikli öğrencilerin bu alana yönlendirilmesinin sağlanacağı.

öğretim üyesi gereksiniminin giderilmesinde yurtdışı olanaklardan da yararlanılacağı belirtilmiştir (DPT, 1996, 29).

Bu plan döneminde üniversite ve fakülte yönetimlerinin yetkilerinin artırılması, öğretim üyesi, araştırma görevlileri ve öğrencilerin yönetime katılmalarının sağlanması için gerekli Yasal düzenlemelerin yapılacağı belirtilmiştir (DPT, 1996, 30). Ancak bu plan dönemi sonunda yapılması gereken Yasal düzenlemeler yapılamamıştır.

Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (SBYKP) Dönemi

Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Döneminde (2001-2005), eğitim kurumlarının gereksinimi olan öğretim üyeliği cazip hale getirilerek nitelikli öğretim üyesi yetiştirileceği ve yurt düzeyinde dengeli dağılımının sağlanacağı vurgulanmıştır (DPT, 2000, 83).

DPT'nin hazırlamış olduğu 2002 yılı programında, öğretim üyesi yetiştirme kaynağı olarak araştırma görevliliğinin cazip hale getirileceği özellikle öğretmen yetiştirme başta olmak üzere öğretim elemanı açığını giderecek mali önlemlerin alınacağı belirtilmiştir (DPT, 2002, 151). 2002 yılı programında araştırma görevliliğinin cazip hale getirileceğinin belirtilmesine karşın aynı yıl içerisinde hükümetin öğretim üyelerinin maaşlarında yapmış olduğu iyileştirme kapsamına araştırma görevlilerini dahil etmemesi düşündürücüdür.

Kalkınma Planlarının Değerlendirilmesi

Türkiye'de planlı dönemin 1963 yılında başlamasıyla birlikte yükseköğretime ilişkin temel sorunlar ve çözüm önerileri tüm kalkınma planlarına yansımıştır. Bu sorunlar ve çözüm önerileri arasında öğretim üyesi yetiştirme sorunu da önemli ölçüde yer almıştır.

Uygulamada ise öğretim üyesi sayıları kalkınma planlarında hedeflenen düzeyin altında kalmıştır. Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planında

(1985-1989) plan dönemi sonunda öğretim elemanı sayısının 45.000'e çıkarılması hedeflenmiş fakat plan dönemi sonunda öğretim elemanı sayısı 31.000'de kalmıştır (Yükseköğretim Gelişme Planı, 1991, 34).

Birinci ve İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planlarında öğretim üyesi yetiştirme sorunu yurtdışına öğrenci gönderilerek çözülmek istenmiş fakat asistan maaşlarının yetersizliği, tazminatın ağır oluşu, istenen kefil sayısının fazlalığı gibi nedenlerle bu hedef ancak % 25 oranında gerçekleşebilmiştir. Bunun üzerine ilk defa Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planında asıl ağırlığın yurtiçine verileceği belirtilmiştir.

Bütün kalkınma planlarında öğretim üyesi yetiştirmek için yurtdışına öğrenci gönderileceği belirtilmiş fakat istenilen hedeflere ulaşamaması üzerine 1416 sayılı kanun kapsamında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yurtdışına gönderilen öğrencilere ek olarak 1987 yılında 2547 sayılı Kanununun 33. maddesinde değişiklik yapılarak, üniversitelerin de yurtdışına öğrenci göndermeleri sağlanmıştır.

Kalkınma Planlarında öğretim üyesi gereksinimi karşılanmadan yeni üniversite açılması öngörülmezken, uygulamada bunun tam tersi olmuş, 1992 yılında kurulan 23 üniversite ile öğretim üyesi gereksinimi daha da büyümüştür.

Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda (1979-1983) öğretim üyesi yetiştirilmesine ağırlık verileceği özellikle yurtiçinde doktora programlarının düzenlenmesine ilişkin etkili sistem geliştirilmesi amacıyla önlemlerin alınacağı ifade edilmiştir. Bunun üzerine 16.11.1983 tarihinde YÖK tarafından hazırlanan "Bir Üniversite Adına Diğer Bir Üniversitede Lisansüstü Eğitim Gören Araştırma Görevlileri" ile ilgili yönetmelik yürürlüğe girmiştir. Öğretim üyesi açığını kapatmak amacıyla yurtdışına eleman gönderilmesinin yanı sıra, yurtiçi kaynaklarının da etkili kullanılmasıyla büyük tasarrufların sağlanacağı düşünülerek çıkarılan bu yönetmelikle istenilen amaca ulaşamamıştır. Bunun üzerine 1997 yılında yönetmelikte bir takım düzenlemelere gidilmiştir. Yapılan

düzenlemeyle taşrada görev alan araştırma görevlilerinin gelişmiş üniversitelerde lisansüstü eğitim görmeleri için özendirici hükümler getirilmiştir.

Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda (1985-1989) öğretim üyesi yetiştirmek için üniversiteler tarafından gelişme planı hazırlanması düşüncesi ortaya atılmasına karşın bu düşünce 1991 yılında Yükseköğretim Gelişme Planı hazırlanarak gerçekleştirilmiştir.

Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda (1990-1994) öğretim üyesi yetiştirilmesinin özel bir proje olarak ele alınacağı ve gelişmiş üniversitelerin çeşitli alanlarda "ihtisas merkezleri" haline getirileceği belirtilmesine karşın plan döneminde bir çalışma yapılmamıştır.

Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda (1996-2000) ilk kez öğretim üyesi ve araştırma görevlilerinin yönetime katılmaları için gerekli düzenlemelerin yapılacağı belirtilmesine karşın hala bu konuda da gerekli düzenlemeler yapılmamıştır.

Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı dönemi içinde 1997 yılında lisans üstü eğitim yönetmeliğinde değişiklik yapılarak, gelişmekte olan üniversitelerdeki araştırma görevlilerinin gelişmiş üniversitelerde sınavsız olarak lisans üstü eğitime başlama olanağı tanınmıştır. Ayrıca 1996 yılında "Öğretim Üyesi ve Araştırma Yetiştirme Kurulu" oluşturulmuştur.

Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, Yükseköğretim Özel İhtisas Komisyon Raporu'nda; "gelişmiş üniversiteler yüksek lisans ve doktora verme konusunda temel merkezler olarak kabul edilerek yeni üniversitelerin elemanlarının bu merkezlerle ilişkili olarak ve onların ilkelerine göre yetiştirilmeleri sağlanmalıdır" denilmektedir (DPT, 2000, 32).

Yeterli sayı ve nitelikli öğretim elemanı sağlanması, özellikle temel bilim dallarında araştırmacı ve öğretici yetiştirilmesi, öğretim üyeliğinin çekiciliğinin artırılması kalkınma planlarında genellikle ortak nitelik taşıyan ve

vurgulanan konular olmuştur. Buna karşın sekiz kalkınma planında vurgulanan öğretim üyesi açığı bir türlü kapatılamamıştır.

Kalkınma planları sonucunda uygulamada görülen eksiklikler ve yapılması gerekenler ise Güçlüol ve DPT'ye göre şu şekilde sıralanmıştır:

1. 1416 sayılı Yasanın yeniden değerlendirilmesi veya yeniden düzenlenmesi gerekmektedir. Yurtdışına, çok özel konularda veya yurtiçinde lisans üstü eğitim olanağı olmayan alanlarda eleman gönderilmelidir.

2. Öğretim üyesi yetiştirilmesi sorunu bir plana bağlanarak, devlet politikası oluşturulmalıdır. YÖK bünyesinde kurulan "Öğretim Üyesi ve Araştırmacı Yetiştirme Kurulu", TÜBİTAK, TÜBA, MEB ve DPT bu işlevin eşgüdümünü üstlenmelidir.

3. Öğretim üyesi, ancak yeterli bilgi birikimi ve eğitim alt yapısı bulunan üniversitelerde veya bölümlerde yetiştirilmelidir. Bunun için söz konusu üniversitelere özel kaynak ayrılmalıdır (Güçlüol, 1988, 242) (DPT, 2000, 35).

Yükseköğretim Gelişme Planı (1992-2012)

5.7.1991 tarihli hükümet programında; 2010 yılına kadar kurulacak üniversiteler ile mevcut üniversitelerin öğretim elemanı ve finansman gereksinimini karşılayacak bir 'master planı' hazırlanıp uygulamaya konulacağı belirtilmiştir.

Bu çalışma, 48. hükümet programında (30.6.1991-25.11.1991) yer alan bu ifadeler doğrultusunda, Milli Eğitim Bakanlığı'nın koordinatörlüğünde Devlet Planlama Teşkilatı ve Yükseköğretim Kurulu'nca ortaklaşa üç ay gibi bir sürede hazırlanmıştır.

Çalışmada, yükseköğretimin arz yönünden incelenmesi başlığı altında öğretim elemanı darboğazı sorunu ele alınmıştır. Bu alt başlıkta, TBMM Milli Eğitim Komisyonunun açılmasını öngördüğü yükseköğretim kurumları ile

mevcut üniversitelerin 1992 ile 2019 yılları arasında öğretim üyesi gereksinimi belirlenmeye çalışılmıştır.

Raporda uzmanlara göre öğretim elemanı darboğazının temel özelliği, kısa dönemde çözülmesi olanaklı olmayan bir niteliğe sahip olmasıdır. Öğretim elemanı yetiştirmenin beş-on yıllık bir süre alması, öğretim elemanı olarak yetiştirilebilecek, belli yeteneklere ve isteğe sahip yeter sayıda aday bulunamaması gibi nedenlerden dolayı öğretim elemanı sayılarının kısa ve orta dönemli bir programla artırılması zor görünmektedir (MEB ve YÖK, 1991, 34). Bu görüş doğrultusunda öğretim elemanı sayısını artırabilmek için uzun dönemli bir planlama çalışması yapılmıştır.

Öğretim elemanlarıyla ilgili sorunlardan birisi öğretim üyesi sayısındaki yetersizlik ise diğeri de bu elemanların tüm üniversitelere ve eğitim alanlarına dengeli bir şekilde dağılımının sağlanmasıdır. Türkiye genelinde yükseköğretim kurumlarında 1991 yılında bir öğretim üyesine 47 öğrenci düşmektedir. Bu oran dünya standartlarının çok üstündedir. (Öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayıları Fransa'da 18, A.B.D'de 15 dir.) Gelişmekte olan üniversitelerin bile Türkiye ortalamasını sağlayabilmesi için öğretim üyesi sayısını artırması gerekmektedir (MEB ve YÖK, 1991, 36).

Öğretim üyesi darboğazını aşabilmek için, yurtdışında araştırma görevlisi yetiştirme programı dışında yurtiçinde de bazı çalışmalar yapılmıştır. Lisansüstü öğretim için yeterli düzeye ulaşamamış üniversitelerdeki araştırma görevlilerinin lisansüstü öğrenim görebilmeleri için, 1983 yılında YÖK tarafından "Bir Üniversite Adına Bir Diğer Üniversitede Lisansüstü Eğitim Gören Araştırma Görevlileri Hakkında " yönetmelik uygulanmaya konulmuştur. Bu uygulama ile, araştırma görevlileri, gelişmiş üniversitelerde lisansüstü öğrenimlerini sürdürmektedirler (MEB ve YÖK, 1991, 39).

Milli Eğitim Bakanlığı ve Yüksek Öğretim Kurulu tarafından hazırlanan bu master planında, planı hazırlayan uzmanlar; öğretim üyesi sorununu, yeni bir kurumun nereye, ne tür ve ne kapasitede açılacağı konusundaki

kararları etkileyebilecek en önemli faktörlerden biri olarak göstermişlerdir (MEB ve YÖK, 1991, 40).

Bu çalışma yapıldıktan altı ay sonra iktidara gelen 49. hükümet (25.11.1991-5.7.1993), 11.7.1992 gün ve 3837 sayılı kanunla 21 yeni üniversite kurmuştur. Dönemin iktidarı bu kararıyla hazırlanmış olan “Yüksek Öğretim Gelişme Planını” göz ardı ederek, işlevsiz hale getirmiştir. “Yüksek Öğretim Gelişme Planı”na göre (MEB ve YÖK, 1991, 50) yeni bir üniversitenin açılmasında göz önüne alınması gerekli en önemli unsurlardan biri olarak nicelik ve nitelik açısından yeterli sayıda öğretim üyesi ve yardımcısının sağlanması gereği belirtilmiştir. Kırk dokuzuncu hükümet, planın bu hükmüne karşın, yeterli sayıda öğretim üyesi ve yardımcısı olmadan 1992 yılında 21 yeni üniversitenin açılmasına karar vermiştir.

“Yüksek Öğretim Gelişme Planında, (1992-2012)” araştırma grubu, açılması düşünülen yükseköğretim kurumlarının yerlerini ve öğretime başlama tarihlerini belli ölçütleri göz önüne alarak saptamıştır. Uzmanlar gelişme planında Manisa’da bir üniversite açılabilmesi için henüz şartların oluşmadığını saptamışlardır. Bu saptamadan bir yıl sonra 1992 yılında 49. hükümet Manisa’da “Celal Bayar Üniversitesi”nin açılmasına karar vermiştir. Yükseköğretim gelişme planında, 1999 yılında öğrenci almaya başlaması kararlaştırılan “Kırıkkale” ve “Mersin” Üniversiteleri, 1992 yılında açılmış ve bir yıl sonra bazı fakülteleri öğrenci alıp öğretime başlamışlardır.

Yükseköğretim gelişme planını hazırlayan uzmanlara göre, “Bir yükseköğretim kurumunun açılmasında gerekli en önemli öge yeterli sayıda öğretim üye ve yardımcısının sağlanmış olmasıdır” (MEB, YÖK, 1991, 50). Bu rapora rağmen, 1992 yılında yeterli sayıda öğretim üyesi ve yardımcısı sağlanmadan yeni üniversiteler açılmıştır. 1994 yılında yeni açılmış üniversitelerin öğretim üyesi gereksinimini karşılamak için yurtdışına araştırma görevlisi gönderilmeye başlanmıştır. YÖK, 2001 öğretim üyesi yetiştirme raporuna göre (2002, 61); araştırma görevlilerinin yurtdışına gönderildiği bu süreçten olumlu bir sonuç alınamamıştır. Rapora göre, bugüne kadar gönderilen 2.650 araştırma görevlisinden 1.534’ü doktora derecesini alarak

dönmüştür. Bu durumda, yurtdışına gönderilen araştırma görevlilerinden % 58'i, doktora derecelerini alarak üniversitelerde görev yapmaktadırlar. YÖK tarafından 1996 yılında gerçekleştirilen çalışmada, araştırma görevlisi başına yılda ortalama olarak 25.000 dolar harcama yapıldığı hesaplanmıştır (YÖK; 2002, 67).

“Yüksek Öğretim Gelişme Planı” hazırlanan planlama modelinin yapısı, işleyişi ve varsayımları ile eleştirilebilir, buna karşın plan, yeni açılacak yükseköğretim kurumlarının; öğretime başlama tarihlerini, gelişme hızları ve kapasitelerini, öğretim üyesi gereksinimi ile bu gereksinimi karşılamaya dönük insan sermayesi yatırımlarını gelecek yirmi yılda saptamayı hedef alan bir planlama çalışmasıdır. Plan, Türk Yükseköğretim sistemi için sevindirici bir gelişme olmasına karşın, plan hazırlandıktan yaklaşık bir yıl sonra planın içeriğine tamamen ters yeni üniversitelerin açılması planın uygulanabilirliğine olan inancı ortadan kaldırmıştır.

1992 yılında yeni kurulan üniversitelerin politik kararlarla kurulduğunu belirten Şenatalar'a (1999, 86) göre; yeni kurulan üniversitelerin bir bölümü daha önce var olan fakülte ve yüksekokulların yeniden örgütlenmesi ile doğmuştur. Bununla birlikte bir yıl içinde bu kadar yüksek sayıda üniversite açılmasında belirleyici değişken nesnel, akademik ölçütlerden çok politik ölçütler olmuştur. Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer, 2002 Yasama yılı açılışı için TBMM' de yapmış olduğu konuşmada ise “iyi planlanmadan kurulan, yeterli binası, donanımı, öğretim elemanı bulunmayan yükseköğretim kurumları, toplumumuza yarardan çok zarar getirmektedir” saptamasında bulunmuştur (Güçlü, 3.10.2001, 15).

Bir önceki hükümet zamanında hazırlanan plan, yeni kurulan hükümet zamanında göz ardı edilmiştir. “Yüksek Öğretim Gelişme Planı” hazırlandıktan sonra iktidara gelen hükümetin, planın içeriğine ters kararlar alması göstermiştir ki; planları uygulayacak siyasi kararlılık ve devamlılık gösterilememiştir.

Yurtdışı Ve Yurtiçinde Üniversitelere Öğretim Üyesi Yetiştirmek İçin Yapılan Uygulamaların Yasal Dayanakları

Türkiye’de üniversitelerin öğretim üyesi gereksinimini karşılamak için yurtdışında ve yurtiçinde çeşitli uygulamalar olmuştur. MEB ve YÖK, yurtdışında çeşitli üniversitelerin lisansüstü öğrenim programlarına araştırma görevlileri gönderirken, yurtiçinde YÖK, gelişmiş üniversitelerin lisansüstü öğrenim programlarına taşradaki üniversitelerin araştırma görevlilerini göndermiştir.

Aşağıda bu uygulamaların Yasal dayanağını oluşturan 1416 sayılı Ecnebi Memleketlere Gönderilecek Talebe Hakkında Yasa, 2547 sayılı Yükseköğretim Yasasındaki 33. ve 35. maddeler ile “Bir Üniversite Adına Bir Diğer Üniversitede Lisansüstü Eğitim Gören Araştırma Görevlileri Hakkında Yönetmelik” incelenecektir. Ayrıca bu uygulamalarla ilgili yapılmış olan bilimsel çalışmalardan örnekler verilecektir.

1416 Sayılı Ecnebi Memleketlere Gönderilecek Talebe Hakkında Yasa

Türk Yükseköğretiminde öğretim üyesi yetiştirmeye yönelik hazırlanan en eski Yasalardan biri olan 1416 sayılı Yasa, 16 Nisan 1929 tarih ve 1169 sayılı Resmi Gazetede 23 madde halinde yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu Yasa ile yurtdışında nitelikli insangücü yetiştirmenin Yasal temelleri atılmıştır.

Uysal’ın “Yurtdışında Yetişen İhtisas Gücü: 1416 Sayılı Kanunun Resmi Öğrencilerle İlgili Uygulamasına Yönelik Bir Araştırma” adlı araştırması 1416 sayılı Yasanın uygulamasının 1929 ve 1973 yılları arasındaki dönemin değerlendirilmesine yönelik bir araştırmadır. Araştırma sonuçlarında, 1416 sayılı Yasaya göre yurtdışına gönderilen ve gönderilecek olan öğrencilerin sayıları ve ihtisas alanları konusunda uzun vadeli ve ayrıntılı planlara rastlanılmadığı, öğrencilerin % 90’ının öğrenim gördükleri ülkenin dilini bilmedikleri belirtilmiştir. Ayrıca araştırmada devlet için pahalı bir eğitim yatırımı olan bu uygulama sonucunda öğrencilerin dörtte birinin planlanan

sürede öğrenimlerini bitiremedikleri, öğrencilerin % 8'nin ise yurda dönmediği saptanmıştır (Uysal, 1973, 24-44).

Çetin'in (1995, 102-103) yapmış olduğu "Türkiye'de Üniversite Öğretim Üyesi Yetiştirilmesinin Planlama Sorunları" adlı araştırmada, ülke geneline, 1416 sayılı Yasaya göre eğitim olanağı olduğunun, yeterince duyurulamadığı belirtilmiştir. Araştırmada, tek amacının öğretim üyeliğine hazırlanmak olduğunu belirten öğrencilerin oranı yalnızca % 6.5'tir. Araştırma sonuçlarına göre, öğrencilerin % 70'inin öğrenimlerini kendilerine tanınan sürede bitiremeyecekleri, % 42'sinin ise yabancı dil bilmeden yurtdışına çıktıkları gözlenmiştir.

Karşiyev'in (1995, 47) yapmış olduğu "Yükseköğretime Öğretim Elemanı Yetiştirme Konusunda Son On Yılda (1983- 1993) Alınan Önlemler ve Gelişmeler" adlı araştırmada, MEB Yüksek Öğretim Genel Müdürlüğü'nün yayınlanmamış verilerine göre 1416 sayılı kanun çerçevesinde lisans üstü eğitim için ABD'ye gönderilen bir öğrencinin 1993 yılında devlete maliyetinin 16.250 ABD dolar olduğunu aktarmıştır.

Yapılan bu araştırma sonuçları göstermiştir ki, 1416 sayılı yasayla yurtdışına gönderilen öğrencilerin gerekli planlama yapılmadan gönderildiği ve kalkınma planlarının göz ardı edildiği, MEB ile üniversiteler arasında gerekli koordinasyonun sağlanamadığı, öğrencilerin yarısının lisansüstü eğitim için gitmiş olduğu ülkenin dilini bilmediği ve bu tüm olumsuz koşullar yüzünden dolayı yasayla istenilen amaca ulaşılamadığı anlaşılmaktadır.

Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda (DBYKP), 1416 sayılı Yasa uyarınca Milli Eğitim Bakanlığı hesabına öğretim elemanı yetiştirmek amacıyla yurtdışına gönderilen elemanların dönüşlerinde üniversiteler tarafından yapılacak görevlendirmelerin, etkili ve düzenli bir yönetime bağlanmamış olmasının öğretim üyesi sorununu olumsuz biçimde etkilediği belirtilmiştir. Planda, soruna yeterince eğilmeyen yükseköğretim kurumlarının, öğretim üyesi yetiştirme konusunda geçerli bir sistem geliştirmedikleri ortaya konmuştur (DPT, 1979, 452).

1750 Sayılı Üniversiteler Yasası

Cumhuriyet Senatosu Araştırma Komisyonu 1965 yılında Üniversitelerin verimini artırmak, sıkıntılara çare bulmak için neler yapılabileceğinin saptanması amacıyla bir rapor hazırlamıştır. Bu raporun önemi, 1973 yılında yürürlüğe girecek Üniversiteler Yasasını hazırlayanların yararlanmış olduğu bir rapor olmasıdır.

Komisyon Raporunda, yeni üniversite açılabilmesi için ilk koşul olan “öğretim üyesi yetiştirmede” planın öngördüğü niteliğe ulaşamadığı ve Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı’nda her yıl yurtdışında gençlerin yetiştirilmesi için ayrılan kontenjanların ancak % 5 dolayında doldurulduğu belirtilmiştir. Ayrıca komisyon yeni öğretim üyesi yetiştirmede hızlı bir düşünüş olduğunu belirlemiştir (TBMM, 1965, 5-6).

1750 sayılı Üniversiteler Yasası genel gerekçe metninde, öğretim elemanlarının yetiştirilmesi, kaynakların etkin bir şekilde kullanılması, yeni kurumların açılışları planlama sürecine dahil edilmiştir (TBMM, 1973, 3).

1750 sayılı Üniversiteler Yasası ile Yükseköğretim Kurulu’nun görev ve yetkileri arasında, yükseköğretimin gereksinim duyduğu öğretim ve araştırma elemanlarının yurtiçinde ve yurtdışında yetiştirilmesi için kısa ve uzun vadeli planlar hazırlamak bulunmaktadır (1750 sayılı Üniversiteler Yasası, Madde: 6). Böylece öğretim elemanlarının yetiştirilmesi belirli bir planlama sürecine bağlanmıştır.

Üniversiteler Yasasında öğretim yardımcıları; asistanlar, öğretim görevlileri, araştırma görevlileri, okutmanlar, uzmanlar ve çeviricilerden oluşmaktadır. Yasada, öğretim üye yardımcıları arasında asistanlara özel bir yer ve önem verilmiş, geleceğin öğretim üyeleri olacak bu genç bilim adaylarının fakülte kurullarına da, yönetim kurullarına da katılmaları uygun görülmüştür (1750 sayılı Üniversiteler Yasası, Madde, 28-33).

1750 sayılı Üniversiteler Yasasında, Araştırma görevlileri için, bir bölüm veya kürsünün araştırma, inceleme ve deneylerinde yardımcı olarak, kadro veya sözleşme ile çalıştırılmak üzere tayin edilebileceği belirtilmiştir (1750 Sayılı Üniversiteler Yasası, Madde, 31).

Yasa, yeni kurulacak üniversiteler için öğretim üyesi yetiştirmek üzere mevcut üniversitelere ek kadrolar ayırmıştır. Bu kadrolara atanan öğrenciler, doktora yaptıktan sonra kadrolarıyla birlikte ilgili buldukları yeni üniversiteye nakledilirler ve Üniversitelerarası Kurul izin vermedikçe yetiştirildikleri üniversitede geçirdikleri sürenin iki katı süre ile bağlı oldukları üniversitede çalışmadıkça başka bir üniversitede görev alamazlar, koşulunu getirmiştir (1750 Sayılı Üniversiteler Yasası, Madde, 34).

1973 yılında çıkarılan 1750 sayılı Üniversiteler Yasasıyla özetle, Üniversitelerin yönetiminden sorumlu olarak Yükseköğretim Kurulu oluşturulmuş, asistanların fakülte yönetim kuruluna katılması sağlanmış ayrıca asistanlık öğretim üyesi olmanın ilk basamağı olarak görülmüştür.

2547 Sayılı Yükseköğretim Yasası

2547 sayılı Yükseköğretim Yasası genel gerekçe metninde, “yükseköğretim kurumları arasında denetim ve uyum sağlanamamış, gerek kendi aralarında, gerekse devletin diğer organlarıyla sürdürülmesi gereken işbirliği gerçekleştirilememiştir. Bu durum öğretimde dağınık ve rasgele bir gelişmeye yol açmıştır” denilmektedir (Milli Güvenlik Konseyi Tutanak Dergisi, 1981, 2).

Gerekçe metninde ayrıca, birinci plan döneminden başlayarak yurtdışına gönderilen elemanların sayıca plan hedeflerinin gerisinde kaldığını bu yüzden öğretim üyesi sorunun sürekli olumsuz yönde etkilendiği belirtilmiştir (Milli Güvenlik Konseyi Tutanak Dergisi, 1981, 2).

Komisyon raporunda; “kaynakların etkin bir şekilde kullanılmasını ve fırsat eşitliği ilkesinin gerçekleştirilmesini; kurumların ülke düzeyinde dengeli

dağılımını; öğretim elemanlarının hizmet gücünden, istenildiği ve gerektiği gibi yararlanılmasını; ileriye yönelik ve planlara uygun öğretim elemanı ve insangücü yetiştirilmesini sağlamak amacıyla, Yasanın hazırlanmasına gereksinim duyulduğu” belirtilmiştir (Milli Güvenlik Konseyi Tutanak Dergisi, 1981, 2).

2547 sayılı Yükseköğretim Yasası'nın amacı, yükseköğretimle ilgili amaç ve ilkeleri belirlemek ve bütün yükseköğretim kurumlarının ve üst kuruluşlarının teşkilatlanma, işleyiş, görev, yetki ve sorumlulukları ile eğitim-öğretim, araştırma, yayın, öğretim elemanları, öğrenciler ve diğer personel ile ilgili esasları bir bütünlük içinde düzenlemektir. Öğretim elemanları ile ilgili esasların düzenlenmesi, Yasanın amaçları arasında gösterilmiştir (2547 Sayılı Yükseköğretim Yasası, Madde, 1).

Yasada öğretim elemanları, yükseköğretim kurumlarında görevli öğretim üyeleri, öğretim görevlileri, okutmanlar ile öğretim yardımcıları olarak tanımlanmıştır. Öğretim yardımcıları ise yükseköğretim kurumlarında belli süreler için görevlendirilen, araştırma görevlileri, uzmanlar, çeviriciler, ve eğitim-öğretim planlamacılarıdır (2547 Sayılı Yükseköğretim Yasası, Madde, 3).

Yasa, yükseköğretim alanlarının gereksinim duyduğu öğretim elemanlarının yurtiçinde ve yurtdışında yetiştirilmesi için kısa ve uzun vadeli planlar hazırlama görevini, YÖK'e vermiştir. Ayrıca, gerektiğinde yeni kurulan veya gelişmekte olan üniversitelerin öğretim elemanı gereksinimini karşılamak için, gelişmiş üniversiteleri, eleman yetiştirmesi için görevlendirebileceğini ve bu konuda uygulama esaslarını tespit etme yetkisini Yükseköğretim Kurulu'nun görevleri arasında göstermiştir (2547 Sayılı Yükseköğretim Yasası, Madde, 7).

2547 sayılı Yasa araştırma görevlilerini, yükseköğretim kurumlarında yapılan araştırma, inceleme ve deneylerde yardımcı olan ve yetkili organlarca verilen ilgili diğer görevleri yapan öğretim yardımcıları olarak tanımlamıştır (2547 Sayılı Yükseköğretim Yasası, Madde, 33).

Yasanın 35. maddesi “Öğretim Elemanı Yetiştirme” konusunu içermektedir. Yasa;

Yükseköğretim kurumları, kendilerinin ve yeni kurulmuş ve kurulacak diğer yükseköğretim kurumlarının gereksinimi için yurtiçinde ve dışında, kalkınma planı ilke ve hedeflerine ve Yükseköğretim Kurulunun belirleyeceği ihtiyaca ve esaslara göre öğretim elemanı yetiştirirler.

Öğretim elemanı yetiştirilmesi amacıyla üniversitelerin araştırma görevlisi kadroları, araştırma veya doktora çalışmaları yaptırmak üzere başka bir üniversiteye, Yükseköğretim Kurulunca geçici olarak tahsis edilebilir. Bu şekilde doktora veya tıpta uzmanlık veya sanatta yeterlik payesi alanlar, bu eğitimin sonunda kadrolarıyla birlikte kendi üniversitelerine dönerler.

Yurtiçi veya yurtdışında yetiştirilen öğretim elemanları, genel hükümlere göre bağlı oldukları yükseköğretim kurumlarında mecburi hizmetlerini yerine getirmek zorundadırlar. Bu yükümlülüğü yerine getirmeyenlere, yükseköğretim kurumlarında görev verilmez. Özel kanunlarla getirilen mecburi hizmet çalışmaları bu hükmün dışındadır.

2547 sayılı Yasa ile getirilen değişiklikleri şu şekilde özetlenebilir:

a. Yükseköğretimdeki kurumsal farklılaşma ortadan kaldırılmış akademi, yüksekokul, enstitü gibi farklı yapı ve statüdeki birimlerin tümü üniversite çatısı altında toplanmıştır.

b. Yükseköğretim sistemine çok geniş yetkileri olan Yükseköğretim Kurulu katılmıştır.

c. Fakültelerin tüzel kişiliği kaldırılmıştır.

d. Akademik unvanlarla ilgili olarak iki önemli değişiklik olmuştur. Birinci değişiklik “yardımcı doçentlik” adı altında yeni bir öğretim üyesi kategorisi getirilmesidir. İkinci değişiklik, asistanlığın yerine araştırma görevliliğinin getirilmesidir.

e. Yeni sistemde lisansüstü öğretimin örgütlenmesi ve yürütülmesi fakültelerden alınarak enstitülere verilmiş, sosyal bilimler, fen bilimleri, sağlık bilimleri için ayrı enstitüler oluşturulmuştur.

f. Öğretim elemanı yetiştirilmesi amacıyla üniversitelerin araştırma görevlisi kadrolarının, araştırma veya doktora çalışmaları yaptırmak üzere başka bir üniversiteye, Yükseköğretim Kurulu’nca geçici olarak ayrılabilmesi hükmü getirilmiştir.

Türkiye’de demokrasiye ara verilip, ara rejim kurallarının hüküm sürdüğü bir dönemde hazırlanan 2547 sayılı Yükseköğretim Yasası, yönetime

katılımı daraltıp yetkileri kurullardan kişilere ve aşağıdan yukarıya aktararak aşırı merkeziyetçi bir yapı oluşturmuştur. Yükseköğretim yasası genel gerekçe metninde, yükseköğretimde merkeziyetçi bir yapının oluşma nedenlerinden biri olarak “yükseköğretim kurumlarının gerek kendi aralarında gerekse devletin diğer kurumlarıyla işbirliği gerçekleştirilememiş olmasına” bağlanmıştır (Milli Güvenlik Konseyi Tutanak Dergisi, 1981, 2).

6.11.1981 tarih ve 2547 sayılı Yükseköğretim Yasasının 7, 33. ve 35. maddeleri yurtdışına öğrenci göndermeyi düzenleyen maddelerdir. Yükseköğretim Kurulunun görevlerinin tanımlayan 7.Maddenin a bendi aynen şöyledir:

Yükseköğretim kurumlarının bu Kanunda belirlenen amaç, hedef ve ilkeler doğrultusunda kurulması, geliştirilmesi, eğitim-öğretim faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi ve yükseköğretim alanlarının gereksinim duyduğu öğretim elemanlarının yurtiçinde ve yurtdışında yetiştirilmesi için kısa ve uzun vadeli planlar hazırlamak, üniversitelere tahsis edilen kaynakların, bu plan ve programlar çerçevesinde etkili bir biçimde kullanılmasını gözetim ve denetim altında bulundurmaktır.

2547 sayılı Yükseköğretim Yasasının 7.Maddesinin a bendinde, yükseköğretim kurumlarının görevleri arasında, üniversitelerin gereksinim duyduğu öğretim elemanlarının yurtiçinde ve yurtdışında yetiştirilmesi için kısa ve uzun vadeli planlar hazırlamak görevi bulunmaktadır. Yasayla, YÖK'e yurtiçi ve yurtdışında öğretim elemanı yetiştirme için gerekli planlama yapma görevi verilmiştir.

Yasa'nın 33. maddesi ise lisansüstü öğretim için yurtdışına gönderilecek araştırma görevlilerinin özlük hakları, öğrenim ücretleri ve yolluklarını düzenleyen hükümleri içermektedir. Ayrıca kurumları tarafından gönderilen araştırma görevlilerine, 1416 sayılı Ecnebi Memleketlere Gönderilecek Talebe Hakkında Kanun hükümlerine göre aynı ülkede bulunan öğrencilere verilen tahsisat tutarında ayrıca ödeme yapılacağı belirtilmiştir. Böylece 2547 sayılı Yasa ile 1416 sayılı Yasa ilişkilendirilmiştir. 2547 sayılı Yasa'nın 33. maddesi çerçevesinde yurtdışına gönderilen araştırma görevlileriyle 1416 sayılı Yasa ile Milli Eğitim Bakanlığı'nın yurtdışına gönderdiği öğrencilere aylık aynı ücret ödenmeye başlanmıştır. Devlet

tarafından öğrencilere ödenen ücret aylık 1100 ABD dolarıdır (YÖK, 1999, 46).

Yasa'nın 35. maddesi ise; yükseköğretim kurumları; kendilerinin ve yeni kurulmuş ve kurulacak diğer yükseköğretim kurumlarının gereksinimi için yurtiçinde ve dışında, kalkınma planı ilke ve hedeflerine ve Yükseköğretim Kurulu'nun belirteceği gereksinim ve esaslara göre öğretim elemanı yetiştirebileceğini belirtmiştir. Öğretim elemanı yetiştirilmesi amacıyla yeni kurulan veya gelişmekte olan üniversitelerin araştırma görevlileri lisansüstü öğrenim amacıyla başka bir üniversiteye kadrolarının tahsis edilebileceğini vurgulayarak, lisansüstü öğretimlerini tamamladıktan sonra yükseköğretim kurumlarında zorunlu hizmetlerini yerine getirme koşulu getirilmiştir.

Türkiye'de 1960'larda başlayan planlı kalkınma dönemiyle birlikte , hedeflenen nitelikli insangücü sayısı beş yıllık kalkınma planlarında belirtilmesine karşın, bir sonraki planda yapılan değerlendirmelerde bu hedeflerin gerçekleştirilmesinde yetersiz kaldığı görülmektedir. Bu durumun düzeltilmesi için 1986 yılında 2547 sayılı Yükseköğretim Yasası'na 260 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen bir hüküm uyarınca, 1416 sayılı Yasaya göre gönderilenlere ek olarak araştırma görevlilerinin yüksek lisans, doktora öğrenimi için yurtdışına gönderilmelerine başlanmıştır.

1992 yılında kurulan 23 yeni üniversite ve yüksek teknoloji enstitüsünün öğretim üyesi gereksinimini karşılamak amacıyla 3837 sayılı Yasaya eklenen geçici 24. madde ile gerek 1416 sayılı Yasa çerçevesinde MEB tarafından, gerekse 2547 sayılı Yasanın 33. maddesi uyarınca Yükseköğretim Kurulu (YÖK) kanalıyla üniversiteler ve yüksek teknoloji enstitüleri adına yurtdışına öğrenci gönderilmeye başlanılmıştır (YÖK, 2000, 53).

YÖK tarafından 1987 yılından 1999 yılı sonuna kadar lisansüstü eğitim amacıyla yurtdışındaki 27 değişik ülkeye gönderilen araştırma görevlilerinin toplam sayısı 3.442'dir. Araştırma görevlilerinin hangi ülkelere gönderildikleri Çizelge 2'de gösterilmiştir.

ÇİZELGE 2
YURTDIŞINA GÖNDERİLEN ARAŞTIRMA GÖREVLİLERİNİN YILLAR VE ÜLKELERE GÖRE DAĞILIMI (1987-1999).

Ülke	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	Toplam
ABD	67	138	55	66	67	60	745	64	169	85	40	56	50	1.662
Almanya	7	17	4	13	13	13	44	2	11	5	5	1	7	142
Avustralya	-	-	-	-	-	1	14	1	-	1	1	-	-	18
Avusturya	2	2	1	3	3	2	3	-	1	1	1	1	1	21
Azerbaycan	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Belçika	-	2	-	-	-	-	1	-	-	1	1	-	-	5
Bosna- Hersek	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Çin Halk Cum.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Danimarka	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	1	3
Finlandiya	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	-	-	3
Fransa	5	12	7	4	8	3	13	5	9	2	3	9	8	88
Hollanda	-	1	-	2	1	-	3	1	1	1	-	-	1	11
İngiltere	38	208	112	127	110	74	446	52	93	57	17	21	9	1.364
İsrail	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	3	-	6
İsveç	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	2	-	-	4
İsviçre	6	1	2	3	1	1	2	-	-	-	-	-	-	16
İtalya	-	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	3
Japonya	-	-	-	2	1	-	1	3	1	-	1	1	-	10
Kanada	24	17	3	3	-	2	6	1	-	4	1	3	3	67
K. İrlanda	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
Kazakistan	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Kore	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Macaristan	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2
Norveç	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Rusya	-	-	-	-	3	-	2	-	-	2	-	-	-	7
Y. Zelanda	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
Yunanistan	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
TOPLAM	149	399	187	226	208	159	1.282	131	285	162	76	97	81	3.442

YÖK, Türk Yükseköğretiminin Bugünkü Durumu, (Ankara, 2000, 55)

Çizelge 2'de görüldüğü gibi, YÖK 12 yıllık (1987-1999) dönem içerisinde 3442 araştırma görevlisini değişik üniversiteler adına yurtdışına lisansüstü eğitim için göndermiştir. En fazla araştırma görevlisi gönderilen ülke 1662 kişiyle ABD'dir. Bu ülkeyi 1364 kişiyle İngiltere izlemektedir. 12 yıllık dönem içerisinde 1993 yılı en fazla (toplam 1282) araştırma görevlisinin lisansüstü eğitim için yurtdışına gönderildiği yıl olmuştur. Bunun nedeni, YÖK'u 1992 yılında açılan üniversitelerin, öğretim üyesi gereksinimini karşılamaya yönelik olmasından kaynaklanmaktadır.

YÖK, 1987-1999 yılları arasında lisansüstü eğitim amacıyla 27 farklı ülkeye araştırma görevlisi göndermiştir. Bu ülkelerin 16'sı Avrupa kıtasında (Almanya, Avusturya, Belçika, Bosna Hersek, Danimarka, Finlandiya, Yunanistan, Fransa, Norveç, Hollanda, İngiltere, İsveç, İsviçre, İtalya, İrlanda, İspanya, Macaristan) , 5'i Asya kıtasında (Azerbaycan, Çin, Kazakistan, Kore, Rusya), 2'si Amerika kıtasında (A.B.D, Kanada), 2 tanesi Avustralya kıtasında (Avustralya, Y.Zelanda), biri ise Ortadoğu'da (İsrail) yer almaktadır.

Gönen ve Sev (1996:6-24)'in Sayıştay adına "2547 Sayılı Yükseköğretim Yasası Uyarınca Yürütülen Yurtdışı Lisansüstü Eğitim Programının Uygulanması ve İzlenmesi Hakkında" düzenlemiş oldukları raporda;

a. 2547 sayılı Yasa uyarınca 1987-1994 yılları arasında lisansüstü eğitim amacıyla yurtdışına 2686 öğrenci gönderilmiştir. Bunlardan 22'sinin hangi ülkelere gönderildiğine ilişkin herhangi bir bilgi elde edilememiştir.

b. İşletme dalında yapılan lisansüstü eğitimin yıllık maliyeti 36.000 dolar, düşük bir üniversitede eğitim yapan bir lisansüstü öğrencinin yıllık maliyeti 20.000 dolar olarak hesaplanmıştır.

c. Yurtdışına gönderilen öğrencilerin seçiminde kalkınma planlarında yer alan hedeflere uyulmadığı, ayrıca VI. Beş Yıllık Kalkınma Planında (37.) ilke olarak yer alan: "Doktora ve Master tez konularının öncelikle sanayinin gereksinimlerine yönelik olarak hazırlanması özendirilecektir" hedefine uygun tezler hazırlanmadığı gözlemlenmiştir.

d. 1987-1992 yılları arasında gönderilen öğrenci sayısı, o yıllarda gönderilen ve başarısız olan ya da görevine dönmeyenlere oranlanmış

(1108/117) % 10.56 fire ile karşılaşmıştır. 1108 öğrencinin 117'si Türkiye'ye geri dönmemiş veya derslerinde başarısız olmuştur.

e. Taahhüt senetlerinin gereğinin yaygın bir biçimde yapılmıyor oluşu, caydırıcılık unsurunun yeterince kullanılmaması anlamına gelmektedir. Başarısız olup, hakkında soruşturma yapılmayanların sayısı 41 kişidir.

Sayıştay tarafından hazırlanan rapor sonucunda, yurtdışına gönderilen öğrencilerle ilgili uygulamalarda devlet kurumları arasında (MEB, DPT, YÖK, Devlet Personel Başkanlığı, Maliye) bir eşgüdüm olmadığı gözlemlenmiştir. Yurtdışı lisansüstü eğitimin dört ayrı program aracılığıyla yürütüldüğü fakat aralarında bir bütünlük sağlanamadığı, ülke önceliklerinin gözetilmesini sağlayabilecek bir uygulama modeliyle, bir bilgi derleme ve depolama yönteminin geliştirilmediği gözlemlenmiştir.

Çakar'a (1997, 73-74) göre ise de Türkiye'de kurulan yeni üniversitelerin öğretim üyesi gereksinimini karşılamak amacıyla yurtdışına gönderilen öğrencilerle ilgili uygulamada iki önemli yanlış yapılmıştır. Bunlardan, birincisi, uygulamanın hiçbir altyapı ve hazırlık olmaksızın aceleyle getirilmesi, ikincisi ise öğrenci seçimi, lisansüstü eğitim yapılacak ülke ve konularla ilgili olarak hiçbir planlama çalışmasının yapılmamasıdır.

TUSİAD'ın (1995, 28) düzenlemiş olduğu "Türkiye'de ve Dünyada Yükseköğretim Bilim ve Teknoloji" adlı panelde Çavdar, yurtdışına eleman gönderilmesinin sayısal olarak önemli olmadığını ne için, hangi merkeze, ne niyetle yollandığının önemli olduğunu belirtmiştir. Ayrıca, altı senede hukuk alanında yüksek lisansını veremeyen öğrencilerle karşılaştığını, bunların denetiminin YÖK tarafından yapılmadığını, öğrencilerin gönderildiği üniversitelerin kalite açısından yetersiz olduğunu belirtmiştir.

YÖK yurtdışına eleman gönderme konusunda öneriler geliştirmiştir. Bu önerilerden bazıları şunlardır (YÖK, 1999, 46-47):

1. Yurtdışına burslu statüde eleman gönderme işlemleri, bunların akademik gelişmelerinin kontrolü, eğitim ücretleri ile maaş ödemeleri tek bir

kanaldan ve “Öğretim Üyesi ve Araştırmacı Yetiştirme Kurulu” tarafından yapılmalıdır.

2. Yurtdışındaki lisansüstü eğitim, mutlaka belirli bir kalitenin üzerindeki yükseköğretim kurumlarında yapılmalıdır.

3. Yurtdışına eleman göndermede ana amacın doktora eğitimi olması gereklidir. Doktora eğitimi için sadece Yükseköğretim Kurulu'nca belirlenen en iyi üniversitelere öğrenci gönderilmelidir. Aksi takdirde, yurtdışındaki sıradan üniversitelerde yapılacak yüksek lisans ve doktora eğitimi, kaynak israfından öteye gitmeyecektir.

4. 2547 sayılı Yasanın 33.maddesi çerçevesinde yurtdışına giden araştırma görevlileri ile 1416 sayılı Yasa ile Milli Eğitim Bakanlığı'nın yurtdışına gönderdiği öğrencilere ayda 1100 \$ ödenmektedir. Buna karşılık, British Council tarafından Londra'daki bursiyerlere ayda 900 \$ ödenmektedir. Buradan, devletimizin ne kadar cömert davrandığı açıkça görülmektedir. Verilecek ücretin belirlenmesindeki amacın, bu kişilerin yurtdışında lisansüstü eğitimlerini yapmaları olduğu, para biriktirmek için olmadığı mutlaka göz önüne alınmalıdır.

Yurtdışına gönderilen araştırma görevlilerine ayda 1100 \$ ücret ödenirken yurtiçinde bir üniversite adına diğer bir üniversitede lisansüstü eğitim gören araştırma görevlileri ise, yurtdışına lisansüstü öğrenim görmek için giden araştırma görevlilerine imzalatılan senetlerle eşdeğer yükümlülük altına sokulmaktadırlar. Yurtdışına lisansüstü öğrenim için giden araştırma görevlileri sadece öğrenci statüsünde olup sadece derslerini bitirmekle yükümlüyken, 35. maddeyle başka bir üniversiteye gelen araştırma görevlileri ise öğrencilik statüsünün yanında, araştırma görevliliği statüsünün getirmiş olduğu görevleri yerine getirmek durumundadırlar. Bu görünüm çifte standarda neden olmaktadır.

Bir Üniversite Adına Bir Diğer Üniversitede Lisansüstü Eğitim Gören Araştırma Görevlileri Hakkında Yönetmelik

1983 yılında 2809 sayılı Yasa ve 1992 yılında 3837 sayılı Yasa ile kurulan üniversitelerin öğretim üyesi gereksinimini yurtiçinde karşılamaya

**TC YÜKSEKÖĞRETİM
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**

yönelik olarak hazırlanan yönetmelik ilk kez 1983 yılında yürürlüğe girmiştir. 1983 yılından sonra yapılan uygulamalarda karşılaşılan sorunlar doğrultusunda söz konusu yönetmelik 1997 yılında bazı değişikliklere uğratarak yeniden hazırlanarak yürürlüğe konulmuştur. Bu iki yönetmelik arasında var olan en önemli değişikliklerden biri; 1983 yılında yürürlükte olan yönetmeliğin 4. maddesinde, kadrosu tahsis edilen üniversite ile kadronun tahsis edildiği üniversite, bu kadrolara alınacak lisansüstü öğrencilerin seçimini ortak bir çalışma ile yürütecekleri belirtilirken, 1997 yılında yayınlanan yönetmelikte bu uygulama yer almamıştır.

YÖK, 1983 yılından 1997 yılına kadar olan süre içerisinde uygulamadan gereken verimin alınmadığını belirterek bunun nedenlerini şöyle belirtmiştir (YÖK, 2001, 60).

a. Araştırma görevlilerine, gelişmiş üniversitelerimizin bulunduğu büyük şehirlerde barınma imkanı sağlanamaması nedeniyle program cazip hale getirilememiş ve birçok araştırma görevlisi lisansüstü çalışmalarını kısa süreli, geçici görevlendirmelerle yürütmek zorunda kalmıştır.

b. Araştırma görevlilerinin gerek bilimsel, gerekse yabancı dil eksikliklerini giderebilmek amacıyla hazırlık programları düzenlenememiştir. Bu araştırma görevlileri, gelişmiş üniversitelerin yaptıkları Lisansüstü Giriş Sınavı'nda genellikle başarısız olmuşlardır.

c. Araştırma görevlilerinin lisansüstü çalışmaları sağlam mali kaynaklara dayandırılmadığı için, bu tür faaliyetler uluslararası düzeydeki bilim adamlarımız bakımından cazip hale getirilememiştir.

YÖK, uygulamadan istenen verimin alınmadığı düşüncesiyle, 1996 yılından itibaren öğretim üyelerinin yurtiçi kaynaklar yardımıyla yetiştirilmesi yönünde bazı değişiklikler yapmıştır. YÖK, öncelikle Lisansüstü Eğitim Yönetmeliğinde değişiklik yaparak, gelişmekte olan üniversitelerdeki araştırma görevlilerinin gelişmiş üniversitelerde sınavsız olarak lisansüstü eğitime başlamaları ve gerektiğinde bunların bilimsel hazırlık ve/veya yabancı dil eğitimi almaları olanağını getirmiştir. Bu konuyla ilgili yönetmelik değişikliği, 5.10.1996 tarih ve 22778 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

1996 yılında lisansüstü eğitim yönetmeliğinde yapılan değişiklikten sonra 1997 yılında "Bir Üniversite Adına Başka Bir Üniversitede Lisansüstü Eğitim Gören Araştırma Görevlileri Hakkında Yönetmelik"te değişiklik

yapılmıştır. Değişikle bir üniversitenin gelişmiş lisansüstü eğitim programında, farklı üniversitelerde kadrosu bulunan araştırma görevlilerine lisansüstü öğrenim görme olanağı sağlanmıştır. Ayrıca yeni kurulan ve gelişmekte olan üniversitelerin araştırma görevlilerinin kadroları, kadrosunu tahsis edecek üniversitenin başvurusu, “Öğretim Üyesi ve Araştırmacı Yetiştirme Kurulu” nun görüşü ve Yükseköğretim Kurulu'nun kararı ile başka bir üniversiteye aktarılmaya başlanmıştır.

Söz konusu yönetmelik, 2547 sayılı Yasanın 2880 sayılı Yasayla değişik 35. maddesi hükümlerine dayanılarak hazırlanmış, 23.5.1997 tarihli ve 22997 sayı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. 2547 sayılı Yasanın 35. maddesi ise şöyledir:

Madde 35-Yükseköğretim kurumları; kendilerinin ve yeni kurulmuş ve kurulacak diğer yükseköğretim kurumlarının gereksinimi için yurtiçinde ve dışında, kalkınma planı ilke ve hedeflerine ve Yükseköğretim Kurulunun belirteceği ihtiyaca ve esaslara göre öğretim elemanı yetiştirirler.

Öğretim elemanı yetiştirilmesi amacıyla üniversitelerin araştırma görevlisi kadroları, araştırma veya doktora çalışmaları yaptırmak üzere başka bir üniversiteye, Yükseköğretim Kurulunca geçici olarak tahsis edilebilir. Bu şekilde doktora veya tıpta uzmanlık veya sanatta yeterlik payesi alanlar, bu eğitimin sonunda kadrolarıyla birlikte kendi üniversitelerine dönerler.

Yurtiçi veya yurtdışında yetiştirilen öğretim elemanları, genel hükümlere göre bağlı oldukları yükseköğretim kurumlarında mecburi hizmetlerini yerine getirmek zorundadırlar. Bu yükümlülüğü yerine getirmeyenlere, yükseköğretim kurumlarında görev verilmez. Özel kanunlarla getirilen mecburi hizmet çalışmaları bu hükmün dışındadır.

2547 sayılı Yasanın 35. maddesi özetle; yükseköğretim kurumlarının, kendilerinin ve yeni kurulmuş üniversitelerin gereksinimi için kalkınma planlarının hedefleri ve Yükseköğretim Kurulunun belirteceği gereksinim ve esaslara göre eleman yetiştireceğini, Yükseköğretim Kurulu tarafından, üniversitelerin araştırma görevlilerinin kadrolarının lisansüstü öğrenim görmek amacıyla başka bir üniversitenin kadrosuna geçici olarak aktarılabileceğini, eğitimlerini tamamlayan elemanların kendi üniversitelerine geri dönerek, zorunlu hizmetlerini yerine getirmek zorunluluğu olduğunu belirtmektedir.

“Bir Üniversite Adına Bir Diğer Üniversitede Lisansüstü Eğitim Gören Araştırma Görevlileri Hakkında” hazırlanan yönetmeliğin dördüncü maddesinde, öğretim elemanı yetiştirilmesi amacıyla yeni kurulan veya

gelişmekte olan üniversitenin araştırma görevlisi kadroları, lisansüstü eğitim yaptırmak üzere, kadrosunu tahsis edecek üniversitenin başvurusu, “Öğretim Üyesi ve Araştırmacı Yetiştirme Kurulu” nun görüşü ve Yükseköğretim Kurulu’nun kararı ile saptanan, gelişmiş programı bulunan başka bir üniversiteye tahsis edilebileceği belirtilmektedir. Yönetmelikte ayrıca, “görevlendirme veya atama işleminden önce adaylardan, mecburi hizmeti yerine getirmek zorunda olduklarına dair bir taahhüt ve kefalet senedi alınır” denilmektedir.

Aynı yönetmeliğe göre, atanan veya görevlendirilen araştırma görevlileri, eğitimini sürdürdükleri ilgili anabilim dalında hizmet görürler. Araştırma görevlileri, akademik ve idari bakımdan, öğrenim gördükleri enstitü müdürünün denetimine tabiidirler. Disiplin amirliğini ise ilgili enstitü müdürü yapar. Enstitü, her yarıyı sonunda, öğrencilerin öğrenimleri sonunda dönecekleri üniversitelere, öğrencilerin başarı durumu hakkında bilgi verir. Araştırma görevlileri, lisansüstü eğitim derslerine ek olarak, enstitü kurulunca gerekli görülen eğitim bilimleri derslerini de alır.

Öğretim Üyesi ve Araştırmacı Yetiştirme Kurulu

Öğretim Üyesi ve Araştırmacı Yetiştirme Kurulu, gereksinim duyulan alanda öğretim üyesi ve araştırmacılarının yurtiçinde ve yurtdışında yetiştirilmesi için gereken çalışmaları bütünlük içinde yürütmek amacıyla 1996 yılında kurulmuştur.

Öğretim Üyesi ve Araştırmacı Yetiştirme Kurulu, Milli Eğitim Bakanlığı’nın görevlendireceği bir üye, Yükseköğretim Yürütme Kurulu üyeleri arasından bir üye, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarı tarafından görevlendirecek bir üye, Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu Başkanı tarafından görevlendirilecek bir üye, Üniversitelerdeki öğretim üyeleri arasından seçilecek on üye ve Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanı, olmak üzere on beş üyeden oluşur.

Öğretim Üyesi ve Araştırmacı Yetiştirme Kurulu'nun görevleri şunlardır (Öğretim Üyesi ve Araştırmacı Yetiştirme Kurulu Yönetmeliği. Madde 3),

- a) Ülkemizin hangi alanlarda öğretim üyesi ve araştırmacılara gereksinim duyduğunu tespit ederek bunların yurtiçinde ve yurtdışında yetiştirilmesi için kısa ve uzun vadeli plan ve programlar hazırlayarak ilgili kurum ve kuruluşlara önermek,
- b) Hazırlanan plan ve programlar çerçevesinde tamamen yurtiçi, yurtdışı, kısmen yurtiçi, kısmen yurtdışı bütünlük veya yurtiçindeki yükseköğretim kurumları arasında bütünlük lisansüstü programlar düzenleyerek ilgili kuruluşlara önermek,
- c) Gereksinim duyulan alanlardaki öğretim üyesi ve araştırmacıların yetiştirilmesi için gerekli kontenjanları tespit ederek ilgili kurum ve kuruluşlara önermek,
- d) Tespit edilen kontenjanlar dahilinde yurtdışında öğretim üyesi ve araştırmacı olarak yetiştirilecek öğrencilerin seçimi için sınavlar düzenlemek,
- e) Seçilen öğrencileri izlemek, yurtiçindeki ve yurtdışındaki yükseköğretim kurumlarına yerleştirmek, gerektiğinde yurtdışına giderek öğrencileri izlemek, başarısız öğrencileri tespit ederek gereken işlemlerin yapılması hususunda ilgili kuruluşlara önermek,
- f) Öğretim üyesi ve araştırmacı yetiştirilmesi için kaynak tahsis eden kamu kurum ve kuruluşları arasında koordinasyonu sağlamak,
- g) Yurtiçinde ve yurtdışında eleman yetiştirilmesi için kaynak tahsis eden özel kuruluş ve gerçek veya tüzel kişilerin talepleri halinde gereken işlemleri yürütmek,
- ı) Görev alanlarına giren konularda, ilgili kurum ve kuruluşlar ile kişilere ve kamuoyuna düzenli raporlar sunmak,
- i) İlgili kurum ve kuruluşlarca, görev alanına giren konularda, verilen diğer görevleri yapmak.

Yükseköğretim Kurulu'nun görevleri arasında yer alan, öğretim elemanlarının yetiştirilmesi için kısa ve uzun vadeli planlar hazırlama görevi, 1996 yılında kurulan Öğretim Üyesi ve Araştırmacı Yetiştirme Kurulu'na devredilmiştir.

Öğretim Üyesi ve Araştırmacı Yetiştirme Kurulu, yeni kurulan veya gelişmekte olan üniversitelerin öğretim üyesi gereksinimini karşılamak için "Lisansüstü Programları Projesi" çerçevesinde 1998 yılında sınav düzenleyerek 208 aday seçmiştir. Kurulun görevleri arasında bulunan yurtdışında öğretim üyesi yetiştirmek için sınav düzenleme yetkisini, yurtiçi öğretim üyesi yetiştirme içinde kullanmıştır.

Kurulun bir başka görevi, görev alanlarına giren konularda, ilgili kurum ve kuruluşlar ile kişilere ve kamuoyuna düzenli raporlar sunmaktır. Kurul, yurtdışına öğretim üyesi yetiştirilmesi amacıyla gönderilen araştırma görevlileriyle ilgili ayrıntılı bilgileri kamuoyuna sunarken, yurtiçinde gelişmiş

üniversitelerde başka bir üniversite adına lisansüstü eğitim gören araştırma görevlileriyle ilgili olarak gerekli bilgileri kapsamlı olarak sunmamıştır. YÖK'ün hazırlamış olduğu "Türk Yükseköğretiminin Bugünkü Durumu (2001)" adlı kitapçıkta yurtiçinde bir üniversite adına başka bir üniversitede lisansüstü eğitim gören araştırma görevlileriyle ilgili bilgiler 1998 yılı ile sınırlı tutulmuş, 1999-2000 ve 2001 öğretim yıllarıyla ilgili bilgiler verilmemiştir. Bu nedenle araştırmacıların gerekli bilgilere ulaşması zor olmaktadır.

DPT' nin Yükseköğretim Özel İhtisas Komisyonu Raporuna göre (2000, 35); " Öğretim Üyesi ve Araştırmacı Yetiştirme Kurulu" YÖK, TÜBİTAK, TÜBA, ÖSYM, MEB, ve DPT'den seçilmiş üyelerden kurulmalı, bu işlevin eşgüdümünü TÜBİTAK'la TÜBA birlikte üstlenmelidir.

Yükseköğretim Kurulu ve Üniversiteler Tarafından Üniversitelere Öğretim Üyesi Yetiştirme Amacıyla Yapılan Projeler

Bu başlık altında Milli Eğitim Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulu ve üniversiteler tarafından hazırlanan projeler tanıtılacaktır.

Kurulmuş ve Yeni Kurulacak Üniversitelere Öğretim Üyesi Yetiştirilmesi Projesi

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 1416 sayılı yasa uyarınca yurtdışına eleman gönderme çalışmaları yanında, " Kurulmuş ve Yeni Kurulacak Üniversitelere Öğretim Üyesi Yetiştirilmesi" hakkında hazırlanan bir proje Haziran 1967 yılında Ankara üniversitesi Senatosuna sunulmuştur (Karayalçın, 1983, 109).

Proje, yeni kurulacak, kuruluş halinde, kuruluşu tamamlanmış ve mevcut üniversitelere öğretim üyesi yetiştirilmesi amacıyla hazırlanmıştır. Projede 1416 sayılı Yasanın uygulamasıyla ilgili eksiklikler vurgulanmış, Türkiye'de doktora yapılması olanaklı bilim alanlarında, asistanların Türkiye'deki üniversitelerde doktora eğitimini alabilecekleri belirtilmiştir (Karayalçın, 1983, 109).

Proje ayrıca 15 veya 30 yıllık bir zaman diliminde Türkiye’de kurulacak üniversitelerin ve mevcut üniversitelerin öğretim üyesi gereksinimlerini saptamak amacıyla, Milli Eğitim Bakanlığı ile Üniversiteler arasında yetkili bir danışma, koordinasyon ve planlama kurulunun oluşturulması önerilmiştir. Bu önerinin gerçekleşmesi için 27 yıl beklenilmiş, ancak 1996 yılında “ Öğretim Üyesi ve Araştırmacı Yetiştirme Kurulu” kurulabilmiştir.

Projede, yeni üniversite veya fakültelerin, mevcut bir üniversite veya fakültenin sorumluluğu altında kurulmasını, yeni üniversite veya fakültelerin öğretim üyesi kadrosunu, kurucu üniversite veya fakültenin seçmesi ve yetiştirmesi önerilmiştir (Karayalçın, 1983, 112). Birinci öneri 1980’li yıllarda uygulanmış, Ankara, ODTÜ gibi üniversitelerin sorumluluğu altında Anadolu’da üniversiteler kurulmuştur. İkinci öneri için ise, 2001 yılında ODTÜ Anadolu’daki üniversitelerin (Atatürk, Niğde, Selçuk Üniversiteleri) öğretim üyesi gereksinimini karşılamak için araştırma görevliliğine giriş sınavı açmıştır. Anadolu’daki üniversitelerin öğretim üyesini yetiştirmeye bu uygulama ile başlanmıştır.

Yüksek Öğretim Kurulunun Lisansüstü Eğitim Projesi

Yurtiçinde gelişmiş üniversitelerde öğretim üyesi yetiştirmeyi amaçlayan YÖK, 1998 yılında “Lisansüstü Programları Projesi”ni başlatmıştır. Projenin amacı, gereksiz yere yurtdışına eleman gönderilmesini ve kaynak savurganlığını önlemek olarak belirtilmiştir (YÖK, 2001,69).

YÖK ise, 1998 yılında üniversitelerin gereksinimleri göz önüne alınarak ilan edilen 400 kontenjana, YÖK’nun yapmış olduğu sözlü sınav sonucunda 208 aday seçilmiştir. Bu adaylar, seçilmiş oldukları üniversitelerin araştırma görevlisi kadrolarına 15-29 Şubat 1999 tarihleri arasında atanmışlardır (YÖK, 2001, 69).

Bu proje kapsamında yeni açılan üniversitelerin araştırma görevlileri, lisansüstü eğitimlerini tamamlamak üzere, “ Bir Üniversite Adına Bir Diğer Üniversitede Lisansüstü Eğitim Gören Araştırma Görevlileri Hakkında

Yönetmelik” çerçevesinde gelişmiş üniversitelere kadroları geçici olarak aktarılmıştır.

Bu uygulama ile sadece yeni açılmış üniversitelerin öğretim üyesi gereksinimleri göz önüne alınmış, kalkınma planları ve yükseköğretim gelişme planında açıklanan hedefler göz ardı edilmiştir.

Orta Doğu Teknik Üniversitesi Öğretim Üyesi Yetiştirme Programı Projesi

Öğretim üyesi yetiştirmek için düzenlenen programlardan biri Orta Doğu Teknik Üniversitesi tarafından yürütülmeye başlanmıştır. Bu programın özelliği programın 2547 sayılı Yasanın 35. Maddesi hükümleri ve “Bir Üniversite Adına Bir Diğer Üniversitede Lisansüstü Eğitim Gören Araştırma Görevlileri Hakkında Yönetmelik” çerçevesinde yürütülmesidir. Ankara’da 17 Kasım. 2001 tarihinde 2547 sayılı kanunun 35.maddesi uyarınca yapılan sınavla Kocaeli Üniversitesi (4), Selçuk Üniversitesi (5) ve Süleyman Demirel Üniversitesi (11) adına öğretim üyesi yetiştirilmek amacıyla ODTÜ’nin Fen Bilimleri, Sosyal Bilimler ve Enformatik Enstitülerinde doktora ve yüksek lisans yapmak üzere 20 araştırma görevlisi alınmıştır.

Bu uygulama, başka bir üniversite adına öğretim üyesi yetiştirmek amacıyla araştırma görevlilerini, ODTÜ seçmiştir. Sınavı kazananların kadrosu geçici olarak ODTÜ’nin enstitülerine atanmıştır.

Türkiye Yükseköğretim Sisteminde bugüne kadar öğretim üyesi yetiştirme boyutunda önemli çalışmalar yapılmasına karşın üniversitelerde öğretim üyesi sayısı istenilen düzeyde değildir. Çizelge 3’te de görüldüğü üzere 2000-2001 öğretim yılında yükseköğretim kurumlarında Türkiye ortalaması olarak bir öğretim üyesine düşen öğrenci sayısı 41’dir. Çizelge 3’ de 1992 yılında kurulan (Dumlupınar, Afyon Kocatepe, Niğde, Çanakkale 18 Mart, Balıkesir, Süleyman Demirel, Muğla, Kahramanmaraş Sütçü İmam ve Kafkas Üniversitesi) üniversitelerden bazıları ile Ankara Üniversitesinde 2000-2001 öğretim yılında var olan öğretim üyesi ve öğrenci sayıları verilmiştir.

Ayrıca çizelgenin sonunda Türk Yükseköğretiminde 2000-2001 öğretim yılında var olan öğrenci ve öğretim üyesi sayıları verilmiştir.

ÇİZELGE 3
2000-2001 ÖĞRETİM YILINDA BAZI ÜNİVERSİTELERDE ÖĞRETİM ÜYESİ, ARAŞTIRMA GÖREVLİSİ VE ÖĞRENCİ SAYILARI

Üniversite	Öğretim Üyesi Sayısı	Öğrenci Sayısı (Lisans-Ön Lisans)	Bir Öğretim Üyesine Düşen Öğrenci Sayısı	Araştırma Görevlisi Sayısı
Dumlupınar	72	21.115	293	223
Afyon Kocatepe	119	15.944	134	138
Niğde	152	18.817	124	289
Çanakkale 18 Mart	117	11.212	96	131
Balıkesir	157	12.192	78	192
Süleyman Demirel	372	27.567	74	482
Muğla	99	7003	71	118
Sütçü İmam	125	8.371	67	152
Kafkas	65	4204	65	134
Ankara	1581	35.538	22	1825
Türkiye Ortalaması	18.890	777.538	41	25.542

ÖSYM, 2001, s.15-20-30 uyarlandı.

Çizelge 3'e göre; 2000-2001 öğretim yılında Türkiye'de üniversitelerde 18.890 öğretim üyesi ve 777.538 öğrenci (Lisans ve Ön lisans) bulunmaktadır. Aynı yıl üniversitelerde bir öğretim üyesine düşen öğrenci sayısı ortalaması 41'dir. Yeni kurulmuş olan üniversitelerde ise, bir öğretim üyesine düşen öğrenci sayısı Dumlupınar Üniversitesi'nde 293, Afyon Kocatepe Üniversitesi'nde 134, Niğde Üniversitesi'nde 124, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nde 96, Balıkesir Üniversitesi'nde 78, Muğla Üniversitesi'nde 71, Kafkas Üniversitesi'nde 65'tir. Ankara Üniversitesi'nde ise bir öğretim üyesine düşen öğrenci sayısı 22'dir. Bir öğretim üyesine düşen öğrenci sayısı Dumlupınar Üniversitesi'nde 293 olup araştırma görevlisi sayısı 223'tür. Bir öğretim üyesine düşen öğrenci sayısı Süleyman Demirel Üniversitesi'nde 74 olmasına karşın Dumlupınar Üniversitesi'ne göre araştırma görevlisi sayısı daha fazla olup 484 araştırma görevlisi bulunmaktadır. Bu sonuç bazı

üniversitelerin araştırma görevlisi kadrosu gereksinimi olmasına karşın istenilen düzeyde araştırma görevlisi kadrosu alınamadığını göstermektedir. Yeni kurulan üniversitelerde öğretim üyesine düşen öğrenci sayıları fazla olmasına karşın, Ankara Üniversitesi gibi merkez üniversitelerde bu oran çok düşüktür. Türkiye hala Yükseköğretim Sisteminin önemli sorunlarından biri olan üniversitelerde öğretim üyesi sayısının dengeli dağılımı sorununu çözememiştir.

Türkiye’de bir öğretim üyesi başına 41 öğrenci düşerken, AB ülkelerinde 15 öğrenci düşmektedir. Özellikle, yeni kurulan üniversitelerde öğretim üyesi sıkıntısı devam etmektedir. 1999-2000 öğretim yılında, üniversite öğrencilerinin % 26’sının İstanbul, Ankara ve İzmir illerindeki üniversitelerde öğrenim görmesine karşın, öğretim elemanlarının % 50’sinin bu illerde bulunması nedeniyle, yeni kurulan üniversitelerde öğretim elemanı başına düşen ortalama öğrenci sayısı azaltılamamıştır (DPT, 2000, 82).

Çizelge 3’e bakıldığında, yeni kurulmuş olan Dumlupınar Üniversitesinde bir öğretim üyesine 293, Niğde Üniversitesi’nde ise 124 öğrenci düşmektedir. Bir öğretim üyesine düşen öğrenci sayısının fazla oluşu eğitimin niteliğini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu oranlar, 1992 yılında kurulmuş bazı üniversitelerde geçen on yıla rağmen öğretim üyesi sayısının istenilen düzeye getirilemediğini göstermektedir.

Bu göstergeler, Türk yükseköğretiminin en önemli sorunlarından biri olarak yeni kurulan ve gelişmekte olan üniversitelerin öğretim üyesi sayılarının az olmasını ve ülke genelinde üniversitelerdeki öğretim üyesi sayısının dengeli dağılımının gerçekleşmemiş olduğunu göstermektedir. Bu sorunun çözüm yollarından biri gelişmiş üniversitelere başka bir üniversite adına lisansüstü eğitim görmek için gelen araştırma görevlilerinin yetiştirilerek ilk görev yaptıkları üniversitelere dönmesidir. Bütün bu nedenlerden dolayı “Bir Üniversite Adına Başka Üniversitede Lisansüstü Eğitim Gören Araştırma Görevlileri Hakkında yönetmeliğin” iyi bir şekilde uygulanması büyük önem taşımaktadır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, sayıtlar ve sınırlılıklar, veri toplama teknikleri ve verilerin çözümlenmesiyle ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma Ankara ilinde bulunan dört devlet üniversitesinde (Ankara, Gazi, Hacettepe ve ODTÜ Üniversiteleri) 2000-2001 öğretim yılında başka bir üniversite adına lisansüstü öğrenim için gelen araştırma görevlilerinin sorunlarını saptamayı amaçladığından tarama modelindedir. Araştırmada, araştırma görevlilerinin yaşamış oldukları sorunların şu anda görev yaptıkları üniversite, enstitü, cinsiyet ve devam ettikleri program türleri değişkenleri arasında fark olup olmadığına bakılmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Ankara ilinde bulunan devlet üniversitelerinde başka bir üniversite adına lisansüstü öğretim gören araştırma görevlileri oluşturmaktadır. Buna göre YÖK İstatistik Biriminden elde edilen bilgiler doğrultusunda Ankara, Gazi, Hacettepe, ve Orta Doğu Teknik Üniversiteleri'ne bağlı Eğitim, Fen, Sosyal Bilimler Enstitüleri'nde lisansüstü öğrenim gören araştırma görevlilerinin toplam sayısı Çizelge 4'te verilmiştir.

ÇİZELGE 4

2547 SAYILI KANUNUN 35.MADDESİ UYARINCA ANKARA'DA DEVLET ÜNİVERSİTELERİNE BAĞLI ENSTİTÜLERDE GÖREVLİNDİRİLEN ARAŞTIRMA GÖREVLİLERİNİN SAYILARI

Üniversiteler	Enstitüler						Toplam	
	Sosyal Bilimler		Fen Bilimleri		Eğitim Bilimleri		Sayı	%
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%		
Ankara Üniv.	284	%53	241	%51	47	%35	572	%50.1
Gazi Üniv.	63	%12	71	%15	87	%65	221	%19.4
Hacettepe Üniv.	118	%22	67	%14	—	—	185	%16.2
ODTÜ	71	%13	92	%20	—	—	163	%14.3
Toplam	534	%100	471	%100	134	%100	1141	%100

Çizelge 4'e göre Ankara ilinde dört farklı devlet üniversitesinde toplam 1141 araştırma görevlisinin YÖK'çe bir üniversite adına 2547 sayılı yasanın 35. maddesi uyarınca görevlendirildiği anlaşılmaktadır. Bunların 534'ü Sosyal Bilimler, 471'i Fen Bilimleri, 134'ü ise Eğitim Bilimleri Enstitülerinde görevlendirilmişlerdir. Araştırma görevlilerinin üniversitelere göre dağılımına bakıldığında ise % 50.1'inin Ankara Üniversitesi'nde, % 19.4'nün Gazi Üniversitesi'nde, % 16.2'sinin Hacettepe Üniversitesi'nde ve % 14.3'ünün ise Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde görev aldığı anlaşılmaktadır.

Örneklem belirlenirken Enstitü evreni; Sosyal Bilimler, Fen Bilimleri ve Eğitim Bilimleri olmak üzere üç alt tabakaya ayrılarak, tabakalı örnekleme yapılmıştır (Balcı, 2001, 96). Üç farklı enstitüde görevlendirilen araştırma görevlilerinin sayıları çıkartılmıştır. Daha sonra Sosyal Bilimler, Fen Bilimleri ve Eğitim Bilimleri alt tabakaları kendi içersinde üniversitelere göre daha alt tabakalara ayrılmıştır. Böylece örneklem belirlenirken bu alt grupların evrendeki oranlarına göre temsil edilmesi sağlanmaya çalışılmıştır. Bu alt grupların evrenden alınan örneklem oranları Çizelge 5'te gösterilmiştir. Toplam 1141 kişilik bu evreni, alfa= .05 anlamlılık ve % 5 hoşgörü düzeyinde 300 kişiden oluşacak bir örneklemin temsil edileceği hesaplanmıştır (Balcı, 2001, 107).

ÇİZELGE 5
ENSTİTÜLERİN VE ÜNİVERSİTELERİN ÖRNEKLEMDEKİ DAĞILIMI

Üniversiteler	Enstitüler						Toplam	
	Sosyal Bilimler		Fen Bilimleri		Eğitim Bilimleri		Sayı	%
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%		
Ankara Üniv.	75	53	62	51	13	35	150	50
Gazi Üniv.	17	12	19	15	23	65	59	20
Hacettepe Üniv.	31	22	17	14			48	16
ODTÜ	18	13	25	20			43	14
Toplam	141	100	123	100	36	100	300	100

Çizelge 5'te de görüldüğü üzere enstitülerin ve üniversitelerin evrende temsil edilme oranları ölçüsünde örneklem alınmıştır. Örnek olarak, evrende Ankara

Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü kadrosunda görevli 284 araştırma görevlisi bulunmaktadır. Bu sayı tüm üniversitelerin Sosyal Bilimler Enstitülerinde görevli araştırma görevlilerinin % 53'ünü oluşturmaktadır. Örneklem belirlenirken tüm üniversitelerin sosyal bilimler enstitülerinde 35.maddeyle görevlendirilen araştırma görevlilerinin % 53'ünü Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde görevli araştırma görevlileri oluşturmuştur. Böylece Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde görevli 75 araştırma görevlisi örneklem olarak belirlenmiştir. Diğer alt gruplara ait örneklem sayıları belirlenirken de aynı yol izlenmiştir.

Anket uygulanan araştırma görevlileri sayıları ile geri dönüş oranlarına ilişkin bilgiler Çizelge 6'da verilmiştir.

ÇİZELGE 6
ANKET UYGULAMASI VE DÖNÜŞ ORANLARINA İLİŞKİN BİLGİLER

Üniversite	Enstitü	Dağıtılan Anket	Dönen Anket	Dönüş Oranı %
Ankara	Sosyal Bilimler	75	62	83
	Fen Bilimleri	62	46	74
	Eğitim Bilimleri	13	13	100
	Toplam	150	121	81
Gazi	Sosyal Bilimler	17	14	82
	Fen Bilimleri	19	19	100
	Eğitim Bilimleri	23	20	87
	Toplam	59	53	90
Hacettepe	Sosyal Bilimler	31	27	87
	Fen Bilimleri	17	16	99
	Toplam	48	43	90
ODTÜ	Sosyal Bilimler	18	13	72
	Fen Bilimleri	25	21	84
	Toplam	43	34	79
Genel Toplam	Sosyal Bilimler	141	116	82
	Fen Bilimleri	123	102	83
	Eğitim Bilimleri	36	33	92
	Toplam	300	251	84

Çizelge 6'da görüldüğü gibi dağıtılan toplam 300 anketten 251'inin (%84) doldurularak geri verildiği görülmüştür. Araştırma görevlilerinin lisansüstü öğrenim gördükleri üniversitelere göre bakıldığında anketlerin geri dönüş oranlarının en yüksek olan üniversitelerin Hacettepe ve Gazi Üniversiteleri olduğu anlaşılmaktadır. Bu iki üniversitede anketlerin geri dönüş oranı % 90 olarak belirlenmiştir. Anketlerin geri dönüş oranının en az olduğu üniversite ise % 79 ile ODTÜ olmuştur. Enstitülerin toplamına bakıldığında ise anketlerin dönüş oranlarının sırasıyla Eğitim Bilimlerinden % 92 , Fen Bilimlerinden % 83 ve Sosyal Bilimlerden % 82 olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Teknikleri

Araştırma verilerinin toplanmasında ilk önce konuyla ilgili kaynaklar taranmıştır. Araştırmada veri toplama tekniği olarak anket tercih edilmiştir. Anketin geliştirilmesinde ilk aşama olarak ilgili literatürün taranması ve araştırma görevlileriyle görüşme yapılmıştır. Daha sonra literatür taraması ve görüşme sonucunda anket taslağı hazırlanmıştır. Hazırlanan anket taslağı uzman görüşü almak için uzman kişilere dağıtılmıştır. Uzman kişilerin listesi ek 2'de, uzman görüşüne sunulan anket taslağı ise ek 3'de verilmiştir. Uzman görüşleri doğrultusunda anket yeniden düzenlenmiştir.

Anketin geliştirilmesinde beş alt boyut alınmıştır. Bu boyutlar, araştırma görevlilerinin ilk görev yerleri olan üniversite ve fakülte yönetimi ile ilgili , araştırma görevlilerinin lisansüstü öğrenim yaptığı üniversite-fakülte yönetimi, bölüm başkanı ve öğretim elamanları ile ilgili, enstitü yönetimi ve görevlileriyle ilgili, örgüt kültürü ile ilgili, yükseköğretim kurulu ile ilgili sorun maddelerinden oluşmuştur. Ankette toplam 60 madde yer almıştır. Maddeler beşli likert tipi dereceleme ölçeği kullanılarak yapılandırılmıştır. Bu ölçek, görüşlere katılma derecelerini gösteren “hiç katılmıyorum”, “az katılıyorum”, “çok katılıyorum”, “tamamen katılıyorum”, “fikrim yok” seçeneklerinden oluşmaktadır. Çizelge 7'de ön uygulama çalışması yapılmadan önce ankette yer alan boyutlar ve madde sayıları verilmiştir.

ÇİZELGE 7

ÖN UYGULAMA ÇALIŞMASI YAPILMADAN ÖNCE ANKETTE YER ALAN BOYUTLAR VE MADDE SAYILARI

Sorun Boyutlarının Adı	Madde Sayısı
Araştırma görevlilerinin ilk görev yerleri olan üniversite ve fakülte yönetimi ile ilgili sorunlar	9
Araştırma görevlilerinin lisansüstü öğrenim yaptığı üniversite-fakülte yönetimi, bölüm başkanı ve öğretim elamanları ile ilgili sorunlar	22
Enstitü yönetimi ve görevlileriyle ilgili sorunlar	7
Örgüt kültürü ile ilgili sorunlar	12
Yükseköğretim Kurulu ile ilgili sorunlar	10

Yeni düzenlenen anketin geçerlik ve güvenilirlik analizleri için ön uygulama çalışması yapılmıştır. Bir Üniversite Adına Diğer Bir Üniversitede Lisansüstü Eğitim Gören Araştırma Görevlilerinin Sorunları Anketi beş temel boyut temel alınarak hazırlanmıştır. Anketin farklı sayıda madde içeren beş bölümden oluştuğu ve her bir bölümün birbirinden bağımsız olduğu kabul edilmiştir. Bölümlerdeki madde sayısı yirmi iki ile yedi arasında değişmektedir. Anketin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları her bir bölüm için ayrı ayrı yapılmasına karar verilmiştir. Madde sayısının az ve evrenin küçük olması da dikkate alınarak ön uygulamanın elli kişi ile yapılması uygun görülmüştür. Elli kişilik ön uygulama grubu seçilirken evrendeki dağılım dikkate alınarak gerçekleştirilmiştir. Çizelge 8'de ön uygulama yapılan örneklem grubunun dağılımı verilmiştir.

ÇİZELGE 8

ÖN UYGULAMA ÖRNEKLEM GRUBUNUN DAĞILIMI

Üniversite	Enstitü	Evren	Ön Uygulama Yapılan Kişi Sayısı
Ankara	Sosyal Bilimler	284	10
	Fen Bilimleri	241	9
	Eğitim Bilimleri	47	2
	Toplam	572	21

ÇİZELGE 8- Devam

Üniversite	Enstitü	Evren	Ön Uygulama Yapılan Kişi Sayısı
Gazi	Sosyal Bilimler	63	3
	Fen Bilimleri	71	4
	Eğitim Bilimleri	134	3
	Toplam	221	10
Hacettepe	Sosyal Bilimler	118	8
	Fen Bilimleri	67	4
	Toplam	185	12
ODTÜ	Sosyal Bilimler	71	2
	Fen Bilimleri	92	5
	Toplam	163	7

Aracın yapı geçerliliği faktör analizi yöntemiyle incelenmiştir. Faktör analizi uygulaması ile 60 maddeden oluşan anketin her bir alt boyutu temsil etme düzeyi belirlenmiştir. Boyutlara ilişkin faktör yükü, alfa katsayısı ve madde toplam korelasyonu oranları işlemeyen maddeler atıldıktan sonra Çizelge 9'da verilmiştir.

ÇİZELGE 9

BOYUTLARIN FAKTÖR ANALİZİ VE MADDE TOPLAM KORELASYONU
SONUÇLARI (MADDELER ATILDIKTAN SONRA)

Boyut ve Madde Sayısı	Faktör Yük Değeri	Madde- Toplam Korelasyonu
Araştırma Görevlisinin İlk Görev Yeri Olan Üniversite ve Fakülte Yönetimi ile İlgili Sorunlar (Alfa= .7285)		
Madde 2	.699	.5099
Madde 3	.639	.4794
Madde 4	.684	.5021
Madde 5	.725	.5698
Madde 6	.371	.2468
Madde 7	.636	.4554
Madde 8	.545	.3889
Madde 9	.302	.2015

ÇİZELGE 9- Devam

Araştırma Görevlisinin Lisansüstü Öğrenim Yaptığı Üniversite-Fakülte Yönetimi, Bölüm Başkanı ve Öğretim Elamanlarıyla İlgili Sorunlar (Alfa= .9128)	Faktör Yük Değeri	Madde- Toplam Korelasyonu
Madde 1	.421	.3570
Madde 2	.681	.6308
Madde 3	.686	.6314
Madde 4	.731	.7097
Madde 5	.406	.3331
Madde 6	.758	.7293
Madde 7	.788	.7402
Madde 8	.322	.2561
Madde 9	.744	.6964
Araştırma Görevlisinin Lisansüstü Öğrenim Yaptığı Üniversite-Fakülte Yönetimi, Bölüm Başkanı ve Öğretim Elamanlarıyla İlgili Sorunlar (Alfa= .9128)	Faktör Yük Değeri	Madde- Toplam Korelasyonu
Madde 10	.715	.6551
Madde 11	.665	.6031
Madde 12	.861	.8415
Madde 13	.577	.5471
Madde 14	.788	.7416
Madde 15	.811	.7650
Madde 16	.801	.7670
Madde 17	.576	.5143
Madde 18	.782	.7449
Madde 20	.501	.4239
Madde 21	.367	.2940
Madde 22	.675	.6320
Enstitü Yönetimi ve Görevlileriyle İlgili Sorunlar (Alfa= .8565)	Faktör Yük Değeri	Madde- Toplam Korelasyonu
Madde 1	.760	.6149
Madde 2	.719	.5991
Madde 3	.851	.7424
Madde 4	.781	.6665
Madde 5	.782	.6809
Madde 6	.730	.6466
Madde 7	.518	.4335

ÇİZELGE 9- Devam

Örgüt Kültürü ile İlgili Sorunlar (Alfa= .7401)	Faktör Yük Değeri	Madde- Toplam Korelasyonu
Madde 1	.442	.2856
Madde 2	.495	.3368
Madde 4	.596	.4379
Madde 5	.500	.3416
Madde 6	.704	.5283
Madde 7	.534	.4042
Madde 8	.536	.3862
Madde 10	.820	.6829
Madde 11	.497	.3739
Yükseköğretim Kurulu (YÖK) ile İlgili Sorunlar (Alfa= .8260)	Faktör Yük Değeri	Madde- Toplam Korelasyonu
Madde 1	.649	.5467
Madde 2	.594	.4635
Yükseköğretim Kurulu (YÖK) ile İlgili Sorunlar (Alfa= .8260)	Faktör Yük Değeri	Madde- Toplam Korelasyonu
Madde 3	.778	.6860
Madde 4	.700	.5959
Madde 5	.716	.5936
Madde 6	.778	.6693
Madde 8	.648	.5098
Madde 9	.621	.5150
Madde 10	.365	.2660

Çizelge 9'da yer alan Bir Üniversite Adına Diğer Bir Üniversitede Lisansüstü Eğitim Gören Araştırma Görevlilerinin Sorunları Anketinin faktör ve madde analizi sonuçları birlikte incelendiğinde;

Araştırma Görevlisinin İlk Görev Yeri Olan Üniversite ve Fakülte Yönetimi ile İlgili Sorunlar boyutundaki maddelerin faktör yük değerlerinin .302 ile .725 arasında, madde toplam korelasyonlarının da .2015 ile .5698 arasında değiştiği görülmektedir. Bu boyut için hesaplanan iç tutarlık katsayısı Alfa= .7285'dir.

Araştırma Görevlisinin Lisansüstü Öğrenim Yaptığı Üniversite-Fakülte Yönetimi, Bölüm Başkanı ve Öğretim Elamanlarıyla İlgili Sorunlar boyutundaki maddelerin faktör yük değerlerinin .367 ile .861 arasında, madde toplam korelasyonlarının da .2940 ile .8415 arasında değiştiği görülmektedir. Bu boyut için hesaplanan iç tutarlık katsayısı Alfa= .9128'dir.

Enstitü Yönetimi ve Görevlileriyle İlgili Sorunlar boyutundaki maddelerin faktör yük değerlerinin .518 ile .851 arasında, madde toplam korelasyonlarının da .4335 ile .7424 arasında değiştiği görülmektedir. Bu boyut için hesaplanan iç tutarlık katsayısı Alfa= .8565'dir.

Örgüt Kültürü İle İlgili Sorunlar boyutundaki maddelerin faktör yük değerlerinin .442 ile .820 arasında, madde toplam korelasyonlarının da .2856 ile .6829 arasında değiştiği görülmektedir. Bu boyut için hesaplanan iç tutarlık katsayısı Alfa= .7401'dir.

Yükseköğretim Kurulu (YÖK) ile ilgili sorunlar boyutundaki maddelerin faktör yük değerlerinin .362 ile .778 arasında, madde toplam korelasyonlarının da .2660 ile .6860 arasında değiştiği görülmektedir. Bu boyut için hesaplanan iç tutarlık katsayısı Alfa= .8260'dir.

Faktör analizi sonunda genelde yorumlanabilir sınır değerler olarak kabul edilen faktör yük değerleri .30'ın altındaki maddelerin ölçekten çıkarılması benimsenmiştir. Anketin ön uygulaması sonucunda, boyutlar içerisindeki maddelerden boyutu temsil etme düzeyi olan, Araştırma Görevlisinin İlk Görev Yeri Olan Üniversite ve Fakülte Yönetimi ile İlgili Sorunlar boyutuna ilişkin 1 nolu madde, Araştırma Görevlisinin Lisansüstü Öğrenim Yaptığı Üniversite-Fakülte Yönetimi, Bölüm Başkanı ve Öğretim Elamanlarıyla İlgili Sorunlar boyutuna ilişkin 19 nolu madde, Örgüt Kültürü İle İlgili Sorunlar boyutuna ilişkin 3, 9 ve 12 nolu maddeler, Yükseköğretim Kurulu (YÖK) ile ilgili sorunlar boyutuna ilişkin 7 nolu madde faktör yükü ve madde toplam korelasyonu dikkate alınarak anketten çıkarılmıştır. Anket son hali ile 54 maddeden oluşmuştur. Ön uygulama yapılan anket Ek 4'te, Ön uygulama çalışması yapıldıktan sonra çıkarılan maddelerle son halini alan anket ise Ek 5'te verilmiştir.

Verilerin Çözümlemesi

Uygulanan anketlerden elde edilen veriler araştırmanın amacını yanıtlayabilmek için SPSS paket programı kullanılarak çözümlenmiştir. Verilerin çözümlenmesinde frekans, yüzde ve aritmetik ortalama gibi betimsel istatistiklerden yararlanılmıştır.

Ankette kullanılan beşli dereceleme ölçeğine uygun olarak elde edilen ortalama puanların yorumlanması ve derecelendirilmesi için 1.00- 1.79 (hiç katılmıyorum), 1.80- 2.59 (az katılıyorum), 2.60- 3.39 (çok katılıyorum), 3.40- 4.19 (tamamen katılıyorum), 4.20- 5.00 (fikrim yok) puan aralıkları kullanılmıştır. Araştırmanın amaçlarına uygun olarak, iki grubun (Lisansüstü öğrenim gördükleri üniversite ve enstitülerde görevli) araştırma görevlilerinin sorunları arasında her bir boyut için ayrı ayrı fark olup olmadığına tek boyutlu varyans analizi tekniği kullanılarak bakılmıştır. F değeri manidar çıktığında, farkın anlamlı olup olmadığına ise Scheffe testine bakılmıştır. Araştırmacı, hipotezini test ederken tutucu davranmak istediğinden Scheffe testini kullanmıştır (Büyüköztürk, 2002, 45). Scheffe testinde farkın anlamlı çıkmaması durumunda LSD testine bakılmıştır. Aynı sorularda verilen cevaplarda cinsiyet ve devam ettikleri program türü değişkenine göre anlamlı bir fark olup olmadığına ise her boyut için ayrı ayrı t-testi ile bakılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde bir üniversite adına Ankara ilinde bulunan dört devlet üniversitesinin (Ankara, Gazi, Hacettepe ve Orta Doğu Teknik Üniversiteleri) lisansüstü programlarına devam eden araştırma görevlilerinin sorunlarını belirlemek amacıyla geliştirilen anket aracılığı ile toplanan verilerin analizinden elde edilen bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir. Geliştirilen ankette yer alan beş alt boyutun sorun ifadeleri her bir ayrı başlık altında incelenmiş ve her bir boyutun cinsiyet ve program türü değişkenine göre t-testi ve şu anda görev yaptıkları üniversite ve enstitüye göre varyans analizi sonuçlarına yer verilmiştir. Ayrıca kişisel bilgilere ilişkin elde edilen bulgular yorumlanmıştır.

Kişisel Bilgilere İlişkin Bulgular

Aşağıda araştırmaya katılan araştırma görevlilerine ait kişisel bilgilere ilişkin bulgular hakkında bilgi verilmiştir.

1.Cinsiyet ve Medeni Durum Değişkenine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan araştırma görevlilerinin cinsiyet ve medeni durum değişkenine göre değişkenleri Çizelge 10 ve Çizelge 11'de gösterilmektedir.

ÇİZELGE 10
ARAŞTIRMA GÖREVLİLERİNİN CİNSİYET
DEĞİŞKENİNE GÖRE DAĞILIMI

Değişken	N	%
Kız	62	24.7
Erkek	189	75.3
Toplam	251	100.0

ÇİZELGE 11
ARAŞTIRMA GÖREVLİLERİNİN MEDENİ DURUM
DEĞİŞKENİNE GÖRE DAĞILIMI

Değişken	N	%
Evli	138	57.5
Bekar	102	42.5
Toplam	240	100.0

Araştırmaya katılanların % 24.7'si kadın, % 75.3'nün erkek, % 57.5'nun evli, % 42.5'inin bekar olduğu görülmektedir (Çizelge 10, 11).

2. Araştırmaya Katılanların Devam Ettikleri Lisansüstü Program Türü Değişkenine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılanların devam ettikleri lisansüstü program türü değişkenine göre dağılımı Çizelge 12'de verilmiştir.

ÇİZELGE 12
ARAŞTIRMA GÖREVLİLERİNİN DEVAM ETTİKLERİ LİSANSÜSTÜ
PROGRAM TÜRÜ DEĞİŞKENİNE GÖRE DAĞILIMI

Program Türü	N	%
Yüksek Lisans	44	17.9
Doktora	202	82.1
Toplam	246	100.0

Buna göre, araştırmaya katılanların % 17.9'u Yüksek Lisans , % 82.1'i ise doktora programına devam etmektedir.

3. Araştırmaya Katılanların Doktora Yeterlik Sınavı İçin Gerekli Olan Yabancı Dil Puanını Alma Durumlarına İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılanların KPDS veya ÜDS'den doktora yeterliğe girebilmek için gerekli olan puanı aldınız mı? Sorusuna verdikleri yanıtların frekans ve yüzdeler dağılımı Çizelge 13'de gösterilmektedir.

ÇİZELGE 13

ARAŞTIRMA GÖREVLİLERİNİN KPDS VEYA ÜDS'DEN DOKTORA YETERLİĞE GİREBİLMEK İÇİN GEREKLİ OLAN PUANI ALMA DURUMLARI

Doktora Yeterlilik Sınavı İçin Gerekli Olan Yabancı Dil Puanını Alma Durumu	N	%
Evet Aldım	184	79.3
Hayır Almadım	48	20.7
Toplam	232	100.0

Araştırmaya katılanların % 79.3'ü, doktora yeterlik için gerekli olan yabancı dil puanını aldıklarını, % 20.7'si ise gerekli olan puanı alamadıklarını belirtmişlerdir (Çizelge 13).

4. Araştırmaya Katılanların Ankara'da Nerede Kaldıklarına İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılanların Ankara'da nerede kalıyorsunuz? Sorusuna verdikleri yanıtların frekans ve yüzdeler dağılımı Çizelge 14'te gösterilmektedir.

ÇİZELGE 14

ARAŞTIRMA GÖREVLİLERİNİN ANKARA'DA KALDIKLARI YERLER

Ankara'da Kalınan Yer	N	%
Kredi Yurtlara ait bir yurttta	2	.08
35. maddeyle gelenler için açılmış olan üniversite yurdu	32	13.1
Kiraladığım ev	170	69.4
Diğer	41	16.7
Toplam	245	100.0

Araştırmaya katılanların % 69.4 gibi büyük çoğunluğu Ankara'da kiraladıkları evde kaldıklarını, % 13.1'i ise 35. Maddeyle gelenler için açılmış olan üniversite yurtlarında kaldıkları saptanmıştır.

5. Araştırmaya Katılanların Lisans ve Yüksek Lisans Eğitimlerini Hangi Üniversitelerde Tamamladıklarına İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılanların Lisans ve Yüksek Lisans Eğitimlerini hangi üniversitelerde tamamladıklarını gösteren frekans ve yüzdelik dağılımı Çizelge 15'de, Üniversitelerin kuruluş tarihleri ise Ek 6'da gösterilmektedir.

ÇİZELGE 15

ARAŞTIRMA GÖREVLİLERİNİN LİSANS VE YÜKSEK LİSANS EĞİTİMLERİNİ TAMAMLADIKLARI ÜNİVERSİTEYE GÖRE DAĞILIMI

Araştırma Görevlilerinin Lisans ve Yüksek Lisans Eğitimlerini Tamamladıkları Üniversiteler	Lisans		Y. Lisans	
	N	%	N	%
1992 yılından sonra kurulan üniversiteler	17	7.7	42	25.0
1992 yılından önce kurulan üniversiteler	204	92.3	120	71.4
Yabancı ülkelerdeki üniversiteler	-	-	6	3.6
Toplam	221	100.0	168	100.0

Araştırmaya katılanların % 92.3'ü gibi büyük çoğunluğu 1992 yılından önce kurulmuş üniversitelerden mezun olduklarını belirtmişlerdir. Buna ek olarak % 47.8'i 1992 yılından önce kurulan üniversitelerde, % 16.7'si 1992 yılından sonra kurulmuş olan üniversitelerde, % 6.4'ü ise yurt dışındaki üniversitelerde yüksek lisans eğitimini tamamladıklarını belirtmişlerdir.

Bu bulgu araştırmaya katılanların büyük çoğunluğunun 1992 yılından önce kurulan üniversitelerde lisans ve yüksek lisans eğitimini tamamladıkları şeklinde yorumlanabilir.

6. Araştırmaya Katılanların Gelmiş Oldukları Üniversitelere Göre Dağılımına İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılanların gelmiş oldukları üniversitelere göre dağılımı çizelge 16'da verilmiştir.

ÇİZELGE 16
ARAŞTIRMA GÖREVLİLERİNİN İLK GÖREV YAPTIKLARI
ÜNİVERSİTELERE GÖRE DAĞILIMI

Araştırma Görevlilerinin Gelmiş Oldukları Üniversiteler	N	%
1992 yılından sonra kurulan üniversiteler	136	63
1992 yılından önce kurulan üniversiteler	80	37
Toplam	216	100

Araştırmaya katılanların gelmiş oldukları üniversitelere göre dağılımına bakıldığında % 37'sinin 1992 yılından önce kurulan üniversitelerden geldiği, % 63'ünün ise 1992 yılından önce kurulan üniversitelerden geldiği anlaşılmaktadır. Bu bulgu Ankara'da devlet üniversitelerine bir üniversite adına lisansüstü eğitim görmek için gelen araştırma görevlilerinin çoğunluğunun 1992 yılından sonra kurulan üniversitelerden geldiği şeklinde yorumlanabilir.

Araştırma Görevlisinin İlk Görev Yeri Olan Üniversite ve Fakülte Yönetimi İle İlgili Yaşadığı Sorunlar Boyutuna İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırma Görevlilerinin İlk Görev Yeri Olan Üniversite ve Fakülte Yönetimi ile İlgili Sorunlara Verdikleri Yanıtların Ortalama puan ve sıra değerleri Çizelge 17'de verilmiştir.

ÇİZELGE 17

**ARAŞTIRMA GÖREVLİLERİNİN İLK GÖREV YERİ OLAN ÜNİVERSİTE VE
FAKÜLTE YÖNETİMİ İLE İLGİLİ SORUNLARA VERDİKLERİ YANITLARIN
ORTALAMA DEĞERLERİ**

Maddeler	N	S	\bar{X}	Sıra No
1 Fakülte dekanı, kan kaybı olacağı gerekçesiyle araştırma görevlisini başka bir üniversiteye göndermek istememektedir.	248	1.40	2.34	8
2. Üniversite yönetimi, lisansüstü eğitim için geldiğimiz üniversite yönetimiyle sorunlarımızın tespiti ve çözümü için herhangi bir iletişimde bulunmamaktadır.	251	1.10	3.50	2
3. Rektörlük personel daire başkanlığı görevlileri, 35 .Maddeyle ilgili uygulamalar hakkında yeterli bilgiye sahip değildir.	251	1.25	3.00	6
4. Fakülte personel işleri görevlileri, 35. Maddeyle ilgili uygulamalar hakkında yeterli bilgiye sahip değildir.	249	1.17	3.04	5
5. Güvence olarak istenen senetler konusunda üniversiteler arasında farklı uygulamalar olmakta, senetlere farklı rakamlar yazılmaktadır.	250	2.61	4.09	1
6. Üniversite personel daire başkanlığı, araştırma görevlisiyle ilgili bilgileri lisansüstü öğrenim gördüğü üniversiteye geç bildirmektedir.	250	1.40	3.48	3
7. Üniversite personel daire başkanlığı, araştırma görevlisiyle ilgili bilgileri lisansüstü öğrenim gördüğü üniversiteye eksik bildirmektedir.	250	1.50	3.44	4
8. Lisansüstü öğrenim uzun bir süreyi kapsadığından, araştırma görevlisi arkadaşlarına karşı yabancılaşmaktadır.	247	1.26	2.83	7

Araştırmaya katılan araştırma görevlilerinin, ilk görev yeri olan üniversite ve fakülte yönetimi ile ilgili sorunlar boyutunda yer alan ifadelere katılma düzeylerine bakıldığında, “Güvence olarak istenen senetler konusunda üniversiteler arasında farklı uygulamalar olmakta, senetlere farklı rakamlar yazılmaktadır.” ifadesi toplam ortalamada ($\bar{X} = 4.09$) birinci sıradadır. Ankara’da dört devlet üniversitesinde lisansüstü eğitim görmek için başka bir üniversite adına gelen araştırma görevlilerinin bu sorun ifadesine tamamen katıldıkları görülmüştür.

Araştırmaya katılan araştırma görevlilerinin, ilk görev yeri olan üniversite ve fakülte yönetimi ile ilgili sorunlar boyutunda yer alan ifadelere katılma düzeylerine bakıldığında, en az ortalama değeri ($\bar{X} = 2.34$) “Fakülte dekanı, kan kaybı olacağı gerekçesiyle araştırma görevlisini başka bir üniversiteye göndermek istememektedir” ifadesi almıştır. Araştırma görevlilerinin bu sorun ifadesine az katıldıkları görülmüştür.

Araştırma görevlilerinin ilk görev yeri olan üniversite ve fakülte yönetimiyle ilgili sorun ifadelerine katılma düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre ilişkisi için t- testi yapılmış, sonuçlar Çizelge 18'de verilmiştir.

ÇİZELGE 18

ARAŞTIRMA GÖREVLİLERİNİN İLK GÖREV YERİ OLAN ÜNİVERSİTE VE FAKÜLTE YÖNETİMİ İLE İLGİLİ SORUNLARA KATILMA DÜZEYLERİNİN CİNSİYETE GÖRE t- TESTİ SONUÇLARI

Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sd	t	P
Kadın	62	24.60	5.18	249	1.559	.120
Erkek	189	25.90	5.84			

Katılımcıların, ilk görev yeri olan üniversite ve fakülte yönetimi ile ilgili sorunlara ilişkin katılma düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre $\alpha = .05$ düzeyinde anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmüştür. [$t_{(249)} = .1.559$, $P > .05$]

Araştırma görevlilerinin ilk görev yeri olan üniversite ve fakülte yönetimiyle ilgili sorun ifadelerine katılma düzeylerinin program türü değişkenine göre ilişkisi için t- testi yapılmış, sonuçlar Çizelge 19'da verilmiştir.

ÇİZELGE 19

ARAŞTIRMA GÖREVLİLERİNİN İLK GÖREV YERİ OLAN ÜNİVERSİTE VE FAKÜLTE YÖNETİMİ İLE İLGİLİ SORUNLARA KATILMA DÜZEYLERİNİN PROGRAM TÜRÜNE GÖRE t- TESTİ SONUÇLARI

Program	N	\bar{X}	S	Sd	t	P
Yüksek Lisans	44	24.68	4.98	244	1.102	.272
Doktora	202	25.73	5.88			

Araştırma görevlilerinin ilk görev yeri olan üniversite ve fakülte yönetimi ile ilgili sorunlara ilişkin katılma düzeylerinin program türlerine göre, $\alpha = .05$ düzeyinde anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmüştür. [$t_{(244)} = .1.102$, $P > .05$]

Katılımcıların ilk görev yeri olan üniversite ve fakülte yönetimiyle ilgili sorun ifadelerine katılma düzeylerinin şu anda görev yaptıkları üniversitelere göre varyans analizi sonuçları Çizelge 20'de verilmiştir.

ÇİZELGE 20

ARAŞTIRMA GÖREVLİLERİNİN İLK GÖREV YERİ OLAN ÜNİVERSİTE VE FAKÜLTE YÖNETİMİ İLE İLGİLİ SORUNLARA KATILMA DÜZEYLERİNİN ŞU ANDA GÖREV YAPTIKLARI ÜNİVERSİTELERE GÖRE VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P	Üniversite	N	\bar{X}	S
Gruplararası	57.322	3	19.107	.585	.626	Ankara	121	26.03	4.35
Gruplarıçi	8072.064	247	32.680			Gazi	53	25.24	7.95
Toplam	8129.386	250				Hacettepe	43	25.35	5.10

Analiz sonuçları, araştırma görevlilerinin ilk görev yeri olan üniversite ve fakülte yönetimi ile ilgili sorunlara katılma düzeylerinin şu anda görev yaptıkları üniversitelere göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığını göstermektedir. [$F_{(3-247)} = .585$, $P > .05$] Bu bulgu araştırma görevlilerinin lisansüstü öğrenim görmek amacıyla başka bir üniversiteye gelmeden önce ilk görev yaptıkları üniversitelerde aynı sorunlarla karşılaştıkları şeklinde yorumlanabilir.

Katılımcıların ilk görev yeri olan üniversite ve fakülte yönetimiyle ilgili sorun ifadelerine katılma düzeylerinin enstitülere göre varyans analizi sonuçları Çizelge 21'de verilmiştir.

ÇİZELGE 21

**ARAŞTIRMA GÖREVLİLERİNİN İLK GÖREV YERİ OLAN ÜNİVERSİTE VE
FAKÜLTE YÖNETİMİ İLE İLGİLİ SORUNLARA KATILMA DÜZEYLERİNİN
ENSTİTÜLERE GÖRE VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI**

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P	Enstitü	N	\bar{X}	S
Gruplararası	170.824	2	85.412	2.662	.072	Sosyal Bil.	116	25.92	4.37
Gruplarıçi	7958.562	248	32.091			Fen Bilim.	102	25.86	6.98
Toplam	8129.386	250				Eğitim Bil.	33	23.45	5.15

Analiz sonuçları, araştırma görevlilerinin ilk görev yeri olan üniversite ve fakülte yönetimi ile ilgili sorunlara katılma düzeylerinin şu anda görev yaptıkları enstitülere göre, $\alpha = .05$ düzeyinde anlamlı bir şekilde farklılaşmadığını göstermektedir. [$F_{(2-248)} = 2.662, P > .05$] Bu bulgu farklı enstitü kadrolarında bulunan araştırma görevlilerinin ilk görev yaptıkları üniversitelerde lisansüstü eğitim görmek amacıyla gelmeden önce aynı sorunlarla karşılaştıkları şeklinde yorumlanabilir.

Araştırma Görevlisinin Lisansüstü Öğrenim Yaptığı Üniversite-Fakülte Yönetimi, Bölüm Başkanı ve Öğretim Elemanları İle İlgili Yaşadığı Sorunlar Boyutuna İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmaya katılanların Lisansüstü öğrenim yaptığı üniversite-fakülte yönetimi, bölüm başkanı ve öğretim elemanları ile ilgili yaşamış olduğu sorunlar boyutunda yer alan ifadelerle ait ortalama ve sıra değerleri Çizelge 22'de verilmiştir.

ÇİZELGE 22
ARAŞTIRMA GÖREVLİSİNİN LİSANSÜSTÜ ÖĞRENİM YAPTIĞI
ÜNİVERSİTE-FAKÜLTE YÖNETİMİ, BÖLÜM BAŞKANI VE ÖĞRETİM
ELEMANLARI İLE İLGİLİ YAŞADIĞI SORUNLARA İLİŞKİN VERDİKLERİ
YANITLARIN ORTALAMA VE SIRA DEĞERLERİ

Maddeler	N	S	X	Sıra No
1. Üniversite yönetimi, bize karşı olumsuz tutum takınmaktadır.	251	1.40	2.54	6
2. Fakülte yönetimi, bize karşı olumsuz tutum takınmaktadır.	251	1.31	2.33	14
3. Öğretim üyeleri, lisansüstü derslerde bize olumsuz tutum ile yaklaşmaktadır.	251	1.20	1.87	19
4. Üniversite kadrosunda bulunan araştırma görevlileri, bize karşı olumsuz tutum takınmaktadır.	250	1.20	2.04	16
5. Fakültede çalışan memur ve hizmetliler, bize karşı olumsuz tutum takınmaktadır.	250	1.27	1.98	17
6. Fakülte yönetimi; bizi, üniversitenin kadrosuna bağlı araştırma görevlileriyle eşit görmemektedir.	249	1.30	2.83	3
7. Öğretim üyeleri; bizi üniversitenin kadrosuna bağlı araştırma görevlileriyle eşit görmemektedir.	250	1.29	2.52	7
8. Biz, üniversitenin ve fakültenin, sunmuş olduğu hizmetlerden (kültür-eğlence-yaz tatil kampları vb.) üniversitenin diğer elemanları gibi yararlanamamaktayız.	247	1.50	2.49	9
9. Fakülte yönetimi, bize, fazla görev vererek (fakültenin sekreterlik işlerini yaptırmak gibi) iş yüklerimizi artırmaktadır.	249	1.28	2.11	15
10. Anabilim Dalı Başkanı, bize, fazla görev vererek iş yüklerimizi artırmaktadır.	250	1.19	1.84	20
11. Öğretim üyeleri, bize fazla görev vererek iş yüklerimizi artırmaktadır.	250	1.12	1.81	21
12. Öğretim üyeleri, kendi mezunu olan, araştırma görevlilerine, başka fakülte mezunu olan araştırma görevlilerine, göre daha olumlu tutum ile yaklaşmaktadır.	247	1.33	2.51	8
13. Fakültedeki bölümler arasında, 35. maddeyle gelen araştırma görevlilerine farklı uygulamalar (Mesai saatine uyum gibi) görülmektedir.	250	1.49	2.63	5
14. 35. maddeyle gelen araştırma görevlilerinin yapmış olduğu görevler, fakülte yönetimince yetersiz görülmektedir.	250	1.64	2.75	4
15. 35. maddeyle gelen araştırma görevlilerinin yapmış olduğu görevler öğretim üyelerince yetersiz görülmektedir.	250	1.52	2.44	13
16. 35. maddeyle gelen araştırma görevlilerinin yapmış olduğu görevler, diğer araştırma görevlileri tarafından (sayı ve kalite) açısından yetersiz görülmektedir.	250	1.61	2.46	12
17. Oturulan odaların kalabalık olması, bilimsel çalışma yapmayı engellemektedir.	249	1.11	3.33	1
18. Yapılan bilimsel çalışmalarda bizler dışlanarak, fakültenin araştırma görevlileri, çalışmaya dahil edilmektedir.	248	1.44	2.47	10
19. Tez danışmanı olarak görev yapan öğretim üyesi, gerekli ilgi ve zamanı bize göstermemektedir.	247	1.38	1.98	18
20. 35. maddeyle gelen araştırma görevlilerinin, lisansüstü öğrenime sınavsız başlamaları, öğrenim gördükleri lisansüstü programdaki öğretim üyelerinde rahatsızlık yaratmaktadır.	249	1.68	3.10	2
21. Bize ait oda verilmediğinden kuruma karşı yabancılaşmaktayız.	250	1.44	2.47	11

Araştırma görevlilerinin lisansüstü öğrenim yaptığı üniversite-fakülte yönetimi, bölüm başkanı ve öğretim elemanları ile ilgili sorunlara verdikleri yanıtlardan “Oturulan odaların kalabalık olması, bilimsel çalışma yapmayı engellemektedir” ifadesi toplam ortalamalarda birinci sırada ($\bar{X}= 3.33$) önemli bulunmuştur. Katılımcıların bu ifadeye çok katıldıkları görülmüştür. Bu bulgu araştırma görevlisinin lisansüstü öğrenim gördüğü üniversitede en önemli sorunun oda sıkıntısı olduğu ve odaların çalışma yapılacak koşullarda olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

“35. maddeyle gelen araştırma görevlilerinin, lisansüstü öğrenime sınavsız başlamaları, öğrenim gördükleri lisansüstü programdaki öğretim üyelerinde rahatsızlık yaratmaktadır.” İfadesi katılımcılar tarafından ikinci sırada ($\bar{X}= 3.10$) önemli bulunmuştur. Katılımcıların bu ifadeye çok katıldıkları görülmüştür. Bu bulgu “Bir Üniversite Adına Bir Diğer Üniversitede Lisansüstü Eğitim Gören Araştırma Görevlileri Hakkında Yönetmelik” hükümleri gereğince, “araştırma görevlileri sınavsız programlara yerleştirilir” maddesinin uygulamada öğretim üyeleri tarafından benimsenmediği ve araştırma görevlilerinin öğretim üyelerinin bu tutumundan rahatsızlık duyduğu şeklinde yorumlanabilir.

Fakülte yönetimi; bizi, üniversitenin kadrosuna bağlı araştırma görevlileriyle eşit görmemektedir” ifadesi katılımcılar tarafından üçüncü sırada ($\bar{X}= 2.83$) önemli bulunmuştur. Katılımcıların bu ifadeye çok katıldıkları görülmüştür. Bu bulgu katılımcıların fakülte yönetimlerinin bazı uygulamalarında üniversite kadrosuna bağlı araştırma görevlileriyle 35. maddeyle gelen araştırma görevlileri arasında ayrımcılık yapıldığı şeklinde yorumlanabilir.

Araştırma görevlilerinin lisansüstü öğrenim yaptığı üniversite-fakülte yönetimi, bölüm başkanı ve öğretim elemanları ile ilgili sorunlara verdikleri yanıtlardan “Öğretim üyeleri, bize fazla görev vererek iş yüklerimizi artırmaktadır” ifadesi katılımcılar tarafından en düşük ortalama puanı almıştır. ($\bar{X}=1.81$) Katılımcılar, bu ifadeye az katıldıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca, “Anabilim Dalı Başkanı, bize, fazla görev vererek iş yüklerimizi artırmaktadır.” ifadesi de katılımcılardan sondan ikinci ortalama puanı almıştır. ($\bar{X}=1.84$). Katılımcılar yukarıdaki ifadelere “az katıldıklarını” belirtmelerine karşın bulgular, Anabilim Dalı Başkanı ve öğretim üyeleri tarafından

kendilerine fazla görev vererek iş yüklerinin artmasının araştırma görevlilerini fazla rahatsız etmediği şeklinde yorumlanabilir.

Korkut H., Yalçınkaya M. ve Mustan T. Tarafından 1444 araştırma görevlisine anket uygulanarak 1998 yılında yapılan “Araştırma Görevlilerinin Sorunları” adlı araştırmada da benzer bulgulara ulaşılmıştır. Söz konusu araştırmada araştırma görevlilerine bölüm ya da fakülte tarafından sekreterliğe kadar varan diğer işlerin de yaptırıldığı belirlenmiştir. (Korkut, Yalçınkaya ve Mustan, 1998, 20). Bu sonuç hem 35. Maddeyle görevli araştırma görevlilerinin hem de üniversite kadrosuna bağlı araştırma görevlilerinin benzer sorunları yaşadıkları şeklinde yorumlanabilir.

Katılımcılardan “Öğretim üyeleri, lisansüstü derslerde bize olumsuz tutum ile yaklaşmaktadır.” ifadesi ortalama puanda en düşük üçüncü puanı, sıra değeri olarak da 19. sırayı almıştır. Katılımcılar bu ifadeye az katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu bulgu, öğretim üyelerinin sınavsız olarak lisansüstü programlara başlayan araştırma görevlilerine karşı duydukları rahatsızlığın, dersler başladıktan sonra azaldığı şeklinde yorumlanabilir.

Araştırma görevlisinin lisansüstü öğrenim yaptığı üniversite- fakülte yönetimi, bölüm başkanı ve öğretim elemanları ile ilgili sorunlarla ilgili ifadelerle katılma düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre ilişkisi için t- testi yapılmış, sonuçlar çizelge 23’de verilmiştir.

ÇİZELGE 23

ARAŞTIRMA GÖREVLİLERİNİN LİSANSÜSTÜ ÖĞRENİM YAPTIĞI ÜNİVERSİTE-FAKÜLTE YÖNETİMİ, BÖLÜM BAŞKANI VE ÖĞRETİM ELEMANLARI İLE İLGİLİ SORUNLARA KATILMA DÜZEYLERİNİN CİNSİYETE GÖRE t- TESTİ SONUÇLARI

Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sd	t	P
Kadın	62	48.22	14.69	249	1.066	.288
Erkek	189	50.81	17.17			

L	44					
Doktora	202	50.54	16.68			

Katılımcıların, Lisansüstü Öğrenim Yaptığı Üniversite Fakülte Yönetimi, Bölüm Başkanı ve Öğretim Elemanları ile ilgili sorunlara ilişkin katılma düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre, $\alpha = .05$ düzeyinde anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmüştür. [$t_{(244)} = .757$, $P > .05$]

Genel olarak araştırma görevlilerinin, lisansüstü öğrenim yaptığı üniversite fakülte yönetimi, bölüm başkanı ve öğretim elemanları ile ilgili sorunlara ilişkin katılma düzeylerinin cinsiyet ve program değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmüştür. Bu bulgular yaşanan sorunların cinsiyet ve program değişkenine göre farklılaşmadığını ve araştırma görevlilerinin cinsiyet ve program türü değişkenine göre şu anda görev yaptıkları üniversitelerde, üniversite-fakülte yönetimi, bölüm başkanı ve öğretim elemanlarıyla aynı sorunları yaşadıkları şeklinde yorumlanabilir.

Katılımcıların Lisansüstü Öğrenim Yaptığı Üniversite Fakülte Yönetimi, Bölüm Başkanı ve Öğretim Elemanları ile İlgili Sorunlara Katılma Düzeylerinin Şu Anda Görev Yaptıkları Üniversitelere Göre Varyans Analizi Sonuçları Çizelge 25'de verilmiştir.

ÇİZELGE 25

ARAŞTIRMA GÖREVLİLERİNİN LİSANSÜSTÜ ÖĞRENİM YAPTIĞI ÜNİVERSİTE FAKÜLTE YÖNETİMİ, BÖLÜM BAŞKANI VE ÖĞRETİM ELEMANLARI İLE İLGİLİ SORUNLARA KATILMA DÜZEYLERİNİN ŞU ANDA GÖREV YAPTIKLARI ÜNİVERSİTELERE GÖRE VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P	Üniversite	N	\bar{X}	S
Gruplararası	2298.77	3	766.257	2.840	.039	Ankara	121	53.09	16.18
Gruplarıçi	66639.517	247	269.796			Gazi	53	48.87	15.93
Toplam	68938.287	250				Hacettepe	43	47.67	15.81

Analiz sonuçları, araştırma görevlilerinin lisansüstü öğrenim yaptığı üniversite fakülte yönetimi, bölüm başkanı ve öğretim elemanları ile ilgili sorunlara katılma düzeylerinin şu anda görev yaptıkları üniversitelere göre, $\alpha = .05$ düzeyinde anlamlı bir fark göstermesine karşın [$F_{(3-247)} = 2.840, P < 0,05$], birimler arası farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Scheffe testi sonuçlarına göre farkın hangi gruplar arasında olduğu bulunamamıştır. Bunun üzerine yapılan LSD testi sonuçlarına göre Ankara Üniversitesi'nde görev alan araştırma görevlilerinin lisansüstü öğrenim yaptığı üniversite-fakülte yönetimi, bölüm başkanı ve öğretim elamanlarıyla yaşamış oldukları sorunlar ($\bar{X} = 53.09$) ile Gazi Üniversitesi'nde görev alan araştırma görevlilerinin lisansüstü öğrenim yaptığı üniversite-fakülte yönetimi, bölüm başkanı ve öğretim elamanlarıyla yaşamış oldukları sorunlar ($\bar{X} = 45.09$) arasında anlamlı fark olduğu belirlenmiştir.

Bu bulgu Ankara Üniversitesi'nde görev alan araştırma görevlilerinin ODTÜ'de görev alan araştırma görevlilerine göre lisansüstü öğrenim yaptığı üniversite-fakülte yönetimi, bölüm başkanı ve öğretim elamanlarıyla daha fazla sorun yaşadıkları şeklinde yorumlanabilir.

Katılımcıların Lisansüstü Öğrenim Yaptığı Üniversite Fakülte Yönetimi, Bölüm Başkanı ve Öğretim Elemanları İle İlgili Sorunlara Katılma Düzeylerinin Enstitülere Göre Varyans Analizi Sonuçları Çizelge 26'da verilmiştir.

ÇİZELGE 26

ARAŞTIRMA GÖREVLİLERİNİN LİSANSÜSTÜ ÖĞRENİM YAPTIĞI ÜNİVERSİTE FAKÜLTE YÖNETİMİ, BÖLÜM BAŞKANI VE ÖĞRETİM ELEMANLARI İLE İLGİLİ SORUNLARA KATILMA DÜZEYLERİNİN ENSTİTÜLERE GÖRE VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P	Enstitü	N	\bar{X}	S
Gruplararası	1600.566	2	800.283	2.947	.054	Sosyal Bil.	116	52.53	16.27
Gruplarıçi	67337.720	248	271.523			Fen Bilim.	102	49.13	17.66
Toplam	69938.287	250				Eğitim Bil.	33	45.12	12.98

Analiz sonuçlarına göre, katılımcıların, lisansüstü öğrenim yaptığı üniversite fakülte yönetimi, bölüm başkanı ve öğretim elemanları ile ilgili sorunlara katılma düzeylerinin enstitülere göre, $\alpha = .05$ düzeyinde anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmüştür. [$F_{(2-248)} = .2.947$, $P > .05$].

Araştırma görevlilerinin lisansüstü öğrenim yaptığı üniversite fakülte yönetimi, bölüm başkanı ve öğretim elemanları ile ilgili sorunlara katılma düzeylerinin şu anda görev yaptıkları enstitülere göre varyans analizi sonuçları $\alpha = .05$ düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Bu bulgu katılımcıların lisansüstü öğrenim yaptıkları enstitülere göre lisansüstü öğrenim yaptığı üniversite fakülte yönetimi, bölüm başkanı ve öğretim elemanları ile ilgili sorunlarla ilgili yaşamış oldukları sorunlar arasında bir fark olmadığı şeklinde yorumlanabilir. Diğer bir deyişle 35. Maddeyle gelen araştırma görevlilerinin lisansüstü öğrenim yaptığı üniversite fakülte yönetimi, bölüm başkanı ve öğretim elemanlarıyla şu anda görev yaptıkları enstitülerde benzer sorunları yaşadıkları şeklinde yorumlanabilir.

Araştırma Görevlisinin Enstitü Yönetimi ve Görevlileriyle Yaşamış Oldukları Sorunlar Boyutuna İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmaya katılanların enstitü yönetimi ve görevlileriyle ilgili yaşamış olduğu sorunlar boyutunda yer alan ifadelere ait ortalama ve sıra değerleri Çizelge 27’de verilmiştir.

ÇİZELGE 27

ARAŞTIRMA GÖREVLİSİNİN ENSTİTÜ YÖNETİMİ VE GÖREVLİLERİYLE İLGİLİ YAŞADIĞI SORUNLARA İLİŞKİN VERDİKLERİ YANITLARIN ORTALAMA VE SIRA DEĞERLERİ

Maddeler	N	S	X	Sıra No
1. Enstitü yönetiminin, bize karşı tutumu olumsuzdur.	251	1.43	2.25	6
2. Enstitü yönetimi ile araştırma görevlileri arasında iletişim kopukluğu, bulunmaktadır.	250	1.26	2.48	4
3. Enstitü görevlilerinin, bize karşı tutumu olumsuzdur.	250	1.30	2.08	7
4. Enstitü görevlileri, fakülteye, bizimle ilgili olan yazışmaları geç bildirmekte veya bilgilendirme yapmamaktadır.	249	1.37	2.35	5
5. Enstitü görevlileri, “Bir Üniversite Adına Diğer Bir Üniversitede Lisansüstü Öğrenim Gören Araştırma Görevlileriyle” ilgili yönetmelik hakkında yeterli bilgiye sahip değildir.	250	1.39	2.65	3
6. Enstitü ile fakülte arasında gerekli eşgüdüm ve iletişimin kurulamaması nedeniyle bizler zor durumda kalmaktayız.	251	1.32	2.68	2
7. Enstitüde yeni gelen araştırma görevlilerine, rehberlik hizmeti yapacak bir birim veya görevli bulunmamaktadır.	251	1.14	3.33	1

Araştırma görevlilerinin enstitü yönetimi ve görevlileriyle ilgili sorunlara verdikleri yanıtlardan “Enstitüde yeni gelen araştırma görevlilerine, rehberlik hizmeti yapacak bir birim veya görevli bulunmamaktadır.” ifadesi toplam ortalamalarda birinci sırada ($\bar{X} = 3.33$) önemli bulunmuştur. Katılımcıların bu ifadeye çok katıldıkları görülmüştür.

“Enstitü ile fakülte arasında gerekli eşgüdüm ve iletişimin kurulamaması nedeniyle bizler zor durumda kalmaktayız.” ifadesi katılımcılar tarafından toplam ortalamalarda ikinci sırada ($\bar{X} = 2.68$) önemli bulunmuştur. Katılımcıların bu ifadeye çok katıldıkları görülmüştür.

Bu bulgular katılımcıların enstitü yönetimi ve görevlileriyle yaşamış olduğu sorunların başında araştırma görevlilerinin sorunlarına cevap bulabileceği bir birim veya görevlinin olmaması ile enstitü ve fakülte arasında gerekli eşgüdümün kurulamamasının geldiği şeklinde yorumlanabilir.

Katılımcılardan “Enstitü görevlilerinin ve Enstitü yönetiminin, bize karşı tutumu olumsuzdur.” ifadeleri ortalama puanda en düşük birinci ve ikinci puanı (\bar{X} = 2.08; 2.25) sıra değeri olarak da 7. ve 6.sırayı almıştır. Katılımcılar bu ifadeye az katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu bulgular enstitü yönetimlerinin ve görevlilerinin araştırma görevlilerine karşı tutumlarının olumsuz olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Araştırma görevlisinin enstitü yönetimi ve görevlileriyle ilgili sorunlara ilişkin ifadeler katılma düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre ilişkisi için t- testi yapılmış, sonuçlar Çizelge 28’de verilmiştir.

ÇİZELGE 28
ARAŞTIRMA GÖREVLİLERİNİN ENSTİTÜ YÖNETİMİ VE
GÖREVLİLERİYLE İLGİLİ SORUNLARA İLİŞKİN KATILMA DÜZEYLERİNİN
CİNSİYETE GÖRE t- TESTİ SONUÇLARI

Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sd	t	P
Kadın	62	16.90	6.17	249	1.162	.246
Erkek	189	18.07	7.10			

Katılımcıların, enstitü yönetimi ve görevlileriyle ilgili sorunlara ilişkin katılma düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre, $\alpha = .05$ düzeyinde anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmüştür. [$t_{(249)} = 1.162$, $P > .05$]

Araştırma görevlisinin enstitü yönetimi ve görevlileriyle ilgili sorunlara ilişkin ifadeler katılma düzeylerinin program türüne göre ilişkisi için t- testi yapılmış, sonuçlar Çizelge 29’da verilmiştir.

ÇİZELGE 29

ARAŞTIRMA GÖREVLİLERİNİN ENSTİTÜ YÖNETİMİ VE GÖREVLİLERİYLE
İLGİLİ SORUNLARA İLİŞKİN KATILMA DÜZEYLERİNİN PROGRAM TÜRÜNE
GÖRE t- TESTİ SONUÇLARI

Program	N	\bar{X}	S	Sd	t	P
Yüksek Lisans	44	16.59	6.03	244	1.547	.180
Doktora	202	18.14	7.09			

Katılımcıların, Enstitü Yönetimi ve Görevlileriyle İlgili Sorunlara İlişkin katılma düzeylerinin program türü değişkenine göre, $\alpha = .05$ düzeyinde anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmüştür. [$t_{(244)} = 1.547, P > .05$]

Bu bulgulardan araştırma görevlilerinin enstitü yönetimi ve görevlileriyle yaşamış oldukları sorunların cinsiyet ve program türü değişkenine göre değişmediği anlaşılmaktadır. Diğer bir deyişle, bu bulgu araştırma görevlileri enstitü yönetimi ve görevlileriyle cinsiyet ve program türüne göre benzer sorunlar yaşadıkları şeklinde yorumlanabilir.

Katılımcıların enstitü yönetimi ve görevlileriyle ilgili sorunlara katılma düzeylerinin şu anda görev yaptıkları üniversitelere göre varyans analizi sonuçları Çizelge 30'da verilmiştir.

ÇİZELGE 30

ARAŞTIRMA GÖREVLİLERİNİN ENSTİTÜ YÖNETİMİ VE
GÖREVLİLERİYLE İLE İLGİLİ SORUNLARA KATILMA DÜZEYLERİNİN ŞU ANDA
GÖREV YAPTIKLARI ÜNİVERSİTELERE GÖRE VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark	Üniversite	N	\bar{X}	S
Gruplararası	650.436	3	216.842	4.775	.003	(1-2)	Ankara	121	19.39	6.91
Gruplarıçi	11215.946	247	45.409				Gazi	53	15.55	6.51
Toplam	11866.382	250					Hacettepe	43	16.81	6.20

Analiz sonuçlarına göre katılımcıların enstitü yönetimi ve görevlileriyle ilgili yaşamış oldukları sorunların şu anda görev yaptıkları üniversitelere göre anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir. [$F_{(3-247)} = .4.77$, $P < , .05$]. Birimler arası farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre, Ankara Üniversitesi'nde görev alan araştırma görevlilerinin enstitü yönetimi ve görevlileriyle ilgili yaşamış oldukları sorunlar ($\bar{X} = 19.39$) ile Gazi Üniversitesi'nde görev alan araştırma görevlilerinin enstitü yönetimi ve görevlileriyle ilgili yaşamış oldukları sorunlar ($\bar{X} = 15.55$) arasında anlamlı fark olduğu belirlenmiştir.

Bu bulgu Ankara Üniversitesi'nde görev alan araştırma görevlilerinin Gazi Üniversitesi'nde görev alan araştırma görevlilerine göre enstitü yönetimi ve görevlileriyle daha fazla sorun yaşadıkları şeklinde yorumlanabilir.

Katılımcıların enstitü yönetimi ve görevlileriyle ilgili sorunlara katılma düzeylerinin enstitülere göre varyans analizi sonuçları Çizelge 31'de verilmiştir.

ÇİZELGE 31

ARAŞTIRMA GÖREVLİLERİNİN ENSTİTÜ YÖNETİMİ VE GÖREVLİLERİYLE İLGİLİ SORUNLARA KATILMA DÜZEYLERİNİN ENSTİTÜLERE GÖRE VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark	Enstitü	N	\bar{X}	S
Gruplararası	1488.928	2	744.464	17.791	.000	(1-2)	Sosyal Bil.	116	19.98	6.88
Gruplarıçi	10377.455	248	41.845				Fen Bilim.	102	16.93	6.39
Toplam	11866.382	250					Eğitim Bil.	33	12.70	5.02

Analiz sonuçları, katılımcıların enstitü yönetimi ve görevlileriyle ilgili yaşamış oldukları sorunların enstitülere göre anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir. [$F_{(2-248)} = 17.79$, $P < .05$]. Birimler arası farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre, Sosyal Bilimler Enstitüsü kadrosuna bağlı araştırma görevlilerinin enstitü yönetimi ve görevlileriyle ilgili yaşamış oldukları sorunlar ($\bar{X} = 19.98$) ile Fen Bilimleri Enstitüsü kadrosuna bağlı

araştırma görevlilerinin enstitü yönetimi ve görevleriyle ilgili yaşamış oldukları sorunlar ($\bar{X} = 16.93$) arasında anlamlı fark olduğu belirlenmiştir.

Bu bulgu Sosyal Bilimler Enstitüsü kadrosuna bağlı araştırma görevlilerinin Fen Bilimleri Enstitüsü kadrosuna bağlı araştırma görevlilerine göre enstitü yönetimi ve görevleriyle daha fazla sorun yaşadıkları şeklinde yorumlanabilir.

Genel olarak bakıldığında Ankara Üniversitesi'nde görev alan araştırma görevlilerinin Gazi Üniversitesi'nde görev alan araştırma görevlilerine göre ve Sosyal Bilimler Enstitüsü kadrosuna bağlı araştırma görevlilerinin Fen Bilimleri Enstitüsü kadrosuna bağlı araştırma görevlilerine göre daha fazla sorun yaşadıkları görülmektedir. Bu bulgu 35. maddeyle gelen araştırma görevlisi sayısının Ankara Üniversitesi'nde ve Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde diğer üniversite ve enstitülere göre daha fazla olmasından kaynaklandığı biçiminde yorumlanabilir. Ankara'daki dört devlet üniversitesine ve enstitülerine başka bir üniversite adına lisansüstü öğrenim için gelen araştırma görevlilerinin oranına bakıldığında en çok araştırma görevlisi görev yapan üniversite % 51 ile Ankara Üniversitesi, % 47 ile Sosyal Bilimler Enstitüleridir.

Araştırma Görevlilerinin Örgüt Kültürü İle İlgili Yaşamış Oldukları Sorunlar Boyutuna İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmaya katılanların örgüt kültürü ile ilgili yaşamış olduğu sorunlar boyutunda yer alan ifadelerle ait ortalama ve sıra değerleri Çizelge 32'de verilmiştir.

ÇİZELGE 32
ARAŞTIRMA GÖREVLİSİNİN ÖRGÜT KÜLTÜRÜ İLE İLGİLİ YAŞADIĞI
SORUNLARA İLİŞKİN VERDİKLERİ YANITLARIN ORTALAMA VE SIRA
DEĞERLERİ

Maddeler	N	S	X	Sıra No
1. Yeni geline üniversitenin değerleriyle, araştırma görevlisinin eski görev yapmış olduğu üniversitenin değerleri farklıdır.	250	2.83	3.25	2
2. 35. maddeyle gelen araştırma görevlileri, üniversitenin düzenlemiş olduğu törenlere davet edilmemekte ve sorumluluk verilmemektedir	251	2.98	2.57	7
3. Yeni geline üniversitenin örgüt kültürüyle, araştırma görevlisinin eski görev yapmış olduğu üniversitenin örgüt kültürleri farklıdır.	249	1.17	3.17	3
4. Yeni geline üniversitede, araştırma görevlilerine üniversitenin kendi örgüt kültürünü ve örgüt içi uygulamaları öğretecek oryantasyon programları uygulanmamaktadır	248	1.15	3.37	1
5. Araştırma görevlisi, yeni gelmiş olduğu üniversiteye ait olma duygusu taşımamaktadır.	249	1.16	3.00	6
6. Araştırma görevlisi, üniversitenin var olan hakim kültür değerlerini benimsemez.	250	1.38	2.30	9
7. Araştırma görevlisi, yönetsel uygulamalar hakkındaki görüşlerini çekinmeden ifade edememektedir.	251	1.17	3.09	4
8. Lisansüstü öğrenim gördüğü fakültenin değerlerini benimsemeyen araştırma görevlisi, fakülteye karşı adanma ve bağlılık duygusu hissetmemektedir	251	1.31	3.05	5
9 Meslek hayatımın geri kalan kısmını bu kuruluşta geçirmek beni mutlu etmez.	249	1.37	2.50	8

Araştırma görevlilerinin örgüt kültürü ile ilgili yaşamış oldukları sorulara verdikleri yanıtlardan “Yeni geline üniversitede, araştırma görevlilerine üniversitenin kendi örgüt kültürünü ve örgüt içi uygulamaları öğretecek oryantasyon programları uygulanmamaktadır” ifadesi katılımcılar tarafından ortalamalarda birinci sırada ($\bar{X} = 3.37$) önemli bulunmuştur. Katılımcıların bu ifadeye çok katıldıkları görülmüştür.

Bu bulgu üniversitelerde lisansüstü öğrenim için başka bir üniversite adına geçici kadro aktarımı ile gelen araştırma görevlilerine herhangi bir oryantasyon programının uygulanmadığı şeklinde yorumlanabilir.

“Yeni geline üniversitenin değerleriyle, araştırma görevlisinin eski görev yapmış olduğu üniversitenin değerleri farklıdır” ifadesi katılımcılar tarafından toplam ortalamalarda ikinci sırada ($\bar{X} = 3.25$) önemli bulunmuştur. Katılımcıların bu ifadeye çok katıldıkları görülmüştür.

Bu bulgu araştırma görevlilerinin ilk görev yeri olan üniversitenin değerleriyle şu anda görev yaptıkları üniversitenin değerleri farklıdır şeklinde yorumlanabilir. Araştırma görevlilerinin şu anda görev yaptıkları üniversitelerin değerlerinin araştırma görevlilerini olumlu şekilde etkilediği şeklinde yorumlanabilir.

Katılımcılardan "Araştırma görevlisi, üniversitenin var olan hakim kültür değerlerini benimsemez." ifadesi ortalama puanda en düşük puanı ($\bar{X} = 2.30$) sıra değeri olarak da dokuzuncu sırayı almıştır. Katılımcılar bu ifadeye az katıldıklarını belirtmişlerdir.

"Meslek hayatımın geri kalan kısmını bu kuruluştaki geçirmek beni mutlu etmez." ifadesi araştırma görevlilerinden ortalama puanda en düşük ikinci puanı almıştır ($\bar{X} = 2.50$). Katılımcılar bu ifadeye az katıldıklarını belirtmişlerdir.

Bu bulgular 35. maddeyle gelen araştırma görevlilerinin lisansüstü öğrenim gördükleri üniversitelerin değerlerini benimsemekte zorlanmadıkları ve olanak olursa meslek hayatının geri kalan kısmını lisansüstü öğrenim gördüğü üniversitede devam etmek istediği şeklinde yorumlanabilir.

Araştırma görevlisinin örgüt kültürü ile ilgili sorunlara ilişkin ifadelere katılma düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre değişip değişmediğini belirlemek için t- testi yapılmış, sonuçlar Çizelge 33'de verilmiştir.

ÇİZELGE 33

ARAŞTIRMA GÖREVLİLERİNİN ÖRGÜT KÜLTÜRÜ İLGİLİ SORUNLARA İLİŞKİN KATILMA DÜZEYLERİNİN CİNSİYETE GÖRE t- TESTİ SONUÇLARI

Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sd	t	P
Kadın	62	26.69	8.05	249	.592	.555
Erkek	189	26.00	8.00			

Katılımcıların, örgüt kültürü ile ilgili sorunlara ilişkin katılma düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre, $\alpha = .05$ düzeyinde anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmüştür. [$t_{(249)} = .592, P > .05$]

Araştırma görevlisinin örgüt kültürü ile ilgili sorunlara ilişkin ifadeler katılma düzeylerinin program türü değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını saptamak için t- testi yapılmış, sonuçlar Çizelge 34'de verilmiştir.

ÇİZELGE 34

ARAŞTIRMA GÖREVLİLERİNİN ÖRGÜT KÜLTÜRÜ İLGİLİ SORUNLARA İLİŞKİN KATILMA DÜZEYLERİNİN PROGRAM TÜRÜNE GÖRE t- TESTİ SONUÇLARI

Program	N	\bar{X}	S	Sd	t	P
Yüksek Lisans	44	26.84	10.07	244	.612	.541
Doktora	202	26.02	7.57			

Katılımcıların, örgüt kültürü ile ilgili sorunlara ilişkin katılma düzeylerinin program türü değişkenine göre, $\alpha = .05$ düzeyinde anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmüştür. [$t_{(244)} = .612, P > .05$]

Bu bulgular araştırma görevlilerinin örgüt kültürüyle ilgili sorunlara ilişkin katılma düzeylerinin program türü ve cinsiyete göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Katılımcıların örgüt kültürü ile ilgili sorunlara katılma düzeylerinin şu anda görev yaptıkları üniversitelere göre varyans analizi sonuçları Çizelge 35'de verilmiştir.

ÇİZELGE 35
ARAŞTIRMA GÖREVLİLERİNİN ÖRGÜT KÜLTÜRÜ İLE İLGİLİ
SORUNLARA KATILMA DÜZEYLERİNİN ŞU ANDA GÖREV YAPTIKLARI
ÜNİVERSİTELERE GÖRE VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P	Üniversite	N	\bar{X}	S
Gruplararası	190.889	3	63.630	.994	.396	Ankara	121	27.02	7.96
Gruplarıçi	15810.744	247	64.011			Gazi	53	25.81	7.18
Toplam	16001.633	250				Hacettepe	43	25.37	6.55

Analiz sonuçlarına göre, katılımcıların, örgüt kültürü ile ilgili sorunlara katılma düzeylerinin şu anda görev yaptıkları üniversitelere göre, $\alpha = .05$ düzeyinde anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmüştür. [$F_{(3-247)} = .994$, $P > .05$].

Bu bulgu araştırma görevlilerinin örgüt kültürüyle ilgili sorunlara ilişkin katılma düzeylerinin şu anda görev yaptıkları üniversitelere göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı şeklinde yorumlanabilir. Diğer bir ifadeyle, bu bulgu araştırma görevlilerinin örgüt kültürüyle ilgili sorunlara katılma düzeylerinin şu anda görev yaptıkları üniversitelere göre farklılaşmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Katılımcıların örgüt kültürü ile ilgili sorunlara katılma düzeylerinin enstitülere göre varyans analizi sonuçları Çizelge 36'da verilmiştir.

ÇİZELGE 36
ARAŞTIRMA GÖREVLİLERİNİN ÖRGÜT KÜLTÜRÜ İLE İLGİLİ SORUNLARA
KATILMA DÜZEYLERİNİN ENSTİTÜLERE GÖRE VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P	Enstitü	N	\bar{X}	S
Gruplararası	458.950	2	229.475	3.662	.027	Sosyal Bil.	116	27.51	8.74
Gruplarıçi	15542.684	248	62.672			Fen Bilim.	102	25.44	7.19
Toplam	16001.633	250				Eğitim Bil.	33	23.72	6.93

Analiz sonuçları, örgüt kültürü ile ilgili sorunlara katılma düzeylerinin enstitülere göre anlamlı bir fark göstermesine karşın [$F_{(2-248)} = 3.662, P < .05$], birimler arası farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Scheffe testi sonuçlarına göre farkın hangi gruplar arasında olduğu bulunamamıştır. Bunun üzerine yapılan LSD testi sonuçlarına göre Sosyal Bilimler Enstitüsü kadrosunda görevli araştırma görevlilerinin örgüt kültürü ile ilgili yaşamış oldukları sorunlar ($\bar{X} = 27.51$) ile Eğitim Bilimleri Enstitüsü kadrosunda görevli araştırma görevlilerinin örgüt kültürü ile ilgili yaşamış oldukları sorunlar ($\bar{X} = 23.72$) arasında anlamlı fark olduğu belirlenmiştir.

Bu bulgu Sosyal Bilimler Enstitüsü kadrosuna bağlı araştırma görevlilerinin, Eğitim Bilimleri Enstitüsü kadrosuna bağlı araştırma görevlilerinden örgüt kültürü boyutunda daha fazla sorun yaşadıkları şeklinde yorumlanabilir.

Araştırma Görevlilerinin Yükseköğretim Kurulu (YÖK) İle İlgili Yaşamış Oldukları Sorunlar Boyutuna İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılanların Yükseköğretim Kurulu (YÖK) ile ilgili yaşamış olduğu sorunlar boyutunda yer alan ifadelere ait ortalama ve sıra değerleri Çizelge 37'de verilmiştir.

ÇİZELGE 37

ARAŞTIRMA GÖREVLİSİNİN YÜKSEKÖĞRETİM KURULU İLE İLGİLİ YAŞADIĞI SORUNLARA İLİŞKİN VERDİKLERİ YANITLARIN ORTALAMA VE SIRA DEĞERLERİ

Maddeler	N	S	\bar{X}	Sıra No
1. YÖK, iki üniversite arasında gerekli koordinasyonu sağlayamamaktadır.	251	1.16	3.38	9
2. Barınma gibi temel gereksinimleri karşılayacak harcamalar için üniversitelere yeterli kaynak aktarılmamaktadır.	249	0.77	3.77	6
3. YÖK, araştırma görevlilerinin sorunlarını belirleyerek geribildirim (dönüt) almamaktadır.	248	0.67	3.82	5
4. Araştırma görevlilerinin yabancı dil öğrenimleri için çözüm üretmemektedir.	250	1.02	3.52	8

Çizelge 37. Devam

Maddeler	N	S	\bar{X}	Sıra No
5. YÖK'te 35. maddeyle ilgili olarak gerekli açıklamaları yapacak bir birim bulunmamaktadır.	249	1.19	3.58	7
6. YÖK, gelişmekte olan üniversitelerden gelen araştırma görevlilerinin, maaşında görülen azalmalara çözüm üretmemektedir.	248	0.72	3.83	4
7. 35. maddeyle gelen araştırma görevlilerinin, üniversitelere göre, dağılımında gerekli planlama yapılmamaktadır.	251	0.96	3.94	2
8. 35. maddeyle gelen araştırma görevlilerinden, güvence olarak istenen senetler, sıkıntı ve kaygıya neden olmaktadır.	251	0.50	3.84	3
9. YÖK eşi çalışan araştırma görevlilerinin tayinleri için, diğer devlet kurumlarıyla herhangi bir iletişime geçmemektedir	251	0.73	4.19	1

Araştırma görevlilerinin YÖK ile ilgili yaşamış oldukları sorunlarla ilgili sorulara verdikleri yanıtlardan “YÖK eşi çalışan araştırma görevlilerinin tayinleri için, diğer devlet kurumlarıyla herhangi bir iletişime geçmemektedir” ifadesi katılımcılar tarafından toplam ortalamalarda birinci sırada ($\bar{X} = 4.19$) önemli bulunmuştur. Katılımcılar bu ifadeye tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir.

Bu bulgu ilk görev yaptıkları üniversiteden lisansüstü öğrenim görmek amacıyla geldikleri üniversitelere gelen eşi çalışan araştırma görevlilerinin sıkıntı yaşadıkları şeklinde yorumlanabilir.

“35. maddeyle gelen araştırma görevlilerinin, üniversitelere göre, dağılımında gerekli planlama yapılmamaktadır” ifadesi, katılımcılar tarafından toplam ortalamalarda ikinci sırada ($\bar{X} = 3.94$) önemli bulunmuştur. Katılımcılar bu ifadeye tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir.

Bu bulgu, YÖK'ün araştırma görevlilerinin lisansüstü öğrenim görecekları üniversiteleri belirlerken planlama yapmadığı şeklinde yorumlanabilir.

“35. maddeyle gelen araştırma görevlilerinden, güvence olarak istenen senetler, sıkıntı ve kaygıya neden olmaktadır”. İfadesi, katılımcılar tarafından toplam ortalamalarda üçüncü sırada ($\bar{X} = 3.84$) önemli bulunmuştur. Katılımcılar bu ifadeye tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir.

Bu bulgu lisansüstü öğrenim görecekları üniversitede göreve başlamadan önce güvence olarak alınan senetlerin araştırma görevlilerinde kaygıya neden olduğunu göstermektedir.

Katılımcılardan “YÖK, iki üniversite arasında gerekli koordinasyonu sağlayamamaktadır” ifadesi, ortalama puanda en düşük puanı ($\bar{X} = 3.38$) sıra değeri olarak da dokuzuncu sırayı almıştır. Katılımcılar bu ifadeye çok katıldıklarını belirtmişlerdir.

Bu ifade sıra değeri olarak dokuzuncu sırayı almasına karşın katılımcılar bu ifadeye çok katıldıklarını belirtmişlerdir bu bulgu YÖK’ün iki üniversite arasında gerekli koordinasyonu sağlayamadığı şeklinde yorumlanabilir.

Genel olarak bakıldığında katılımcıların YÖK ile yaşamış oldukları sorunlar boyutundaki ifadelerine katılma düzeyleri diğer boyutlardaki sorun ifadelerine katılma düzeylerinin ortalamasından yüksek çıkmıştır. Katılımcılar YÖK ile yaşamış oldukları sorunlarla ilgili olarak sorun ifadelerine ortalama puanlarda “hiç katılmıyorum ve az katılıyorum” derecelerini işaretlememişlerdir. Bu sonuç, araştırma görevlilerinin en fazla sorun yaşadıkları kurumun başında YÖK’ün geldiği şeklinde yorumlanabilir.

Çizelge 38’de katılımcıların ankette yer alan bütün boyutlara ilişkin sorun ifadelerine verdikleri yanıtların en yüksek ortalama puan ve sıra değerleri verilmiştir.

ÇİZELGE 38

ARAŞTIRMA GÖREVLİLERİNİN ANKETTE YER ALAN BÜTÜN BOYUTLARA İLİŞKİN SORUN İFADELERİNE VERDİKLERİ YANITLARIN EN YÜKSEK ORTALAMA PUAN VE SIRA DEĞERLERİ

Maddeler	N	S	X	Sıra No
1. YÖK eşi çalışan araştırma görevlilerinin tayinleri için, diğer devlet kurumlarıyla herhangi bir iletişime geçmemektedir	251	0.73	4.19	1
2. Güvence olarak istenen senetler konusunda üniversiteler arasında farklı uygulamalar olmakta, senetlere farklı rakamlar yazılmaktadır.	250	2.61	4.09	2

Çizelge 38. Devam

Maddeler	N	S	X	Sıra No
3. Yeni geline üniversitede, araştırma görevlilerine üniversitenin kendi örgüt kültürünü ve örgüt içi uygulamaları öğretecek oryantasyon programları uygulanmamaktadır	248	1.15	3.37	3
4. Enstitüde yeni gelen araştırma görevlilerine, rehberlik hizmeti yapacak bir birim veya görevli bulunmamaktadır.	251	1.14	3.33	4
5. Oturulan odaların kalabalık olması, bilimsel çalışma yapmayı engellemektedir.	249	1.11	3.33	5

Çizelge 37’de görüldüğü üzere, katılımcılar YÖK ile ilgili yaşamış olduğu sorun ifadelerinden “YÖK eşi çalışan araştırma görevlilerinin tayinleri için, diğer devlet kurumlarıyla herhangi bir iletişime geçmemektedir” ifadesi tüm boyutlar içinde en yüksek ortalama puanı almıştır. Katılımcılar bu ifadeye tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir.

“Güvence olarak istenen senetler konusunda üniversiteler arasında farklı uygulamalar olmakta, senetlere farklı rakamlar yazılmaktadır” ifadesi araştırma görevlilerinin ilk görev yaptıkları üniversitelerde yaşamış oldukları sorunlarla ilgili bir ifade olup, katılımcılar tarafından toplamda ikinci büyük ortalama puanı almıştır. Katılımcılar bu ifadeye tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir.

Araştırma görevlisinin YÖK ile ilgili sorunlara ilişkin ifadelere katılma düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre ilişkisi için t- testi yapılmış, sonuçlar Çizelge 39’da verilmiştir.

ÇİZELGE 39

**ARAŞTIRMA GÖREVLİLERİNİN YÖK İLE İLGİLİ SORUNLARA İLİŞKİN
KATILMA DÜZEYLERİNİN CİNSİYETE GÖRE t- TESTİ SONUÇLARI**

Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sd	t	P
Kadın	62	33.84	4.90	249	.288	.774
Erkek	189	33.65	4.31			

Katılımcıların, YÖK ile ilgili sorunlara ilişkin katılma düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre, $\alpha = .05$ düzeyinde anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmüştür.

$$[t_{(249)} = .288, P > .05]$$

Araştırma görevlilerinin YÖK ile ilgili sorunlara ilişkin ifadelerle katılma düzeylerinin program türü değişkenine göre ilişkisi için t- testi yapılmış, sonuçlar Çizelge 40'da verilmiştir.

ÇİZELGE 40

ARAŞTIRMA GÖREVLİLERİNİN YÖK İLE İLGİLİ SORUNLARA İLİŞKİN KATILMA DÜZEYLERİNİN PROGRAM TÜRÜNE GÖRE t- TESTİ SONUÇLARI

Program	N	\bar{X}	S	Sd	t	P
Yüksek Lisans	44	32.95	4.44	244	1.256	.210
Doktora	202	33.89	4.46			

Katılımcıların, YÖK ile ilgili sorunlara ilişkin katılma düzeylerinin program türü değişkenine göre, $\alpha = .05$ düzeyinde anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmüştür.

$$[t_{(244)} = 1.256, P > .05]$$

Bu bulgular araştırma görevlilerinin YÖK ile ilgili sorunlara ilişkin katılma düzeylerinin program türü ve cinsiyetine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Katılımcıların YÖK ile ilgili sorunlara katılma düzeylerinin şu anda görev yaptıkları üniversitelere göre varyans analizi sonuçları Çizelge 41'de verilmiştir.

ÇİZELGE 41

ARAŞTIRMA GÖREVLİLERİNİN YÖK İLE İLGİLİ SORUNLARA KATILMA DÜZEYLERİNİN ŞU ANDA GÖREV YAPTIKLARI ÜNİVERSİTELERE GÖRE VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P	Üniversite	N	\bar{X}	S
Gruplararası	46.698	3	15.566	.783	.504	Ankara	121	33.69	4.07
Gruplarıçi	4910.290	247	19.880			Gazi	53	33.15	5.61
Toplam	4956.988	250				Hacettepe	43	33.63	3.96

Analiz sonuçlarına göre , katılımcıların, YÖK ile ilgili sorunlara katılma düzeylerinin şu anda görev yaptıkları üniversitelere göre, $\alpha = .05$ düzeyinde anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmüştür. [$F_{(3-247)} = .783$, $P > .05$] .

Katılımcıların YÖK ile ilgili sorunlara katılma düzeylerinin enstitülere göre varyans analizi sonuçları Çizelge 42'de verilmiştir.

ÇİZELGE 42

ARAŞTIRMA GÖREVLİLERİNİN YÖK İLE İLGİLİ SORUNLARA KATILMA DÜZEYLERİNİN ENSTİTÜLERE GÖRE VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P	Enstitü	N	\bar{X}	S
Gruplararası	10.299	2	5.150	.258	.773	Sosyal Bil.	116	33.91	4.00
Gruplarıçi	4946.689	248	19.946			Fen Bilim.	102	33.49	4.79
Toplam	4956.988	250				Eğitim Bil.	33	33.57	4.96

Analiz sonuçlarına göre, katılımcıların, YÖK ile ilgili sorunlara katılma düzeylerinin enstitülere göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmüştür. [$F_{(2-248)} = .258$, $P > .05$] .

Bu bulgular araştırma görevlilerinin YÖK ile ilgili yaşamış oldukları sorunlara katılma düzeylerinin şu anda görev yaptıkları üniversite ve enstitülere göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmaya katılan araştırma görevlilerine Bir Üniversite Adına Diğer Bir Üniversitede Lisansüstü Öğrenim Gören Araştırma Görevlilerini kapsayan yönetmelik hükümlerince uygulanan bu uygulama devam etsin mi? sorusu sorulmuştur. Araştırma sonucunda katılımcıların % 70.1 gibi büyük çoğunluğu bu uygulamanın devam etmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Uygulama devam etsin mi? sorusuna katılımcıların vermiş oldukları cevapların frekans ve yüzdelik dağılımı Çizelge 43'de verilmiştir.

ÇİZELGE 43

BİR ÜNİVERSİTE ADINA BİR DİĞER ÜNİVERSİTEDE LİSANSÜSTÜ EĞİTİM GÖREN ARAŞTIRMA GÖREVLİLERİ HAKKINDA YÖNETMELİK İLE İLGİLİ UYGULAMANIN DEVAM ETMESİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLER

Sizce bu uygulama devam etsin mi?	N	%
Evet	171	70.1
Hayır	73	29.9
Toplam	244	100

Bu bulgu katılımcıların büyük bir çoğunluğunun bir üniversite adına bir diğer üniversitede lisansüstü eğitim gören araştırma görevlileri hakkında yönetmelikle ilgili uygulamada sorunlar yaşamalarına karşın bu uygulamanın devam etmesini istedikleri şeklinde yorumlanabilir.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırma bulgularına dayalı sonuçlar ve geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

Sonuçlar

Bu araştırmanın amaçları doğrultusunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

1. Araştırma görevlilerinin ilk görev yeri olan üniversite ve fakülte yönetimi ile ilgili yaşamış oldukları sorunlarla ilgili olarak;

Araştırma görevlilerinin ilk görev yeri olan üniversite ve fakülte yönetimi ile ilgili yaşamış oldukları sorunlarla ilgili olarak verdikleri yanıtlardan cinsiyet , program türleri, şu anda görev yaptıkları üniversiteler ve enstitü değişkenleri arasında fark olmadığı saptanmıştır.

Katılımcılar, ilk görev yeri olan üniversite ve fakülte yönetimi ile ilgili yaşamış oldukları sorunların başında güvence olarak istenen senetler konusunda üniversiteler arasında farklı uygulamalar olduğunu, senetlere farklı rakamlar yazıldığını, ilk görev yaptıkları üniversite yönetimlerinin, lisansüstü eğitim için geldikleri üniversite yönetimleriyle sorunlarının saptanması ve çözümü için herhangi bir iletişimde bulunmadığını, üniversite personel daire başkanlığının, kendileriyle ilgili bilgileri lisansüstü öğrenim gördüğü üniversiteye geç bildirdiklerini belirtmişlerdir.

2. Araştırma görevlilerinin lisansüstü öğrenim yaptığı üniversite-fakülte yönetimi, bölüm başkanı ve öğretim elemanlarıyla yaşamış oldukları sorunlarla ilgili olarak;

Araştırma görevlilerinin lisansüstü öğrenim yaptığı üniversite-fakülte yönetimi, bölüm başkanı ve öğretim elemanları ile ilgili sorulara verdikleri yanıtlardan cinsiyet, program türleri ve enstitü değişkenleri arasında anlamlı bir fark

bulunmamasına rağmen, şu anda görev yaptıkları üniversiteler değişkenine göre anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır.

Katılımcılar lisansüstü öğrenim yaptığı üniversite-fakülte yönetimi, bölüm başkanı ve öğretim elemanları ile ilgili yaşamış oldukları sorunların başında, oturlan odaların kalabalık olmasının, bilimsel çalışma yapmayı engellediğini, lisansüstü öğrenime sınavsız başlamalarının, öğrenim gördükleri lisansüstü programdaki öğretim üyelerinde rahatsızlık yaratmasını, fakülte yönetiminin; üniversitenin kadrosuna bağlı araştırma görevlileriyle kendilerini eşit görmemesini, yapmış oldukları görevlerin, fakülte yönetimince yetersiz görülmesini göstermişlerdir.

3. Araştırma görevlilerinin enstitü yönetimi ve görevlileriyle yaşamış oldukları sorunlarla ilgili olarak;

Araştırma görevlilerinin enstitü yönetimi ve görevlileriyle yaşamış oldukları sorunlarla ilgili sorulara verdikleri yanıtlardan cinsiyet ve program türleri arasında anlamlı bir fark olmadığı, buna karşın şu anda görev yaptıkları üniversiteler ve enstitü değişkenleri arasında anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır.

Katılımcılar, enstitü yönetimi ve görevlileriyle yaşamış oldukları sorunlarla ilgili olarak enstitüde yeni gelen araştırma görevlilerine, rehberlik hizmeti yapacak bir birim veya görevli bulunmamasını, enstitü ile fakülte arasında gerekli eşgüdüm ve iletişimin kurulamamış olmasını, enstitü görevlilerinin, Bir Üniversite Adına Diğer Bir Üniversitede Lisansüstü öğrenim Gören Araştırma Görevlileriyle İlgili Yönetmelik hakkında yeterli bilgiye sahip olmamasını belirtmişlerdir.

4. Araştırma görevlilerinin örgüt kültürü ile ilgili yaşamış oldukları sorunlarla ilgili olarak;

Araştırma görevlilerinin örgüt kültürü ile ilgili yaşamış oldukları sorunlarla ilgili sorulara verdikleri yanıtlardan cinsiyet, program türleri, şu anda görev yaptıkları üniversiteler değişkenleri arasında anlamlı fark bulunmamasına rağmen, enstitü değişkenine göre anlamlı bir fark bulunmuştur.

Katılımcılar, örgüt kültürüyle ilgili yaşamış oldukları sorunlarla ilgili olarak lisansüstü öğrenim yaptıkları üniversitenin araştırma görevlilerine üniversitenin kendi örgüt kültürünü ve örgüt içi uygulamaları öğretecek oryantasyon programlarının uygulanmamasını, yeni gelinen üniversitenin değerleriyle, araştırma görevlisinin eski görev yapmış olduğu üniversitenin değerleriyle, örgüt kültürlerinin farklı olmasını göstermişlerdir.

5. Araştırma görevlilerinin yükseköğretim kurulu (YÖK) ile yaşamış oldukları sorunlarla ilgili olarak;

Araştırma görevlileri Yükseköğretim Kurulu (YÖK) ile ilgili yaşamış oldukları sorunlarla ilgili sorulara verdikleri yanıtlardan cinsiyet, program türleri, şu anda görev yaptıkları üniversiteler ve enstitü değişkenleri arasında fark olmadığı saptanmıştır.

Katılımcılar, Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) ile ilgili yaşamış oldukları sorunlarla ilgili olarak, eşi çalışan araştırma görevlilerinin tayinleri için, YÖK'ün diğer devlet kurumlarıyla herhangi bir iletişime geçmemesini, araştırma görevlilerinin, üniversitelere göre, dağılımında YÖK'ün gerekli planlamayı yapmamasını, 35. maddeyle gelen araştırma görevlilerinden, güvence olarak istenen senetlerin, sıkıntı ve kaygıya neden olmasını göstermişlerdir.

Araştırma görevlilerinin büyük çoğunluğu uygulamayla ilgili olarak sorun yaşamalarına karşın uygulamanın devam etmesini istemişlerdir.

Öneriler

Bu araştırmada ulaşılan sonuçlara yönelik şunlar önerilebilir:

1. Araştırma görevlilerinin ilk görev yeri olan üniversite ve fakülte yönetimi ile ilgili yaşamış oldukları sorunlarla ilgili olarak;

a. Araştırma görevlilerinden güvence olarak istenen senetlere yazılacak rakamların tüm üniversitelerde aynı miktarda olması sağlanmalıdır. Senetlere

belirlenmiş olan rakamlar yazılarak, araştırma görevlilerin bu rakamı görerek senetleri imzalaması sağlanmalıdır.

b. Araştırma görevlilerinin ilk görev yaptıkları üniversite yönetimleri, lisansüstü eğitim için geldikleri üniversite yönetimleriyle araştırma görevlilerinin sorunlarının saptanması ve çözümü için iletişimde bulunmalıdır. İki ayrı üniversitede üniversiteler arasında gerekli koordinasyonu kurabilecek bir komisyon kurulmalıdır. Araştırma görevlilerinin lisansüstü eğitim yapmış olduğu üniversitede kurulacak olan komisyonda araştırma görevlileri de temsil edilmelidir.

c. Rektörlük personel daire başkanlığı ile fakülte personel işlerinde çalışan görevlilere YÖK tarafından hazırlanan "Bir Üniversite Adına Diğer Bir Üniversitede Lisansüstü Eğitim Gören Araştırma Görevlileri Hakkında Yönetmelik" hükümleri ve yönetmeliğin içeriği tüm ayrıntılarıyla tanıtılmalıdır. Görevliler, uygulama sırasında karşılaşılabileceği sorunları kurulacak olan komisyona danışabilmelidir.

2. Araştırma görevlilerinin lisansüstü öğrenim yaptığı üniversite-fakülte yönetimi, bölüm başkanı ve öğretim elemanları ile ilgili yaşadığı sorunlarla ilgili olarak;

a. Araştırma görevlilerin lisansüstü öğrenim için gelmiş oldukları üniversitelerde, fakülte yönetimleri çalışma odalarından kaynaklanan mekan sorununu çözecek öneriler geliştirmelidirler. 35. maddeyle gelen araştırma görevlisi sayısı fazla olan fakültelerde araştırma görevlileri dönüşümlü olarak fakültede bulunabilirler.

b. Üniversitelerin bütün fakültelerinde araştırma görevlilerinin sorunlarını çözebilecek bir komisyon kurulmalıdır. Bu komisyonda hem 35. maddeyle gelen hem de üniversite kadrosunda bulunan araştırma görevlileriyle birlikte enstitü yönetiminde bulunan öğretim üyeleri de bulunmalıdır. Kurulacak olan komisyon, araştırma görevlilerinin lisansüstü öğrenim yaptıkları üniversitelerde yaşamış oldukları sorunları çözebilecek öneriler geliştirmelidir.

3. Araştırma görevlilerinin enstitü yönetimi ve görevleriyle yaşamış oldukları sorunlarla ilgili olarak;

a. Bazı üniversiteler ve enstitülerde 35. maddeyle gelen araştırma görevlilerinin sayısının fazla olmasına karşın, bazı üniversitelerde görev alan personel sayısının az olmasından araştırma görevlilerin enstitülerle ilgili olarak sorun yaşadıkları tespit edilmiştir. Bu sorunu çözebilmek için, üniversiteler, personel sayısı az olan enstitülere personel almalıdır. Bunun için üniversitelere kaynak aktarımında bulunulmalıdır.

b. Enstitülerde araştırma görevlilerine rehberlik hizmeti yapabilecek bir birim veya görevli bulunmalıdır. Fakültelerde kurulacak olan komisyon, fakülteler ile enstitüler arasında gerekli eşgüdüm ve iletişimi kurabilirler. Ayrıca enstitü görevlilerine, Bir Üniversite Adına Diğer Bir Üniversitede Lisansüstü Eğitim Gören Araştırma Görevlileri Hakkında Yönetmelik hükümleri ve Yönetmeliğin içeriği tüm ayrıntılarıyla tanıtılmalıdır.

4. Araştırma görevlilerinin örgüt kültürüyle ilişkin yaşamış oldukları sorunlarla ilgili olarak;

Araştırma görevlilerinin ilk görev yaptıkları üniversiteler ile lisansüstü öğrenim yapmak için geldikleri üniversitelerin değerleri ve örgüt kültürlerinin farklı olması yeni geldikleri üniversitelerde sorun yaşamalarına neden olmuştur. Bu sorunu çözebilmek için üniversiteler kendi örgüt kültürlerini tanıtılabileceği oryantasyon programları açmalıdırlar.

5. Araştırma görevlilerinin yükseköğretim kurulu (YÖK) ile yaşamış oldukları sorunlarla ilgili olarak;

a. Araştırma görevlilerinin Yükseköğretim Kurulu (YÖK) ile ilgili yaşamış oldukları sorunlarla ilgili sorulara verdikleri yanıtlardan cinsiyet, program türleri, şu anda görev yaptıkları üniversiteler ve enstitü değişkenleri arasında fark olmadığı saptanmıştır.

b. Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) , eşi çalışan araştırma görevlilerinin tayinleri için, diğer devlet kurumlarıyla iletişime geçmelidir. Araştırma görevlilerinin, üniversitelere göre dağılımında, YÖK uzun ve kısa dönemli planlar hazırlamalıdır. Her yılın sonunda plan hedefleri gözden geçirilmelidir. Bazı üniversiteler ve fakültelerde araştırma görevlisi sayısında gözlemlenen yığılmalar önlenmelidir. Araştırma görevlilerinden, güvence olarak istenen senetlerin, sıkıntı ve kaygıya neden olan hükümleri gözden geçirilmelidir.

c. Araştırma görevlileri uygulamayla ilgili olarak ankette yer alan sorun ifadelerine katılmalarına karşın büyük çoğunluğu bu uygulamanın devam etmesini istemişlerdir. Bunun için YÖK ve üniversiteler gerekli düzenlemeleri yaparak uygulamanın daha verimli hale gelmesini sağlamalıdır. YÖK bünyesinde bulunan “ Öğretim Üyesi ve Araştırmacı Yetiştirme Kurulu” bu uygulamayla ilgili olarak araştırma görevlilerinin sorunlarının saptanmasına yönelik bir çalışma yapmalıdır.

KAYNAKÇA

Âdem, M. (1976). "Yükseköğretim Planlaması." **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi**. Cilt 9. Ankara: Ankara. Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları. s. 335-350.

Âdem, M. (1997). **Eğitim Planlaması**. Üçüncü Basım. Ankara

Arıcı, H. (1997). "Sosyal Bilimler Alanında Bilim Adamı Yetiştirme" **Bilim Adamı Yetiştirme: Lisansüstü Eğitim**, 53-64. Ankara: TÜBA Yayınları.

Balcı, A. (2001). **Sosyal Bilimlerde Araştırma. Yöntem, Teknik Ve İlkeler**. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Baloğlu, Z .(1990). **Türkiye'de Eğitim**. İstanbul: TUSİAD Yayınları.

Başaran, İ.E (2000). **Yönetim**. Ankara: Umut Yayınevi.

Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Tetkik Dairesi Sayı: 71-188/1871 **TBMM Tutanak Dergisi** s. sayısı: 889 1973 cilt: 37 s:3

Bir Üniversite Adına Bir Diğer Üniversitede Lisansüstü Eğitim Gören araştırma Görevlileri Hakkında Yönetmelik. **Resmi Gazete**. Sayı: 22997, 23.05.1997

Büyüköztürk, Ş. (2002). **Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı**. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Çakıcı L. (1984). **Eğitim Bilimleri Sempozyumu**. Ankara: Ankara Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları No: 136.

Çetin, M. (1995). "Türkiye'de üniversite öğretim üyesi yetiştirilmesinin planlama sorunları" (1963-1993). Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Demir, R. (1996). **Üniversitelerin Bugünü ve Yarını**. Ankara: Palme Yayıncılık.

Devlet Planlama Teşkilatı (DPT). (1963). **Kalkınma Planı Birinci Beş Yıl : 1963- 1967**. Ankara: DPT Yayınları.

Devlet Planlama Teşkilatı (DPT). (1967). **Kalkınma Planı İkinci Beş Yıl Kalkınma Planı (1968-1972)**. Ankara: DPT Yayınları.

Devlet Planlama Teşkilatı (DPT). (1973). **Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (1973-1977)**. Ankara: DPT Yayınları.

Devlet Planlama Teşkilatı (DPT). (1979) **Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı: (1979-1983)**. Ankara: DPT Yayınları.

Devlet Planlama Teşkilatı (DPT).(1979) **Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı: (1984-1988)**. Ankara: DPT Yayınları.

Devlet Planlama Teşkilatı (DPT).(1989) **Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı: (1990-1994)**. Ankara: DPT Yayınları.

Devlet Planlama Teşkilatı (DPT). (1995). **Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1996-2000)**. Ankara: DPT Yayınları.

Devlet Planlama Teşkilatı (DPT). (2000). **Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı: (2001-2005)**. Ankara: DPT Yayınları.

Devlet Planlama Teşkilatı (DPT). (2000). **Yükseköğretim Özel İhtisas Komisyonu Raporu**. Ankara: DPT Yayınları.

Devlet Planlama Teşkilatı (DPT). (2002). **2002 Yılı Programı**. Ankara: DPT Yayınları.

Duruiz, L. (1995). "Eğitimde Kalite Arayışları". **GÖRÜŞ**, 23, 59.

Erçetin, Ş. (1997). "Yükseköğretim Kurumlarında Akademik Personelin Yetiştirilmesi ve Yetkinleştirilmesi" **Milli Eğitim Dergisi**, 133, 20-23.

Erçetin, Ş. (2001). "Geleceğin Yükseköğretim Kurumları". **Eğitim Yönetimi**, 25, 75-86.

Erkan , H. (1998). **Bilgi Toplumu ve Ekonomik Gelişme**. İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları.

Gasset, O. (1997). **Üniversitenin Misyonu**. İstanbul: Birleşik Yayıncılık.

Gedikoğlu, T. (1991). "Çağdaş Yükseköğretim: Önemi, Sorumlulukları, Planlı Değişim Ve Yönetim" , **Eğitim ve Bilim Dergisi**, 15, 81, 20-28

Gönen, D. ve Sev, A. (1996). **2547 Sayılı Yükseköğretim Yasası Uyarınca Yürütülen Yurtdışı Lisansüstü Eğitim Programının Uygulanması Ve İzlenmesi Hakkında Rapor**. Ankara: Sayıştay

Graham I. (2000). Öğretim Elemanlarına Öncülük Etme ve Onları Organize Etme. **Yükseköğretimde Toplam Kalite Yönetimi Prensiplerinin Uygulanması**. 19-24

Güçlü, A. (2001) "Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'in Meclisteki Konuşması". **Milliyet**. 20.10.2001.

Güçlü, A.(2001). "Cumhurbaşkanı güzel konuşuyor da..." **Milliyet** 3.10.2001.

Hesapçioğlu, M. (1994). **İnsan Kaynaklarının Yönetimi ve Ekonomisi**. İstanbul: Beta Yayınları.

Insel A. (2000)."Üniversite ne idealize edilmeli ne de bir kenara atılmalıdır". **Birikim**, 142-143, 82-88.

Karakütük, K. (2001). **Öğretim Üyesi ve Bilim İnsanı Yetiştirme: Lisansüstü Öğretiminin Planlanması**. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

Karakütük, K. (1998). "Lisansüstü Öğretimde Örgütlenme Modelleri ve Türkiye'deki Uygulamalar." **6. Ulusal Sosyal Bilimler Kongresi: 17-19. 11.1999**. Ankara: Türk Sosyal Bilimler Derneği. (Bildiri)

Karasar, N. (1995). **Bilimsel Araştırma Yöntemleri Beşinci Basım**. Ankara:

Karayalçın, Y. (1983). **Meseleler ve Görüşler (1972-1983)**. Ankara.

Karşiyev, A. (1995). "Yükseköğretime Öğretim Elamanı Yetiştirme Konusunda Son On Yılda (1983-1993) Alınan Önlemler ve Gelişmeler". Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Kavak, Y. (1990). **Yükseköğretim Kurumlarının Çevreye Dönük Faaliyetleri**. Ankara: TOBB Yayınları.

Kaya, Y. K (1984). **İnsan Yetiştirme Düzenimiz (4.Bası)**. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.

Kısakürek, M.A. (1976). **Üniversitelerimizde Yenileşme**. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları No: 54.

Koç, E. (2001). "Bilim, Teknoloji, AR-GE ve Yükseköğretim". **Standart**, 477, 64-42.

Korkut, H. (1984). **Türk Üniversiteleri ve Üniversite Araştırmaları**. Ankara: Ankara Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları No: 134.

Korkut, H. (2001). **Sorgulanan Yükseköğretim**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Korkut, H., Yalçinkaya, M. ve Mustan, T. (1998). "Araştırma Görevlilerinin Sorunları". **Eğitim Yönetimi Dergisi**. Yıl 5, Sayı 17.s. 16-25.

Köksoy, M. (1998). **Yükseköğretimde Kalite ve Türk Yükseköğretimi İçin Öneriler**. İstanbul: Kültür Üniversitesi Yayınları No: 2.

Milli Eğitim Bakanlığı (1998). **Cumhuriyetin 75. Yılında Yükseköğretim**. Ankara.

Milli Güvenlik Konseyi Tutanak Dergisi (1981). **Milli Güvenlik Konseyi Yükseköğretim Kanunu Tasarısı ve İhtisas Komisyonu Raporu**. Ankara: TBMM.

Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) (2001). **2000-2001 Öğretim Yılı Yükseköğretim İstatistikleri**. Ankara.

Öğretim Üyesi ve Araştırmacı Yetiştirme Kurulu Yönetmeliği. **Resmi Gazete Sayı: 22534, 03.01.1996**.

Rosovsky H. (1994). **Üniversite Bir Dekan Anlatıyor** (2.Bası). Ankara: TÜBİTAK Yayınları.

Saatçioğlu, Ö. (1999). "Türk Yükseköğretim Sisteminin İnsangücü Yetiştirme Politikamıza Katkısı." **21. Yüzyılın Eşiğinde Türk Eğitim Sistemi Ulusal Sempozyumu Bildirileri**. Ankara: Öğretmen Hüseyin Hüsnü Tekişik EAGM Yayınları. 137-143.

Saylan T. (2001). **Cumhuriyetin Bireyi Olmak**, II. Basım, İstanbul: Cumhuriyet Kitapları.

Smith, R. M. ve diğ . (1992). **Crossing Pedagogical Oceans: International Teaching Assistants in U.S. Undergraduate Education**. http://www.ed.gov/databases/ERIC_Digests/ed358812.html.

Tanker, M. (1997). "Sağlık Bilimleri Alanında Bilim Adamı Yetiştirme". **Bilim Adamı Yetiştirme: Lisansüstü Eğitim**, 77-81. Ankara: TÜBA Yayınları.

TBMM, Cumhuriyet Senatosu Araştırma Komisyonu Başkanlığı (1965). **Üniversitelerimizin Verimini Artırmak, Sıkıntılara Çare Bulmak İçin Neler Yapılabileceğinin Tayin Ve Tespiti Maksudıyla Kurulmuş Bulunan Araştırma Komisyonu Raporu**. Ankara: TBMM

Tekeli İ. (1994). "Üniversite Üzerinde Bir Kez Daha Konuşurken". **Birikim**, 67, 36-40.

Tosun, İ. (1997). **Bilim Adamı Yetiştirme: Lisansüstü Eğitim**. Ankara: TÜBA Yayınları.

TÜSIAD (1995). **Türkiye'de ve Dünyada Yükseköğretim. Bilim ve Teknoloji Paneli**. İstanbul: Rem Ofset.

TÜSIAD.(1994). **Türkiye ve Dünyada Yükseköğretim: Bilim ve Teknoloji**. İstanbul.

TÜBA-TÜBİTAK-TTGV-BİLİM,TEKNOLOJİ,SANAYİ TARTIŞMALARI PLATFORMU (1996). **Avrupa Birliği'nin Bilim-Teknoloji-Mühendislik Alanlarına İlişkin Akreditasyon Kural ve Kurumları Çalışma Grubu. Yükseköğretimde Kalite Yönetimi Alt Grubu Raporu**. Ankara: TÜBA yayınları

Türker, K. (1997). "Bilim Adamı Yetiştirme Dünyada ve Türkiye'de Lisansüstü Eğitim". **Bilim Adamı Yetiştirme: Lisansüstü Eğitim**, 35-53. Ankara: TÜBA Yayınları.

Uysal, Ş. (1973). **Yurtdışında Yetişen İhtisas Gücü:1416 Sayılı Yasanın Resmi Öğrencilerle İlgili Uygulamasına Ait Bir Araştırma..** Ankara: TÜBİTAK Yayınları

Üniversiteler yasası (1750 Sayılı yasa). **Resmi Gazete**. Sayı: 14587, 7.7.1973

Varış, F. (1984). Lisansüstü Düzeyde Eğitim Elemanı Yetiştirme. **Eğitim Bilimleri Sempozyumu**, 49-54. Ankara: Ankara Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları:136

Versan, V. (17-18 Kasım 1988). "Tarihsel Gelişim İçinde Üniversite ve Yükseköğretim Kavramı" Ankara: TED

<http://www.yok.gov.tr/yasat.html>. **Üniversitelerarası İletişim ve Bilgi Teknolojilerine Dayalı Uzaktan Yükseköğretim Yönetmeliği**.

Yurdabakan, İ. (2002). "Küreselleşme Konusundaki Yaklaşımlar ve Eğitim". **Eğitim Araştırmaları**, 6, 60-64.

Yükseköğretim Kanunu (2547 SK, 04.11.1981). **Resmi Gazete**. Sayı:17506, 06.11.1981.

YÖK, 19.04.2001 Tarih, 3097-9573 sayılı üniversite rektörlüklerine gönderilen yazı.

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK). (2000). **Türk Yükseköğretiminin Bugünkü Durumu (2000)**. Ankara: YÖK Yayınları.

Yükseköğretim Kurulu (YÖK)..(1996). **Türk Yükseköğretiminin Bugünkü Durumu, Sorunları ve Çözüm Önerileri**. Ankara.

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK). (1988). **Kasım 1981-Kasım 1988 Döneminde Yükseköğretimdeki Gelişmeler**. Ankara: YÖK Yayınları.

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK) (1999). **Türk Yükseköğretiminin Bugünkü Durumu (1999)**. Ankara: YÖK Yayınları.

Yükseköğretim ve Toplum Çalışma Grubu (2001). **Gelişmekte Olan Ülkelerde Yükseköğrenim: Sorunlar ve Çözüm Umutları**. İstanbul: Bilsit Uluslararası Eğitim Kurumu ve İstanbul Erkek Liseliler Eğitim Vakfı.

EKLER LİSTESİ

Ek		Sayfa
1.	Bir Üniversite Adına Bir Diğer Üniversitede Lisansüstü Eğitim Gören Araştırma Görevlileri Hakkında Yönetmelik.....	113
2.	Uzman Kişilerin Listesi.....	115
3.	Uzman Görüşüne Sunulan Anket.....	116
4.	Ön Uygulamaya Sunulan Anket.....	121
5.	Ön Uygulama Yapıldıktan Sonra Son Halini Alan Anket.....	125
6.	Devlet Üniversitelerinin Kuruluş Tarihleri.....	128

EK 1**Bir Üniversite Adına Bir Diğer Üniversitede Lisansüstü Eğitim
Gören Araştırma Görevlileri Hakkında Yönetmelik*****Amaç***

MADDE 1. Bu Yönetmeliğin amacı, bir üniversitenin gelişmiş eğitim programında, diğer üniversitelerin elemanlarının lisansüstü öğretim görme imkanını sağlamaktır.

Kapsam

MADDE 2. Bu Yönetmelik, bir üniversite kadrosuna dahil olup da, bir başka üniversitede lisansüstü öğretim gören araştırma görevlilerini kapsar.

Dayanak

MADDE 3. Bu Yönetmelik, 2547 sayılı Kanun'un 2880 sayılı Kanun'la değişik 35. maddesi hükümlerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Öğretim Elemanı Yetiştirilmesi

MADDE 4. Öğretim elemanı yetiştirilmesi amacıyla yeni kurulan veya gelişmekte olan üniversite veya yüksek teknoloji enstitülerinin araştırma görevlisi kadroları, lisansüstü eğitim yaptırmak üzere, kadrosunu tahsis edecek üniversitenin başvurusu, "Öğretim Üyesi ve Araştırmacı Yetiştirme Kurulu" nun görüşü ve Yükseköğretim Kurulunun kararı ile tespit edilen, gelişmiş eğitim programı bulunan başka bir üniversiteye veya yüksek teknoloji enstitüsüne tahsis edilebilir.

Tahsis edilen araştırma görevlisi kadrosu dolu veya boş olabilir. Kadronun dolu olması halinde, bu kadroda bulunan kişi yeniden giriş sınavı yapılmaksızın, tespit edilen üniversite veya yüksek teknoloji enstitüsünün ilgili lisansüstü programına kaydedilir. Bu gibi kişiler lisansüstü öğrenim görmek üzere gidecekleri üniversite veya yüksek teknoloji enstitüsünde görevlendirilirler.

Kadronun boş olması halinde, lisansüstü öğrenim göreceğ öğrencilerin seçilme ve atama işlemleri eğitim yapacak üniversite veya yüksek teknoloji enstitüsünün ilgili yönetim kurulu kararı ile yapılır.

Görevlendirme veya atama işleminden önce adaylardan, kendilerine kadrosu tahsis edilen üniversite veya yüksek teknoloji enstitüsünde 2547 sayılı Kanun'un 35. maddesi şartları içinde lisansüstü eğitim-öğretim süresi (tatiller dahil) kadar mecburi hizmeti yerine getirmek zorunda bulduklarına dair bir taahhüt ve kefalet senedi alınır. Bu senette ilgili araştırma görevlilerinin lisansüstü eğitim-öğretimlerinin tamamlanmasından

ne kadar süre sonra kadroyu tahsis eden üniversite veya yüksek teknoloji enstitüsüne döneceğini belirten bir hüküm de yer alır.

MADDE 5. Atanan veya görevlendirilen araştırma görevlileri kadrosunun tahsis edildiği üniversitenin ilgili enstitüsünün düzenleyeceği eğitim-öğretim programına göre eğitimi sürdürürler ve ilgili anabilim dalında hizmet görürler.

MADDE 6. Bu araştırma görevlileri öğrenim gördükleri enstitünün müdürü tarafından takip edilir ve her yarıyıl sonunda, öğrencilerin öğrenimleri sonunda dönecekleri üniversitelere, öğrencilerin başarı durumları hakkında bilgi verilir. Bu öğrenciler, akademik ve idari bakımdan, öğrenim gördükleri enstitünün müdürünün denetimine tabidirler. Bu öğrencilerin disiplin amirliğini ilgili enstitü müdürü yapar.

MADDE 7. Araştırma görevlilerinin, lisansüstü eğitimleri sırasında enstitü kurulunca gerekli görülen eğitim bilimleri derslerini de almaları sağlanır.

MADDE 8. Yüksek lisans kademesinde, lisansüstü eğitim-öğretim gören adayların doktora eğitim-öğretimine devamları konusu, eğitim-öğretimi sağlayan üniversite tarafından kararlaştırılır.

Yürürlükten Kaldırma

MADDE 9. 16/11/1983 gün ve 18223 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Bir Üniversite Adına Bir Diğer Üniversitede Lisansüstü Eğitim Gören Araştırma Görevlileri Hakkında Yönetmelik” yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

MADDE 10. Bu Yönetmelik hükümleri, yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 11. Bu Yönetmelik hükümlerini, Yükseköğretim Kurulu Başkanı yürütür.

Ek 2**Uzman Kişilerin Listesi**

Prof. Dr. Mahmut Adem
Prof. Dr. Ali Balcı
Prof. Dr. Işıl Ünal
Prof. Dr. Meral Uysal
Doç. Dr. İnayet Pehlivan Aydın
Doç. Dr. Rifat Miser
Yrd. Doç. Dr. Şener Büyüköztürk
Yrd. Doç. Dr. Hasan Hüseyin Aksoy
Yrd. Doç. Dr. Mehmet Bilir
Yrd. Doç. Dr. Ömer Kutlu
Yrd. Doç. Dr. Nükhet Çıkrıkçı
Yrd. Doç. Dr. Yasemin Kepenekçi
Öğr. Gör. Zekariya Kaya
Arş. Gör. Zekariya Nartgün
Arş. Gör. Şakir Çinkır
Arş. Gör. Ömay Çokluk

EK 3

Uzman Görüşüne Sunulan Anket Taslağı

BÖLÜM I

KİŞİSEL BİLGİLER

Cinsiyetiniz. () Kadın () Erkek
Medeni durumunuz. () Evli () Bekar

Yaşınız

Lisans eğitimi tamamladığınız ,

Üniversitenin adı:

Fakültenin adı:

Bölümün adı:

İlk görev yeriniz olan,

Üniversitenin adı:

Fakültenin adı:

Bölümün adı:

35.maddeyle gelmiş olduğunuz ,

Üniversitenin adı:

Fakültenin adı:

Bölümün adı:

Enstitünün adı:

Şu anda öğrenim gördüğünüz lisansüstü program:

() Yüksek lisans () Doktora

Programın hangi aşamasındasınız?

() Ders () Yeterlik öncesi yabancı dil sınavlarına hazırlık () Yeterlik sonrası, tez dönemi

Yüksek lisans eğitimi tamamladıysanız,

Üniversitenin adı:

Enstitünün adı:

Bölümün adı:

0. Ankara'da nerede kalıyorsunuz?

- () Kredi ve Yurtlar kurumuna ait bir yurt,
() 35.maddeyle gelenler için açılan üniversite yurdu,
() Kiraladığım ev,
() Diğer (Lütfen belirtiniz).....

1. KPDS veya ÜDS'den doktora yeterlik sınavı için gerekli olan yabancı dil puanını aldınız mı?

() Evet () Hayır

BÖLÜM II
ARAŞTIRMA GÖREVLİSİNİN İLK GÖREV YERİ OLAN ÜNİVERSİTE VE
FAKÜLTE YÖNETİMİ İLE İLGİLİ SORUNLAR

	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Geldiğim üniversitede fakülte yönetimi, kimi araştırma görevlilerini “ Bir Üniversite Adına Bir Diğer Üniversitede Lisansüstü Eğitim” görmesine olanak tanıyan yönetmeliğe dayanarak belirli üniversitelere göndermesine rağmen, bazı araştırma görevlilerini YÖK’ün bilgisi dışında başka üniversitelerde lisansüstü öğrenim yapmasına izin vermektedir.	☐	☐	☐	☐	☐
Fakülte dekanı, kan kaybı olacağı gerekçesiyle araştırma görevlisini başka bir üniversiteye göndermek istememektedir.	☐	☐	☐	☐	☐
Üniversite yönetimi, araştırma görevlisinin lisansüstü öğrenim göreceği üniversiteyle, araştırma görevlisiyle ilgili olarak herhangi bir iletişime geçmemektedir.	☐	☐	☐	☐	☐
Üniversite yönetimi, araştırma görevlisinin lisansüstü öğrenim gördüğü süre içinde karşılaşmış olduğu sorunlarla ilgilenmemektedir.	☐	☐	☐	☐	☐
Fakülte yönetimi, araştırma görevlisinin lisansüstü öğrenim gördüğü süre içinde karşılaşmış olduğu sorunlarla ilgilenmemektedir.	☐	☐	☐	☐	☐
Rektörlük personel daire başkanlığı görevlileri, 35 .maddeyle ilgili uygulamalar hakkında yeterli bilgiye sahip değildir.	☐	☐	☐	☐	☐
Dekanlık personel işleri görevlileri, 35. maddeyle ilgili uygulamalar hakkında yeterli bilgiye sahip değildir.	☐	☐	☐	☐	☐
Güvence olarak istenen senetler konusunda üniversiteler arasında farklı uygulamalar olmakta, senetlere farklı rakamlar yazılmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
Üniversitede personel daire başkanlığı, araştırma görevlisiyle ilgili bilgileri lisansüstü öğrenim gördüğü üniversiteye geç bildirmektedir.	☐	☐	☐	☐	☐
Üniversitede personel daire başkanlığı, araştırma görevlisiyle ilgili bilgileri lisansüstü öğrenim gördüğü üniversiteye eksik bildirmektedir.	☐	☐	☐	☐	☐

BÖLÜM III

ARAŞTIRMA GÖREVLİSİNİN LİSANSÜSTÜ ÖĞRENİM YAPTIĞI ÜNİVERSİTE-FAKÜLTE YÖNETİMİ, BÖLÜM BAŞKANI VE ÖĞRETİM ELEMANLARI İLE İLGİLİ SORUNLAR

	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Üniversite yönetimi, bize karşı olumsuz tutum takınmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
Fakülte yönetimi, bize karşı olumsuz tutum takınmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
Öğretim üyeleri, bize karşı olumsuz tutum takınmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
Üniversite kadrosunda bulunan araştırma görevlileri, bize karşı olumsuz tutum takınmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
Fakültede çalışan memur ve hizmetliler, bize karşı olumsuz tutum takınmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
35. maddeyle gelen araştırma görevlilerini, fakülte yönetimi, üniversitenin kadrosuna bağlı araştırma görevlileriyle eşit görmemektedir.	☐	☐	☐	☐	☐
35. maddeyle gelen araştırma görevlilerini, öğretim üyeleri, üniversitenin kadrosuna bağlı araştırma görevlileriyle eşit görmemektedir.	☐	☐	☐	☐	☐

35. maddeyle gelen araştırma görevlileri, Üniversitenin ve fakültenin sunmuş olduğu hizmetlerden diğer elemanlar gibi yararlanamamaktadır.

Fakülte yönetimi, 35. maddeyle gelen araştırma görevlilerine fazla görev vererek iş yüklerini arttırmaktadır.

Anabilim Dalı başkanı, 35. maddeyle gelen araştırma görevlilerine fazla görev vererek iş yüklerini arttırmaktadır.

Öğretim üyeleri, 35. maddeyle gelen araştırma görevlilerine fazla görev vererek iş yüklerini arttırmaktadır.

Üniversitenin kendi mezunu olup, yönetmelikle gelen araştırma görevlilerine, başka üniversitelerden gelen araştırma görevlilerine göre daha olumlu yaklaşmaktadır.

Fakülte'deki bölümler arasında, 35. maddeyle gelen araştırma görevlilerine farklı uygulamalar görülmektedir.

35. maddeyle gelen araştırma görevlilerinin yapmış olduğu görevler, fakülte yönetiminde yetersiz görülmektedir.

35. maddeyle gelen araştırma görevlilerinin yapmış olduğu görevler öğretim üyelerince yetersiz görülmektedir.

35. maddeyle gelen araştırma görevlilerinin yapmış olduğu görevler, diğer araştırma görevlileri tarafından yetersiz görülmektedir.

Oturulan odaların kalabalık olması, bilimsel çalışma yapmayı engellemektedir.

Yapılan bilimsel çalışmalarda 35. maddeyle gelen araştırma görevlileri dışlanmaktadır.

Bitirdiğimiz lisans programı ile devam etmekte olduğumuz lisansüstü programın farklı olması bizim başarımızı engellemektedir.

Öğretim üyeleri, lisansüstü derslerde 35. maddeyle gelen araştırma görevlilerine olumsuz tutum ile yaklaşmaktadır.

35. maddeyle gelen araştırma görevlilerin, lisansüstü öğrenime sınavsız başlamaları, öğrenim gördükleri lisansüstü programdaki öğretim üyelerinde rahatsızlık yaratmaktadır.

Sınavsız lisansüstü öğrenime başlayan 35. maddeyle gelen araştırma görevlileri, üniversite kadrosundaki araştırma görevlilerine göre daha başarısız olmaktadır.

35. maddeyle gelen araştırma görevlileri, kendi görev alanları dışında çalıştırılmaktadır.

35. maddeyle gelen araştırma görevlileri, devam ettikleri lisansüstü programda başarılı olamamaktadır.

BÖLÜM IV ENSTİTÜ YÖNETİMİ VE GÖREVLİLERİYLE İLGİLİ SORUNLAR

Hiç Katılmıyorum
Katılmıyorum
Kararsızım
Katılıyorum
Tamamen Katılıyorum

Enstitü yönetiminin, araştırma görevlilerine karşı tutumu ilgisizdir.

Enstitü yönetimi ile araştırma görevlileri arasında iletişim kopukluğu bulunmaktadır.

Enstitü görevlileri, araştırma görevlilerine karşı ilgisiz tutum sergilemektedir.

Enstitü fakülteye, araştırma görevlileriyle ilgili olan yazışmaları geç bildirmekte ya da bilgilendirme hiç yapılmamaktadır.

Enstitü görevlileri, "Bir Üniversite Adına Diğer Bir Üniversitede Lisansüstü Öğrenim Gören Araştırma Görevlileriyle" ilgili yönetmelik hakkında yeterli bilgiye sahip değildir.

Enstitüler arasında, " Bir Üniversite Adına Diğer Bir Üniversitede Lisansüstü Öğrenim Gören Araştırma Görevlileriyle" ilgili yönetmelik farklı uygulanmaktadır.

Enstitü ile fakülteler arasında gerekli eşgüdüm ve iletişimin kurulamaması nedeniyle araştırma görevlileri zor durumda kalmaktadır.

Enstitüde yeni gelen araştırma görevlilerine rehberlik hizmeti yapacak bir birim veya görevli bulunmamaktadır.

BÖLÜM V ÖRGÜT KÜLTÜRÜ İLE İLGİLİ SORUNLAR

Yeni gelinen üniversitenin değerleriyle, araştırma görevlisinin eski görev yapmış olduğu üniversitenin değerleri farklıdır.

35. maddeyle gelen araştırma görevlileri, üniversitenin düzenlemiş olduğu törenlere davet edilmemekte, sorumluluk verilmemektedir.

Personel toplantıları, törenleri gibi işlevleri içeren üniversitenin adetlerine davet edilmemektedir.

Yeni gelinen üniversitenin örgüt kültürüyle, araştırma görevlisinin eski görev yapmış olduğu üniversitenin örgüt kültürleri farklıdır.

Yeni gelinen üniversitede, araştırma görevlilerine üniversitenin kendi örgüt kültürünü ve örgüt içi uygulamaları öğretecek oryantasyon programları uygulanmamaktadır.

Araştırma görevlisi, yeni gelmiş olduğu üniversiteye ait olma duygusu taşımamaktadır.

Araştırma görevlisi, üniversitenin var olan hakim kültür değerlerini benimsemez.

Araştırma görevlisi, yönetsel uygulamalar hakkındaki görüşlerini çekinmeden ifade edebilmektedir.

35. maddeyle gelen araştırma görevlisi, üniversitede çalışanlarla etkileşim kuramamakta, bu nedenle üniversitenin değer sistemini, normlarını, gerekli davranış kalıplarını öğrenememektedir.

Lisansüstü öğrenim gördüğü fakültenin değerlerini benimsemeyen araştırma görevlisi, fakülteye karşı adanma ve bağlılık duygusu hissetmemektedir.

BÖLÜM VI YÜKSEKÖĞRETİM KURULU (YÖK) İLE İLGİLİ SORUNLAR

İki üniversite arasında koordinasyonu sağlayamamaktadır

Barınma gibi temel gereksinimleri karşılayacak harcamalar için üniversitelere yeterli kaynak aktarmamaktadır.

Araştırma görevlilerinin sorunlarını belirleyerek geribildirim (dönüt)

almamaktadır.

Araştırma görevlilerinin yabancı dil öğrenimleri için çözüm üretmemektedir.

YÖK'te 35. maddeyle ilgili olarak gerekli açıklamaları yapacak bir birim bulunmamaktadır.

Gelişmekte olan üniversitelerden gelen araştırma görevlilerin maaşında görülen azalmalara çözüm üretmemektedir.

35. maddeyle gelen araştırma görevlilerinin barınma ihtiyacını karşılamaya yönelik olarak açılan yurtlar yetersizdir.

35. maddeyle gelen araştırma görevlilerin, üniversitelere göre, dağılımında gerekli planlama yapılmamaktadır.

35. maddeyle gelen araştırma görevlilerinde, güvence olarak istenen senetler, sıkıntı ve kaygıya neden olmaktadır.

YÖK eşi çalışan araştırma görevlilerinin tayinleri için, diğer devlet kurumlarıyla herhangi bir iletişime geçmemektedir.

BÖLÜM VII

Sizce bu uygulama devam etsin mi?

Evet ()

Hayır ()

Sizce bu uygulamanın olumlu ve olumsuz yönleri nelerdir?

Sizce anket de yer almayan sorunlar var mı? Varsa lütfen belirtiniz.

Not: Anket bu haliyle uzmanlara dağıtılmıştır.

EK 4 Ön Uygulama Çalışmasına Sunulan Anket

BÖLÜM I KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz Kadın Erkek
2. Medeni durumunuz Evli Bekar
3. Yaşınız
4. Lisans eğitimi tamamladığınız,
Üniversitenin adı.....
Fakültenin adı.....
Bölümün adı.....
5. İlk görev yeriniz olan,
Üniversitenin adı.....
Fakültenin adı.....
Bölümün adı.....
6. 35. maddeyle gelmiş olduğunuz,
Üniversitenin adı.....
Fakültenin adı.....
Bölümün adı.....
Enstitünün adı.....
7. Devam ettiğiniz program Yüksek Lisans Doktora
8. Programın hangi aşamasındasınız Ders Yeterlik öncesi
Yeterlik sonrası tez dönemi Yabancı dil hazırlık
9. Yüksek lisans eğitimi tamamladıysanız,
Üniversitenin adı.....
Enstitünün adı.....
Bölümün adı.....
10. Ankara'da nerede kalıyorsunuz?
 Kredi ve Yurtlar kurumuna ait bir yurt,
 35.maddeyle gelenler için açılan üniversite yurdu,
 Kiraladığım ev,
 Diğer (Lütfen belirtiniz)
11. KPDS veya ÜDS'den doktora yeterlik sınavı için gerekli olan yabancı dil puanını aldınız mı? Evet Hayır

BÖLÜM II ARAŞTIRMA GÖREVLİSİNİN İLK GÖREY YERİ OLAN ÜNİVERSİTE VE FAKÜLTE YÖNETİMİ İLE İLGİLİ SORUNLAR.

- | | Hiç
Katılmıyorum | Katılmıyorum | Fikrim Yok | Katılıyorum | Tamamen
Katılıyorum |
|--|--------------------------|--------------------------|--------------------------|--------------------------|--------------------------|
| 1. Geldiğim üniversitede; üniversite yönetimi bazı araştırma görevlilerini YÖK'ün bilgisi dışında başka üniversitelerde lisansüstü öğrenim yapmasına izin vermektedir. | ☐ | ☐ | ☐ | ☐ | ☐ |
| 2.Fakülte dekanı, kan kaybı olacağı gerekçesiyle araştırma görevlisini başka bir üniversiteye göndermek istememektedir. | ☐ | ☐ | ☐ | ☐ | ☐ |
| 3. Üniversite yönetimi, lisansüstü eğitim için geldiğimiz üniversite yönetimiyle sorunlarımızın tespiti ve çözümü için herhangi bir iletişimde bulunmamaktadır. | ☐ | ☐ | ☐ | ☐ | ☐ |
| 4. Rektörlük personel daire başkanlığı görevlileri, 35 .maddeyle ilgili uygulamalar hakkında yeterli bilgiye sahip değildir. | ☐ | ☐ | ☐ | ☐ | ☐ |
| 5. Fakülte personel işleri görevlileri, 35. maddeyle ilgili uygulamalar hakkında yeterli bilgiye sahip değildir. | ☐ | ☐ | ☐ | ☐ | ☐ |
| 6. Güvence olarak istenen senetler konusunda üniversiteler arasında farklı uygulamalar olmakta, senetlere farklı rakamlar yazılmaktadır. | ☐ | ☐ | ☐ | ☐ | ☐ |
| 7.Üniversite personel daire başkanlığı, araştırma görevlisiyle ilgili bilgileri lisansüstü öğrenim gördüğü üniversiteye geç bildirmektedir. | ☐ | ☐ | ☐ | ☐ | ☐ |
| 8.Üniversite personel daire başkanlığı, araştırma görevlisiyle ilgili bilgileri lisansüstü öğrenim gördüğü üniversiteye eksik bildirmektedir. | ☐ | ☐ | ☐ | ☐ | ☐ |
| 9. Lisansüstü öğrenim uzun bir süreyi kapsadığından, araştırma görevlisi arkadaşlarına karşı yabancılaşmaktadır. | ☐ | ☐ | ☐ | ☐ | ☐ |

BÖLÜM III

- | | Hiç
Katılmıyorum | Katılmıyorum | Fikrim Yok | Katılıyorum | Tamamen
Katılıyorum |
|--|--------------------------|--------------------------|--------------------------|--------------------------|--------------------------|
| 1.Üniversite yönetimi, bize karşı olumsuz tutum takınmaktadır. | ☐ | ☐ | ☐ | ☐ | ☐ |
| 2. Fakülte yönetimi, bize karşı olumsuz tutum takınmaktadır. | ☐ | ☐ | ☐ | ☐ | ☐ |
| 3.Öğretim üyeleri, lisansüstü derslerde bize olumsuz tutum ile yaklaşmaktadır. | ☐ | ☐ | ☐ | ☐ | ☐ |
| 4.Üniversite kadrosunda bulunan araştırma görevlileri, bize karşı olumsuz tutum takınmaktadır. | ☐ | ☐ | ☐ | ☐ | ☐ |

5.Fakültede çalışan memur ve hizmetliler, bize karşı olumsuz tutum takınmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
5. Fakülte yönetimi; bizi, üniversitenin kadrosuna bağlı araştırma görevlileriyle eşit görmemektedir.	☐	☐	☐	☐	☐
7.Öğretim üyeleri; bizi üniversitenin kadrosuna bağlı araştırma görevlileriyle eşit görmemektedir.	☐	☐	☐	☐	☐
3. Biz, üniversitenin ve fakültenin, sunmuş olduğu hizmetlerden (kültür-eğlence-yaz tatil kampları vb.) üniversitenin diğer elemanları gibi yararlanamamaktayız.	☐	☐	☐	☐	☐
9.Fakülte yönetimi, bize, fazla görev vererek (fakültenin sekreterlik işlerini yaptırmak gibi) iş yüklerimizi artırmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
10.Anabilim Dalı Başkanı, bize, fazla görev vererek iş yüklerimizi artırmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
11.Öğretim üyeleri, bize fazla görev vererek iş yüklerimizi artırmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
12.Öğretim üyeleri, kendi mezunu olan, araştırma görevlilerine, başka fakülte mezunu olan araştırma görevlilerine, göre daha olumlu tutum ile yaklaşmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
13.Fakültedeki bölümler arasında, 35.maddeyle gelen araştırma görevlilerine farklı uygulamalar (Mesai saatine uyum gibi) görülmektedir.	☐	☐	☐	☐	☐
14. 35. maddeyle gelen araştırma görevlilerinin yapmış olduğu görevler, fakülte yönetimince yetersiz görülmektedir.	☐	☐	☐	☐	☐
15. 35. maddeyle gelen araştırma görevlilerinin yapmış olduğu görevler öğretim üyelerince yetersiz görülmektedir.	☐	☐	☐	☐	☐
16. 35. maddeyle gelen araştırma görevlilerinin yapmış olduğu görevler, diğer araştırma görevlileri tarafından (sayı ve kalite) açısından yetersiz görülmektedir.	☐	☐	☐	☐	☐
17. Oturulan odaların kalabalık olması, bilimsel çalışma yapmayı engellemektedir.	☐	☐	☐	☐	☐
18.Yapılan bilimsel çalışmalarda bizler dışlanarak, fakültenin araştırma görevlileri, çalışmaya dahil edilmektedir.	☐	☐	☐	☐	☐
19. Bitirdiğimiz lisans programı ile devam etmekte olduğumuz lisansüstü programın farklı olması bizim başarımızı engellemektedir.	☐	☐	☐	☐	☐
20.Tez danışmanı olarak görev yapan öğretim üyesi, gerekli ilgi ve zamanı bize göstermemektedir.	☐	☐	☐	☐	☐
21. 35. maddeyle gelen araştırma görevlilerinin, lisansüstü öğrenime sınavsız başlamaları, öğrenim gördükleri lisansüstü programdaki öğretim üyelerinde rahatsızlık yaratmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
22.Bize ait oda verilmediğinden kuruma karşı yabancılaştırmaktayız.	☐	☐	☐	☐	☐

BÖLÜM IV ENSTİTÜ YÖNETİMİ VE GÖREVLİLERİYLE İLGİLİ SORUNLAR.

	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Enstitü yönetiminin, bize karşı tutumu olumsuzdur.	☐	☐	☐	☐	☐
2. Enstitü yönetimi ile araştırma görevlileri arasında iletişim kopukluğu, bulunmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
3. Enstitü görevlilerinin, bize karşı tutumu olumsuzdur.	☐	☐	☐	☐	☐
4. Enstitü görevlileri, fakülteye, bizimle ilgili olan yazışmaları geç bildirmekte veya bilgilendirme yapmamaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
5. Enstitü görevlileri, "Bir Üniversite Adına Diğer Bir Üniversitede Lisansüstü öğrenim Gören Araştırma Görevlileriyle" ilgili yönetmelik hakkında yeterli bilgiye sahip değildir.	☐	☐	☐	☐	☐
6. Enstitü ile fakülte arasında gerekli eşgüdüm ve iletişimin kurulamaması nedeniyle bizler zor durumda kalmaktayız.	☐	☐	☐	☐	☐
7. Enstitüde yeni gelen araştırma görevlilerine, rehberlik hizmeti yapacak bir birim veya görevli bulunmamaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐

BÖLÜM V ÖRGÜT KÜLTÜRÜ İLE İLGİLİ SORUNLAR.

	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Yeni geline üniversitenin değerleriyle, araştırma görevlisinin eski görev yapmış olduğu üniversitenin değerleri farklıdır.	☐	☐	☐	☐	☐
2. 35. maddeyle gelen araştırma görevlileri, üniversitenin düzenlemiş olduğu törenlere davet edilmemekte ve sorumluluk verilmemektedir.	☐	☐	☐	☐	☐
3. Biz ve üniversitenin araştırma görevlileri, yardımlaşma ve dayanışma içinde çalışmaktayız.	☐	☐	☐	☐	☐

4. Yeni gelinen üniversitenin örgüt kültürüyle, araştırma görevlisinin eski görev yapmış olduğu üniversitenin örgüt kültürleri farklıdır.	☐	☐	☐	☐	☐
5. Yeni gelinen üniversitede, araştırma görevlilerine üniversitenin kendi örgüt kültürünü ve örgüt içi uygulamaları öğretecek oryantasyon programları uygulanmamaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
6. Araştırma görevlisi, yeni gelmiş olduğu üniversiteye ait olma duygusu taşımamaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
7. Araştırma görevlisi, üniversitenin var olan hakim kültür değerlerini benimsemez.	☐	☐	☐	☐	☐
8. Araştırma görevlisi, yönetsel uygulamalar hakkındaki görüşlerini çekinmeden ifade edebilmektedir.	☐	☐	☐	☐	☐
9. 35. maddeyle gelen araştırma görevlisi, üniversitede çalışanlarla etkileşim kuramamakta, bu nedenle üniversitenin değer sistemini, normlarını, gerekli davranış kalıplarını öğrenememektedir.	☐	☐	☐	☐	☐
10. Lisansüstü öğrenim gördüğü fakültenin değerlerini benimsemeyen araştırma görevlisi, fakülteye karşı adanma ve bağlılık duygusu hissetmemektedir.	☐	☐	☐	☐	☐
11. Meslek hayatımın geri kalan kısmını bu kuruluşta geçirmek beni çok mutlu eder.	☐	☐	☐	☐	☐
12. Biz, burada sıkı kontrolden uzak bir ortamda çalışmaktayız.	☐	☐	☐	☐	☐

BÖLÜM VI

YÜKSEKÖĞRETİM KURULU (YÖK) İLE İLGİLİ SORUNLAR.

	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. YÖK, iki üniversite arasında gerekli koordinasyonu sağlayamamaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
2. Barınma gibi temel gereksinimleri karşılayacak harcamalar için üniversitelere yeterli kaynak aktarmamaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
3. YÖK, araştırma görevlilerinin sorunlarını belirleyerek geribildirim (dönüt) almamaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
4. Araştırma görevlilerinin yabancı dil öğrenimleri için çözüm üretmemektedir.	☐	☐	☐	☐	☐
5. YÖK'te 35. maddeyle ilgili olarak gerekli açıklamaları yapacak bir birim bulunmamaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
6. YÖK, gelişmekte olan üniversitelerden gelen araştırma görevlilerinin, maaşında görülen azalmalara çözüm üretmemektedir.	☐	☐	☐	☐	☐
7. 35. maddeyle gelen araştırma görevlilerinin, barınma ihtiyacını karşılamaya yönelik olarak açılan yurtlar yetersizdir.	☐	☐	☐	☐	☐
8. 35. maddeyle gelen araştırma görevlilerinin, üniversitelere göre, dağılımında gerekli planlama yapılmamaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
9. 35. maddeyle gelen araştırma görevlilerinden, güvence olarak istenen senetler, sıkıntı ve kaygıya neden olmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
10. YÖK eşi çalışan araştırma görevlilerinin tayinleri için, diğer devlet kurumlarıyla herhangi bir iletişime geçmemektedir.	☐	☐	☐	☐	☐

BÖLÜM VII

1. Sizce bu uygulama devam etsin mi? Evet Hayır

2. Sizce bu uygulamanın olumlu ve olumsuz yönleri nelerdir? Lütfen yazınız.

3. Ankette yer almasını istediğiniz başka sorunlar varsa lütfen yazınız.

Anket soruları burada sona ermiştir. Ayırmış olduğunuz zaman için teşekkür ederim.

EK 5

Ön uygulama Sonrası Maddeler Çıktıktan Sonra Son Halini Alan Anket

BÖLÜM I
KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz Kadın Erkek
2. Medeni durumunuz Evli Bekar
3. Yaşınız
4. Lisans eğitimi tamamladığınız,
Üniversitenin adı.....
Fakültenin adı.....
Bölümün adı.....
5. İlk görev yeriniz olan,
Üniversitenin adı.....
Fakültenin adı.....
Bölümün adı.....
6. 35. maddeyle gelmiş olduğunuz , (şu anda görev yaptığınız)
Üniversitenin adı.....
Fakültenin adı.....
Bölümün adı.....
Enstitünün adı.....
7. Devam ettiğiniz program Yüksek Lisans Doktora
8. Programın hangi aşamasındasınız Ders Yeterlik öncesi
Yeterlik sonrası tez dönemi Yabancı dil hazırlık
9. Yüksek lisans eğitimi tamamladıysanız,
Üniversitenin adı.....
Enstitünün adı.....
Bölümün adı.....
10. Ankara'da nerede kalıyorsunuz?
 Kredi ve Yurtlar kurumuna ait bir yurt,
 35.maddeyle gelenler için açılan üniversite yurdu,
 Kiraladığım ev,
 Diğer (Lütfen belirtiniz)
11. KPDS veya ÜDS'den doktora yeterlik sınavı için gerekli olan yabancı dil puanını aldınız mı? Evet Hayır

BÖLÜM II
ARAŞTIRMA GÖREVLİSİNİN İLK GÖREV YERİ OLAN ÜNİVERSİTE VE FAKÜLTE YÖNETİMİ İLE İLGİLİ SORUNLAR.

	Hiç Katılmıyorum	Az Katılıyorum	Çok Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	Fikrim Yok	mamen
1.Fakülte dekanı, kan kaybı olacağı gerekçesiyle araştırma görevlisini başka bir üniversiteye göndermek istememektedir.	☐	☐	☐	☐	☐	
2. Üniversite yönetimi, lisansüstü eğitim için geldiğimiz üniversite yönetimiyle sorunlarımızın tespiti ve çözümü için herhangi bir iletişimde bulunmamaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐	
3. Rektörlük personel daire başkanlığı görevlileri, 35 .maddeyle ilgili uygulamalar hakkında yeterli bilgiye sahip değildir.	☐	☐	☐	☐	☐	
4. Fakülte personel işleri görevlileri, 35. maddeyle ilgili uygulamalar hakkında yeterli bilgiye sahip değildir.	☐	☐	☐	☐	☐	
5. Güvence olarak istenen senetler konusunda üniversiteler arasında farklı uygulamalar olmakta, senetlere farklı rakamlar yazılmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐	
6.Üniversite personel daire başkanlığı, araştırma görevlisiyle ilgili bilgileri lisansüstü öğrenim gördüğü üniversiteye geç bildirmektedir.	☐	☐	☐	☐	☐	
7.Üniversite personel daire başkanlığı, araştırma görevlisiyle ilgili bilgileri lisansüstü öğrenim gördüğü üniversiteye eksik bildirmektedir.	☐	☐	☐	☐	☐	
8. Lisansüstü öğrenim uzun bir süreyi kapsadığından, araştırma görevlisi arkadaşlarına karşı yabancılaşmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐	

BÖLÜM III

ARAŞTIRMA GÖREVLİSİNİN LİSANSÜSTÜ ÖĞRENİM YAPTIĞI ÜNİVERSİTE-FAKÜLTE YÖNETİMİ, BÖLÜM BAŞKANI VE ÖĞRETİM ELEMANLARI İLE İLGİLİ SORUNLAR.

	Hiç Katılmıyorum	Az Katılıyorum	Çok Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	Fikrim Yok	m
1.Üniversite yönetimi, bize karşı olumsuz tutum takınmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐	
2. Fakülte yönetimi, bize karşı olumsuz tutum takınmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐	
3.Öğretim üyeleri, lisansüstü derslerde bize olumsuz tutum ile yaklaşmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐	
4.Üniversite kadrosunda bulunan araştırma görevlileri, bize karşı olumsuz tutum takınmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐	

9. Fakülte çalışan memur ve hizmetliler, bize karşı olumsuz tutum takınmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
10. Fakülte yönetimi; bizi, üniversitenin kadrosuna bağlı araştırma görevlileriyle eşit görmemektedir.	☐	☐	☐	☐	☐
11. Öğretim üyeleri; bizi üniversitenin kadrosuna bağlı araştırma görevlileriyle eşit görmemektedir.	☐	☐	☐	☐	☐
12. Biz, üniversitenin ve fakültenin, sunmuş olduğu hizmetlerden (kültür-eglençe-yaz tatil kampları vb.) üniversitenin diğer elamanları gibi yararlanamamaktayız.	☐	☐	☐	☐	☐
13. Fakülte yönetimi, bize, fazla görev vererek (fakültenin sekreterlik işlerini yaptırmak gibi) iş yüklerimizi artırmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
14. Anabilim Dalı Başkanı, bize, fazla görev vererek iş yüklerimizi artırmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
15. Öğretim üyeleri, bize fazla görev vererek iş yüklerimizi artırmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
16. Öğretim üyeleri, kendi mezunu olan, araştırma görevlilerine, başka fakülte mezunu olan araştırma görevlilerine, göre daha olumlu tutum ile yaklaşmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
17. Fakültedeki bölümler arasında, 35. maddeyle gelen araştırma görevlilerine farklı uygulamalar (Mesai saatine uyum gibi) görülmektedir.	☐	☐	☐	☐	☐
18. 35. maddeyle gelen araştırma görevlilerinin yapmış olduğu görevler, fakülte yönetimince yetersiz görülmektedir.	☐	☐	☐	☐	☐
19. 35. maddeyle gelen araştırma görevlilerinin yapmış olduğu görevler öğretim üyelerince yetersiz görülmektedir.	☐	☐	☐	☐	☐
20. 35. maddeyle gelen araştırma görevlilerinin yapmış olduğu görevler, diğer araştırma görevlileri tarafından (sayı ve kalite) açısından yetersiz görülmektedir.	☐	☐	☐	☐	☐
21. Oturulan odaların kalabalık olması, bilimsel çalışma yapmayı engellemektedir.	☐	☐	☐	☐	☐
22. Yapılan bilimsel çalışmalarda bizler dışlanarak, fakültenin araştırma görevlileri, çalışmaya dahil edilmektedir.	☐	☐	☐	☐	☐
23. Tez danışmanı olarak görev yapan öğretim üyesi, gerekli ilgi ve zamanı bize göstermemektedir.	☐	☐	☐	☐	☐
24. 35. maddeyle gelen araştırma görevlilerinin, lisansüstü öğrenime sınavsız başlamaları, öğrenim gördükleri lisansüstü programdaki öğretim üyelerinde rahatsızlık yaratmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
25. Bize ait oda verilmediğinden kuruma karşı yabancılaşmaktayız.	☐	☐	☐	☐	☐

BÖLÜM IV ENSTİTÜ YÖNETİMİ VE GÖREVLİLERİYLE İLGİLİ SORUNLAR.

	Hiç Katılmıyorum	Az Katılmıyorum	Çok Katılmıyorum	Tamamen Katılmıyorum	Fikrim Yok m
1. Enstitü yönetiminin, bize karşı tutumu olumsuzdur.	☐	☐	☐	☐	☐
2. Enstitü yönetimi ile araştırma görevlileri arasında iletişim kopukluğu, bulunmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
3. Enstitü görevlilerinin, bize karşı tutumu olumsuzdur.	☐	☐	☐	☐	☐
4. Enstitü görevlileri, fakülteye, bizimle ilgili olan yazışmaları geç bildirmekte veya bilgilendirme yapmamaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
5. Enstitü görevlileri, "Bir Üniversite Adına Diğer Bir Üniversitede Lisansüstü öğrenim Gören Araştırma Görevlileriyle" ilgili yönetmelik hakkında yeterli bilgiye sahip değildir.	☐	☐	☐	☐	☐
6. Enstitü ile fakülte arasında gerekli eşgüdüm ve iletişimin kurulamaması nedeniyle bizler zor durumda kalmaktayız.	☐	☐	☐	☐	☐
7. Enstitüde yeni gelen araştırma görevlilerine, rehberlik hizmeti yapacak bir birim veya görevli bulunmamaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐

BÖLÜM V ÖRGÜT KÜLTÜRÜ İLE İLGİLİ SORUNLAR.

	Hiç Katılmıyorum	Az Katılmıyorum	Çok Katılmıyorum	Tamamen Katılmıyorum	Fikrim Yok
1. Yeni geline üniversitenin değerleriyle, araştırma görevlisinin eski görev yapmış olduğu üniversitenin değerleri farklıdır.	☐	☐	☐	☐	☐
2. 35. maddeyle gelen araştırma görevlileri, üniversitenin düzenlemiş olduğu törenlere davet edilmemekte ve sorumluluk verilmemektedir.	☐	☐	☐	☐	☐
3. Yeni geline üniversitenin örgüt kültürüyle, araştırma görevlisinin eski görev yapmış olduğu Üniversitenin örgüt kültürleri farklıdır.	☐	☐	☐	☐	☐
4. Yeni geline üniversitede, araştırma görevlilerine üniversitenin kendi örgüt kültürünü ve örgüt içi	☐	☐	☐	☐	☐

uygulamaları öğretecek oryantasyon programları uygulanmamaktadır.

5. Araştırma görevlisi, yeni gelmiş olduğu üniversiteye ait olma duygusu taşımamaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
5. Araştırma görevlisi, üniversitenin var olan hakim kültür değerlerini benimsemez.	☐	☐	☐	☐	☐
7. Araştırma görevlisi, yönetsel uygulamalar hakkındaki görüşlerini çekinmeden ifade edememektedir.	☐	☐	☐	☐	☐
3. Lisansüstü öğrenim gördüğü fakültenin değerlerini benimsemeyen araştırma görevlisi, fakülteye Karşı adanma ve bağlılık duygusu hissetmemektedir.	☐	☐	☐	☐	☐
9. Meslek hayatımın geri kalan kısmını bu kuruluşa geçirmek beni mutlu etmez.	☐	☐	☐	☐	☐

BÖLÜM VI

YÜKSEKÖĞRETİM KURULU (YÖK) İLE İLGİLİ SORUNLAR.

	Hiç Katılmıyorum	Az Katılıyorum	Çok Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	Fikrim Yok
1. YÖK, iki üniversite arasında gerekli koordinasyonu sağlayamamaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
2. Barınma gibi temel gereksinimleri karşılayacak harcamalar için üniversitelere yeterli kaynak aktarmamaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
3. YÖK, araştırma görevlilerinin sorunlarını belirleyerek geribildirim (dönüt) almamaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
4. Araştırma görevlilerinin yabancı dil öğrenimleri için çözüm üretmemektedir.	☐	☐	☐	☐	☐
5. YÖK'te 35. maddeyle ilgili olarak gerekli açıklamaları yapacak bir birim bulunmamaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
5. YÖK, gelişmekte olan üniversitelerden gelen araştırma görevlilerinin, maaşında görülen azalmalara çözüm üretmemektedir.	☐	☐	☐	☐	☐
7. 35. maddeyle gelen araştırma görevlilerinin, üniversitelere göre, dağılımında gerekli planlama yapılmamaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
3. 35. maddeyle gelen araştırma görevlilerinden, güvence olarak istenen senetler, sıkıntı ve kaygıya neden olmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
9. YÖK eşi çalışan araştırma görevlilerinin tayinleri için, diğer devlet kurumlarıyla herhangi bir iletişime geçmemektedir.	☐	☐	☐	☐	☐

BÖLÜM VII

1. Sizce bu uygulama devam etsin mi? Evet Hayır

2. Sizce bu uygulamanın olumlu ve olumsuz yönleri nelerdir? Lütfen yazınız.

3. Ankette yer almasını istediğiniz başka sorunlar varsa lütfen yazınız.

ANKET SORULARINI CEVAPLADIĞINIZ İÇİN TEŞEKKÜR EDERİM.

EK 6
Devlet Üniversitelerinin Kuruluş Tarihleri

Üniversitenin Adı (Devlet)	Kuruluş Tarihi
1. İstanbul Üniversitesi	1933
2. İstanbul Teknik Üniversitesi	1944
3. Ankara Üniversitesi	1946
4. Karadeniz Teknik Üniversitesi	1955
5. Ege Üniversitesi	1955
6. Atatürk Üniversitesi	1957
7. Orta Doğu Teknik Üniversitesi	1959
8. Hacettepe Üniversitesi	1967
9. Boğaziçi Üniversitesi	1971
10. Anadolu Üniversitesi	1973
11. Dicle Üniversitesi	1973
12. Çukurova Üniversitesi	1973
13. Cumhuriyet Üniversitesi	1974
14. İnönü Üniversitesi	1975
15. Fırat Üniversitesi	1975
16. Uludağ Üniversitesi	1975
17. 19 Mayıs Üniversitesi	1975
18. Selçuk Üniversitesi	1975
19. Erciyes Üniversitesi	1978
20. Akdeniz Üniversitesi	1982
21. 9 Eylül Üniversitesi	1982
22. Marmara Üniversitesi	1982
23. Trakya Üniversitesi	1982
24. Yüzüncü Yıl Üniversitesi	1982
25. Yıldız Teknik Üniversitesi	1982
26. Mimar Sinan Üniversitesi	1982
27. Gazi Üniversitesi	1982
28. Gaziantep Üniversitesi	1987
29. Abant İzzet Baysal Üniversitesi	1992
30. Adnan Menderes Üniversitesi	1992
31. Celal Bayar Üniversitesi	1992
32. Gaziosmanpaşa Üniversitesi	1992
33. Harran Üniversitesi	1992
34. Kafkas Üniversitesi	1992
35. Süleyman Demirel Üniversitesi	1992
36. Sakarya Üniversitesi	1992
37. Pamukkale Üniversitesi	1992
38. Niğde Üniversitesi	1992
39. Mustafa Kemal Üniversitesi	1992
40. Muğla Üniversitesi	1992
41. Mersin Üniversitesi	1992
42. Kocaeli Üniversitesi	1992
43. Kırıkkale Üniversitesi	1992
44. K. Maraş Sütçü İmam Üniversitesi	1992
45. Karaelmas Üniversitesi	1992
46. Dumlupınar Üniversitesi	1992

47. Çanakkale 18 Mart Üniversitesi	1992
48. Afyon Kocatepe Üniversitesi	1992
49. Osmangazi Üniversitesi	1993

